Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Toruniu

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM ZA 2014 ROK

– wersja rozszerzona

Spis treści

Wstęp ... 5
Rozdział I Sytuacja społeczno-demograficzna w województwie kujawsko- -pomorskim ... 6
1. Charakterystyka demograficzna województwa ... **6**
2. Infrastruktura społeczna ... **7**
3. Bezrobocie ... **14**
Rozdział II Pomoc społeczna w województwie kujawsko-pomorskim ... 17
1. Natężenie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej ... **17**
2. Pomoc pieniężna i niepieniężna ... **21**
Rozdział III Kadra pomocy społecznej ... 23
1. Dostępność kadry pracowników socjalnych ... **23**
2. Wykształcenie i profesjonalizacja ... **25**
Rozdział IV Wybrane świadczenia i usługi społeczne ... 28
1. Kontrakt socjalny ... **28**
2. Poradnictwo specjalistyczne ... **30**
3. Asystentura rodziny ... **31**
4. Usługi opiekuńcze ... **34**
5. Posiłek ... **36**
6. Stypendia ... **37**
7. Indywidualne programy wychodzenia z bezdomności ... **39**
Rozdział V System pieczy zastępczej ... 41
1. Rodzinna piecza zastępcza ... **41**
2. Instytucjonalna piecza zastępcza ... **45**
3. Usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze ... 47
Rozdział VI Infrastruktura pomocy i integracji społecznej ... 49
1. Ośrodki wsparcia ... 49
2. Domy pomoc społecznej ... 54
3. Ośrodki interwencji kryzysowej ... 56
4. Podmioty ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym ... 58
5. Placówki wsparcia dziennego ... 62
6. Infrastruktura pomocy i integracji społecznej według grup odbiorców ... 64
Rozdział VII Wydatki na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej ... 66
Rekomendacje i uwagi ... 71
Spis tabel ... 84
Spis map ... 86
Spis wykresów ... 88
Załącznik ... 89

Wstęp

Realizując zapisy art. 16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163) począwszy od 2012 roku, gmina, powiat i samorząd województwa w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej przygotowuje ocenę zasobów pomocy społecznej wraz z rekomendacjami. OZPS przedkładana odpowiednio radzie gminy, powiatu i sejmikowi województwa stanowi m.in. podstawę planowania budżetu na rok następny. Nadrzędnym celem oceny jest prezentacja sytuacji w pomocy społecznej, identyfikacja jej mocnych i słabych stron, a następnie, na tej podstawie planowanie działań i wprowadzanie pozytywnych zmian w obszarze pomocy i integracji społecznej na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego.

Wojewódzki raport oceny zasobów pomocy społecznej sporządzany jest w oparciu o oceny z gmin i powiatów z obszaru województwa przekazane w formie formularza wypełnianego za pośrednictwem systemu Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS). Rok 2014 był kolejnym rokiem ulepszania i dostosowywania do potrzeb gmin i powiatów wdrażanego narzędzia przy nieodzownym wsparciu samych jednostek. Za merytoryczny i ostateczny kształt formularza odpowiada Departament Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

Tegoroczny raport oceny zasobów dla województwa kujawsko-pomorskiego jak corocznie prezentuje informacje dotyczące następujących zagadnień:

- ✓ demografii,
- ✓ świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- ✓ wybranych form pomocy społecznej,
- ✓ opieki zastępczej nad dziećmi,
- ✓ infrastruktury pomocy i integracji społecznej,
- ✓ kadry pomocy społecznej,
- ✓ wydatków na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej[1].

Należy podkreślić, że w ramach danego ww. obszaru, raport został rozszerzony o wskaźniki, które zostaną wykorzystane m.in. do monitorowania *Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko--Pomorskiego do roku 2020 Plan modernizacji 2020+* (w sferze społecznej) oraz *Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020*.

Końcową, aczkolwiek zasadniczą część OZPS stanowią rekomendacje wynikające z analizy danych oraz wniosków opracowanych na podstawie zgromadzonego materiału. Stanowią one pewnego rodzaju wytyczne w projektowaniu rozwiązań wyrównujących różnice między poszczególnymi obszarami województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie polityki społecznej.

[1] Przez wydatki na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej należy rozumieć wydatki na zadania realizowane przez gminy i powiaty m.in. za pośrednictwem ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie na mocy odpowiednich ustaw.

Rozdział I Sytuacja społeczno-demograficzna w województwie kujawsko-pomorskim

1. Charakterystyka demograficzna województwa

Na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS za rok 2013[2] można wskazać, iż w województwie kujawsko-pomorskim zamieszkiwało 2 092,6 tys. osób. Uwzględniając zróżnicowanie powiatowe w tym zakresie, największa liczba ludności dotyczyła miasta na prawach powiatu Bydgoszcz (359,4 tys. osób), a najmniej mieszkańców liczył powiat wąbrzeski (ponad 35 tys. osób). Wśród mieszkańców województwa można było zauważyć przewagę kobiet (51,5%), tj. na 100 mężczyzn przypadało 106 kobiet[3]. Większość osób zamieszkiwała obszary miejskie (60% ogółu mieszkańców).

Biorąc pod uwagę zróżnicowanie stanu ludności w województwie kujawsko-pomorskim pod względem ekonomicznych grup wieku, w 2013 roku 63,7% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, 18,5% przedprodukcyjnym i 17,8% poprodukcyjnym. Można zauważyć, iż w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił spadek w grupie osób w wieku przed- i produkcyjnym oraz wzrost w populacji osób w wieku poprodukcyjnym. Analizując ten aspekt na poziomie powiatów można stwierdzić, iż wyróżnia się zwłaszcza miasto na prawach powiatu Bydgoszcz z najniższymi wskaźnikami w obszarze osób w wieku przed- i produkcyjnym, przy jednoczesnym najwyższym wskaźniku osób w wieku poprodukcyjnym. Odmienną sytuację odnotowano w toruńskim powiecie ziemskim, w którym zamieszkuje najwyższy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednocześnie najniższym w województwie udziale osób w wieku poprodukcyjnym. Tego rodzaju dane winny być uwzględniane przy kreowaniu lokalnej polityki regionalnej na najbliższe lata.

Tabela 1. Charakterystyka demograficzna województwa kujawsko-pomorskiego

Rodzaj wskaźnika	2012	2013[2]		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba mieszkańców	**2 096 404**	**2 092 564**	**X**[4]	**X**
Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**51,5%**	**51,5%**	**53,5%** (m. Toruń)	**50,0%** (p. grudziądzki)
Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**18,8%**	**18,5%**	**21,9%** (p. toruński)	**15,7%** (m. Bydgoszcz)
Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**64,1%**	**63,7%**	**64,8%** (p. bydgoski)	**62,7%** (m. Bydgoszcz)
Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**17,1%**	**17,8%**	**21,6%** (m. Bydgoszcz)	**13,4%** (p. toruński)

Źródło: dane BDL GUS

[2] W związku z brakiem danych GUS za rok 2014 (raport OZPS sporządzany jest w miesiącu maju), do wskaźników wykorzystane są dane za rok 2013.
[3] Statystyczne Vademecum Samorządowca 2014, Województwo Kujawsko-Pomorskie, US w Bydgoszczy.
[4] W przypadku wskaźników zawierających jedną zmienną nie wskazano wartości minimalnych i maksymalnych.

2. Infrastruktura społeczna

Mieszkania komunalne i socjalne

Mieszkania komunalne to mieszkania stanowiące własność gminy albo gminnych osób prawnych lub spółek handlowych utworzonych z udziałem gminy, z wyjątkiem towarzystw budownictwa społecznego. Są to m.in. mieszkania:

a) znajdujące się w budynkach stanowiących w całości własność gminy oraz mieszkania będące własnością gminy, ale znajdujące się w budynkach stanowiących nieruchomości wspólne, tj. mieszkania, które służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych ogółu mieszkańców gminy, pozostające w zarządzie komunalnej jednostki organizacyjnej specjalnie powołanej do zarządzania zasobami mieszkaniowymi gminy (np. przedsiębiorstwo/zakład gospodarki mieszkaniowej, zarząd domów komunalnych) lub pozostające w bezpośrednim zarządzie urzędu gminy;

b) stanowiące własność Skarbu Państwa, ale zarządzane przez gminę.

Mieszkania socjalne to lokale przyznawane dwóm kategoriom osób, którym przysługuje do nich prawo:

- ✓ osoby, którym sąd w wyroku eksmisyjnym przyznał takie uprawnienie (dostarczenie lokalu socjalnego jest warunkiem koniecznym przeprowadzenia eksmisji)
- ✓ osoby, które nie mają prawa do lokalu a ich dochody nie przekraczają kwoty określonej przez radę gminy – których sytuację życiową można określić jako pozostawanie w niedostatku[5].

Mieszkanie socjalne nadające się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, posiada powierzchnię pokoi przypadającą na członka gospodarstwa domowego najemcy nie mniejszą niż 5 m^2, a w wypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10 m^2, przy czym lokal ten może być o obniżonym standardzie.

Tabela 2. Mieszkania komunalne i socjalne

Rodzaj wskaźnika	2013[6]	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców	**23,4**	**23,1**	**56,2** (m. Grudziądz)	**3,6** (p. radziejowski)
Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1 000 mieszkańców	**2,5**	**2,6**	**6,1** (m. Grudziądz)	**0,3** (p. mogileński)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

Zgodnie z danymi przekazanymi w tegorocznej OZPS 140 ze 144 gmin naszego województwa dysponowało w 2014 roku 48 245 mieszkaniami komunalnymi (brak mieszkań komunalnych wykazały gminy: Raciążek, Brzozie, Chrostkowo oraz Wielka Nieszawka).

[5] http://www.samorzad.lex.pl/czytaj/-/artykul/dla-kogo-lokal-socjalny (data korzystania: 19.05.2015 r.)
[6] Dane za rok 2013 pochodzą z formularza OZPS za rok 2013.

W porównaniu do roku 2013 odnotowano spadek liczby tego rodzaju mieszkań o 868 (tj. o blisko 2%). Natomiast wartość wskaźnika liczby mieszkań komunalnych przypadających na 1 000 mieszkańców w skali województwa utrzymała się, podobnie jak w roku poprzednim, na poziomie 23 mieszkań. Najkorzystniejsza sytuacja w tym obszarze występowała w mieście Grudziądzu (56 mieszkań komunalnych na 1 000 mieszkańców), najmniej korzystna dotyczyła powiatu radziejowskiego (blisko 4 mieszkania).

Mapa 1. Mieszkania socjalne w województwie kujawsko-pomorskim (w gminach w układzie powiatowym)

Źródło: dane OZPS za rok 2014

W zasobach komunalnych gmin wzrosła w 2014 roku liczba mieszkań socjalnych, co zazwyczaj wiązało się z przekształceniem części mieszkań komunalnych w lokale socjalne. W tegorocznym formularzu OZPS 89 gmin wskazało funkcjonowanie w zasobach mieszkaniowych 5 529 mieszkań socjalnych, to o 304 mieszkania (tj. o blisko 6%) więcej niż w roku poprzednim. Wartość wskaźnika liczby mieszkań socjalnych przypadających na 1 000 mieszkańców gminy nie uległa jednak znaczącemu wzrostowi (wyniosła niecałe 3 mieszkania). Ze względu na największy zasób komunalny, również w przypadku mieszkań socjalnych, najwyższa wartość wskaźnika została odnotowana w mieście Grudziądzu – ponad 6. Najmniej korzystna sytuacja w tym obszarze

występowała natomiast w powiecie mogileńskim – blisko 1 mieszkanie socjalne na 1 000 mieszkańców. Pomimo wzrostu liczby lokali socjalnych w gminach, w 2014 roku nadal w 92 gminach województwa odnotowano osoby oczekujące na przyznanie tego rodzaju mieszkania – było ich ponad 4,8 tys. Warto uwzględnić również, iż w 2014 roku wzrosła do 643 liczba wyroków eksmisji bez wskazania lokalu socjalnego[7] (o 182 wyroki, tj. blisko 40% więcej niż w roku poprzednim). Wskazuje to na nadal utrzymujące się zapotrzebowanie na rozwój infrastruktury mieszkań socjalnych w gminach naszego województwa. Powyższa mapa prezentuje zróżnicowanie regionalne w zakresie zabezpieczenia w lokalne socjalne.

Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3

Żłobki to jednostki organizacyjne realizujące funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne, sprawujące opiekę nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia, w wymiarze 10 godzin względem każdego dziecka.

Kluby dziecięce stanowią instytucje, w których sprawowana jest opieka nad dziećmi w wieku od ukończenia 1 roku życia w wymiarze do 5 godzin.

Rejestr żłobków i klubów dziecięcych prowadzony jest przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta[8].

Tabela 3. Żłobki w województwie kujawsko-pomorskim

Wyszczególnienie	2013	2014
Liczba żłobków / klubów dziecięcych/ oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**55**	**68**
Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych/ oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**2 486**	**2 824**

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

Tabela 4. Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3

Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013[9]		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**3,0%**	**3,5%**	**10,6%** (m. Toruń)	**0,2%**[10] (p. golubsko--dobrzyński)

Źródło: dane BDL GUS, OZPS za rok 2013 i 2014

[7] Według informacji przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej, na podstawie danych pozyskanych z sądów rejonowych właściwych terytorialnie danym ops.

[8] Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2013 roku, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2014, s. 25 oraz na podstawie definicji GUS: http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/definicje-pojec/688,pojecie.html (data korzystania: 14.05.2015 r.).

[9] W związku z brakiem danych GUS za rok 2014 (raport OZPS sporządzany jest w miesiącu maju), do wskaźników wykorzystane są dane za rok 2013.

[10] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono powiatów, w których w 2013 roku nie funkcjonowały żłobki (były to następujące powiaty: aleksandrowski, brodnicki, chełmiński, lipnowski, mogileński, radziejowski, rypiński, wąbrzeski, włocławski).

Istotne znaczenie dla umożliwienia i ułatwienia kobietom powrotu na rynek pracy po urodzeniu dziecka ma dostęp do infrastruktury w zakresie zapewnienia opieki dla dzieci do 3 roku życia. Opieka ta może być organizowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

Mapa 2. Żłobki w województwie kujawsko-pomorskim (w gminach w układzie powiatowym)

Źródło: dane OZPS za rok 2014

W naszym województwie, w porównaniu do 2013 roku, nastąpił wzrost o 7 gmin, w których w 2014 roku funkcjonowała placówka świadcząca opiekę dla dzieci do lat 3 (liczba tych placówek wzrosła natomiast o 13). Jednak skala świadczonego w tym zakresie wsparcia jest nadal niewystarczająca. Jedynie w 27 gminach województwa kujawsko-pomorskiego (tj. w blisko 19%) w 2014 roku działał żłobek[11], tj.:

- ✓ we wszystkich miastach grodzkich funkcjonowało łącznie 38 tego rodzaju placówek, tj. 56% ogółu (najwięcej w Toruniu – 20, w Bydgoszczy – 8, we Włocławku – 6 i w Grudziądzu – 4),
- ✓ w powiecie aleksandrowskim – 1 placówka w mieście Aleksandrów Kujawski,
- ✓ w powiecie brodnickim – 1 placówka w mieście Brodnica,
- ✓ w powiecie bydgoskim – 4 placówki: 2 w gminie Białe Błota i po 1 w gminie Osielsko i gminie Solec Kujawski,

[11] Zgodnie z objaśnieniami do formularza OZPS za 2014 rok w liczbie żłobków uwzględnione są również kluby dziecięce oraz oddziały żłobkowe w przedszkolach.

- ✓ w powiecie golubsko dobrzyńskim – 2 placówki w mieście Golub-Dobrzyń,
- ✓ w powiecie grudziądzkim – 1 placówka w gminie Gruta,
- ✓ w powiecie inowrocławskim – 3 placówki: 2 w mieście Inowrocław i 1 żłobek w gminie Gniewkowo,
- ✓ w powiecie lipnowskim – 2 placówki po 1 w mieście Lipno i gminie Skępe,
- ✓ w powiecie nakielskim – 3 placówki: 2 w gminie Szubin i 1 w gminie Nakło nad Notecią,
- ✓ w powiecie sępoleńskim – 2 placówki w gminie Sępólno Krajeńskie,
- ✓ w powiecie świeckim – 1 placówka w gminie Świecie,
- ✓ w powiecie toruńskim – 3 placówki: po 1 w mieście Chełmży, gminie Lubicz i gminie Obrowo,
- ✓ w powiecie tucholskim – 2 placówki: po 1 w gminie Cekcyn i gminie Tuchola,
- ✓ w powiecie wąbrzeskim – 1 placówka w gminie Płużnica,
- ✓ w powiecie żnińskim – 4 placówki: 3 w gminie Barcin i 1 w gminie Rogowo.

Edukacja przedszkolna

Wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci w wieku od 3 do 6 lat (do momentu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej). Realizowane jest w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych. Celem wychowania przedszkolnego jest zapewnienie dzieciom opieki, wspomaganie indywidualnego rozwoju, realizacja podstawy programowej oraz przygotowanie ich do nauki w szkole[12].

Tabela 5. Przedszkola w województwie kujawsko-pomorskim

Wyszczególnienie	2013	2014
Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**994**	**1 022**
Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**60 605**	**61 946**
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**1 195**	**1 184**

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Tabela 6. Edukacja przedszkolna w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013[13]		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**61,7%**	**67,4%**	**83%** (m. Bydgoszcz)	**44,7%** (p. grudziądzki)

Źródło: dane BDL GUS, OZPS za rok 2013 i 2014

[12] Na podstawie definicji GUS: http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/definicje-pojec/1991,pojecie.html (data korzystania: 15.05.2015 r.)

[13] W związku z brakiem danych GUS za rok 2014 (raport OZPS sporządzany jest w miesiącu maju), do wskaźników wykorzystane są dane za rok 2013.

Na podstawie danych z OZPS można wskazać, iż w województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku działały łącznie 1 022 przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach. To w porównaniu do roku poprzedniego wzrost o 28 placówek, tj. blisko o 3%. W 2015 roku planowany jest niewielki spadek tego rodzaju placówek, co może być związane z obniżeniem wieku obowiązku szkolnego.

Pomimo systematycznego rozwoju infrastruktury przedszkoli w naszym województwie, nadal można wyróżnić gminy, w których nie funkcjonuje żadna tego typu placówka. W 2014 roku były 2 takie gminy:

- ✓ 1 gmina w powiecie chełmińskim: gmina wiejska Chełmno;
- ✓ 1 gmina w powiecie rypińskim: Wąpielsk.

Kluby i świetlice dla seniorów

W dobie demograficznych zmian i postępującego zjawiska starzenia się społeczeństwa istotne jest tworzenie infrastruktury zrzeszającej i aktywizującej seniorów. Takimi placówkami są m.in. kluby i świetlice dla seniorów. Według danych przekazanych przez ops z naszego województwa w 2014 roku w 86 gminach (tj. w blisko 60% gmin) działało 235 klubów i świetlic, kierujących swoją ofertę zajęciową do osób starszych. Na rok 2015 planowane jest utrzymanie tego typu infrastruktury na podobnym poziomie.

Tabela 7. Kluby i świetlice dla seniorów

Rodzaj wskaźnika	2013[14]	2014
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)
Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**118**	**235**[15]

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

[14] Dane za rok 2013 pochodzą z formularza OZPS za rok 2013.

[15] Na potrzeby tegorocznego raportu OZPS, dane dotyczące klubów/świetlic dla seniorów zostały zweryfikowane z uwzględnieniem bazy danych klubów seniora prowadzonej przez ROPS w Toruniu.

Mapa 3. Kluby i świetlice dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Jak przedstawia powyższa mapa najmniej rozwinięta infrastruktura klubów/świetlic dla osób starszych występuje na ścianie południowo-wschodniej województwa, przede wszystkim w powiatach: rypińskim, aleksandrowskim, lipnowskim i włocławskim.

Hospicja

Hospicjum jest przedsiębiorstwem podmiotu leczniczego lub jednostką organizacyjną przedsiębiorstwa, w którym podmiot leczniczy świadczy stacjonarną i całodobową opiekę zdrowotną.
Świadczenia mogą polegać w szczególności na sprawowaniu wszechstronnej opieki zdrowotnej, psychologicznej i społecznej nad pacjentami znajdującymi się w stanie terminalnym oraz opieki nad rodzinami tych pacjentów. Opieka ta obejmuje uśmierzenie bólu i innych objawów, łagodzenie cierpień psychicznych, duchowych i socjalnych oraz wspomaganie rodziny chorych podczas trwania choroby, jak i po śmierci chorego[16].

[16] Na podstawie definicji GUS: http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/definicje-pojec/731,pojecie.html (data korzystania: 13.05.2015 r.)

W 2014 roku w 6 gminach naszego województwa działało 9 hospicjów:

- ✓ w Bydgoszczy (3),
- ✓ w Toruniu (2),
- ✓ w Grudziądzu (1),
- ✓ w Inowrocławiu (1),
- ✓ w Rypinie (1),
- ✓ w Tucholi (1).

W porównaniu do roku poprzedniego liczba wykazanych hospicjów uległa zmniejszeniu o 2 placówki, gdyż hospicja w mieście Brodnicy i w Żninie nie są placówkami stacjonarnymi i świadczą jedynie pomoc domową. Na rok 2015 planowane jest utrzymanie tego rodzaju placówek na tym samym poziomie.

3. Bezrobocie

Osoba bezrobotna długotrwale to osoba pozostająca w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych[17].

Tabela 8. Bezrobocie w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**11,3%**	**9,5%**	**15,5%** (p. włocławski)	**5,4%** (m. Bydgoszcz)
Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**57,2%**	**61,2%**	**71,4%** (m. Włocławek)	**53,5%** (m. Bydgoszcz)

Źródło: dane BDL GUS, OZPS za rok 2013 i 2014

W 2014 roku 9,5% mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego w wieku produkcyjnym było osobami bezrobotnymi, przy czym najmniejsza wartość tego wskaźnika występowała w mieście Bydgoszczy, a najwyższa w powiecie ziemskim włocławskim. W porównaniu z rokiem poprzednim odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym zmalał nie tylko w skali województwa, lecz również w każdym z powiatów (najmniejszy spadek w mieście Bydgoszczy o 0,9 p.p., największy zaś w powiecie grudziądzkim ziemskim o 3,5 p.p.).

[17] Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2015 r. poz. 149 z późn. zm.).

Mapa 4. Bezrobocie w gminach województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Pomimo spadku ogólnej liczby osób bezrobotnych w województwie, warto zauważyć, iż w 2014 roku nastąpił wzrost w tej populacji odsetka osób długotrwale bezrobotnych (z ponad 57% w 2013 roku do ponad 61% w roku 2014). Wskazuje to na tendencję utrzymywania się w populacji bezrobotnych osób pozostających bez zatrudnienia w sposób długotrwały oraz mniejszego przypływu nowo zarejestrowanych w PUP.

Mapa 5. Długotrwałe bezrobocie w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Największy zasięg bezrobocia długotrwałego odnotowany został w mieście Włocławku, gdzie ponad 71% ogółu bezrobotnych to osoby pozostające bez pracy w sposób długotrwały. Najmniejsza wartość wskaźnika w tym obszarze występowała w mieście Bydgoszczy, choć przekroczyła granicę 50% z wartością 53,5% (o ponad 6 p.p. więcej niż w roku 2013). Warto odnotować, iż odsetek osób bezrobotnych długotrwale w populacji osób bezrobotnych zwiększył się w 2014 roku w porównaniu z rokiem poprzednim we wszystkich powiatach województwa, przy czym największy wzrost tego wskaźnika odnotowano w mieście Toruniu (o blisko 10 p.p.), a najmniejszy w mieście Grudziądzu (o 0,1 p.p.).

Zjawisko bezrobocia ma istotne znaczenie w odniesieniu do natężenia korzystania z pomocy społecznej. Warto bowiem zauważyć, iż dane dotyczące wielkości populacji osób bezrobotnych korespondują ze skalą korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Na ścianie wschodniej i południowo-wschodniej województwa odnotowuje się bowiem zarówno najwyższe wskaźniki bezrobocia, jak i częstotliwości udzielania pomocy społecznej.

Rozdział II Pomoc społeczna w województwie kujawsko-pomorskim

Pomoc społeczna odnosi się m.in. do świadczenia pomocy pieniężnej osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie samodzielnie pokonać[18]. Głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Rodzaj, forma i rozmiar świadczeń przyznawany jest odpowiednio do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy i wypłacany w sytuacji, gdy zachowane jest ustalone kryterium dochodowe:

- ✓ w przypadku osoby samotnie gospodarującej, gdy jej dochód nie przekracza kwoty 542 zł[19],
- ✓ w odniesieniu do osoby w rodzinie, gdy dochód na osobę nie przekracza kwoty 456 zł.

1. Natężenie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej

Tabela 9. Natężenie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**12,2%**	**11,2%**	**23,4%** (p. lipnowski)	**5,0 %** (m. Bydgoszcz)
Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**52,6%**	**56%**	**71,9%** (m. Toruń)	**41,5%** (p. mogileński)

Źródło: dane BDL GUS, OZPS za 2013 i 2014

W województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku pomocą społeczną objęto 11,2% mieszkańców regionu. Wsparcie w postaci świadczeń pomocy społecznej otrzymało 89 645 rodzin, a w tych rodzinach 233 905 osób[20]. W stosunku do roku 2013 nastąpił spadek w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy społecznej o 21 970 osób, tj. o 8,6%. Wśród osób, którym przyznano decyzją świadczenie osoby długotrwale korzystające z pomocy[21] stanowiły 56%.

[18] Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163), art. 2.

[19] Wysokości kryteriów dochodowych zawarte są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Zgodnie z art. 9.1. ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163) kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań progu interwencji socjalnej. Badania progu interwencji socjalnej dokonuje Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Ostatnia weryfikacja kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń pomocy społecznej miała miejsce 1 października 2012 r. Od tego czasu powyższe kryteria nie uległy zmianie.

[20] Zaprezentowane dane dot. liczby rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą przez ośrodki pomocy społecznej.

[21] Dane przekazane w ramach OZPS pochodzą z gmin i zawierają informacje dot. liczby osób, które w ciągu 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy.

Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2014 w przypadku 5 z 23 powiatów był niższy od średniej dla województwa i wynosił następująco: w mieście Bydgoszcz (5,0%), w mieście Toruń (5,7%), w powiecie bydgoskim (8,1%), w powiecie inowrocławskim (10,2%) oraz w mieście Grudziądz (10,8%). Najmniej korzystną sytuację, tj. najwyższy udział świadczeniobiorców pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców, odnotowano w powiecie lipnowskim (23,4%), powiecie rypińskim (21,3%) i powiecie mogileńskim (20,6%).

Wykres 1. Odsetek klientów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w województwie kujawsko--pomorskim (w gminach w układzie powiatowym)

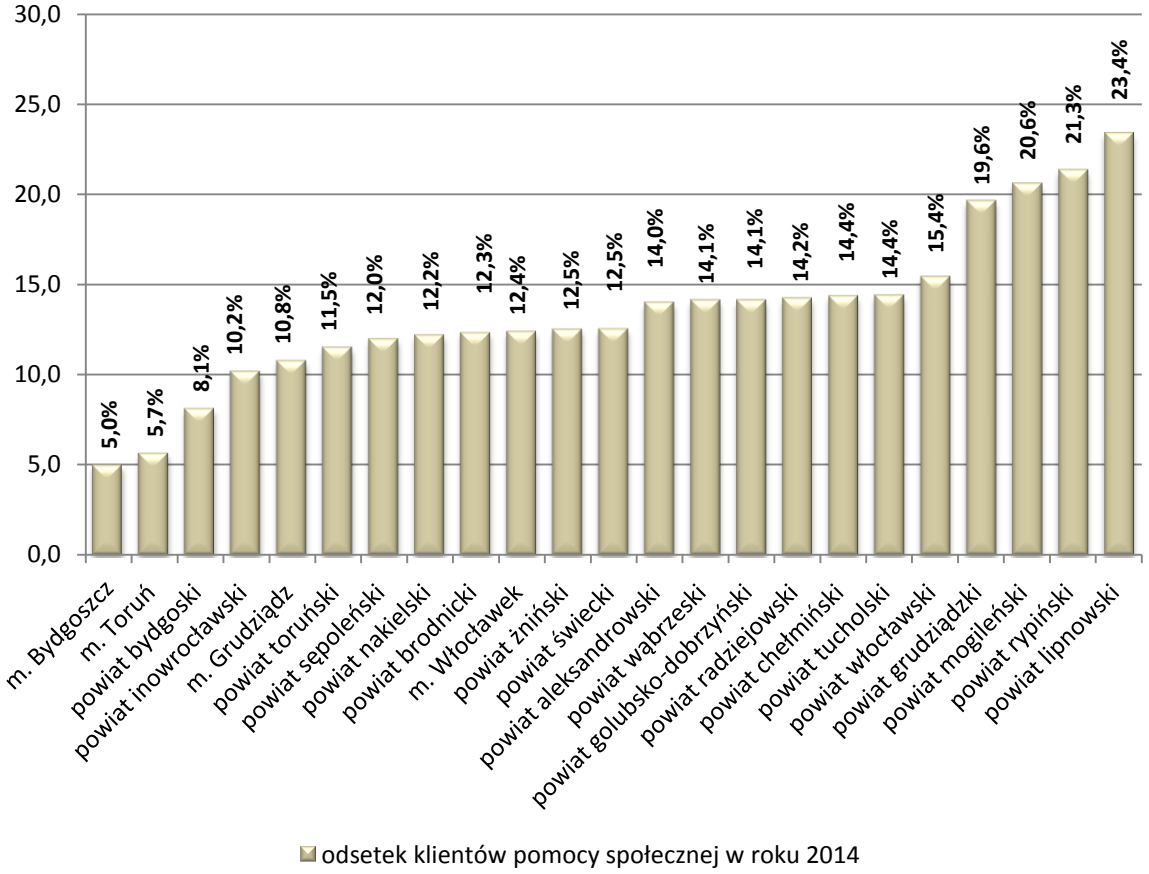

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Mapa 6. Natężenie korzystania z pomocy społecznej w gminach województwa kujawsko-pomorskiego

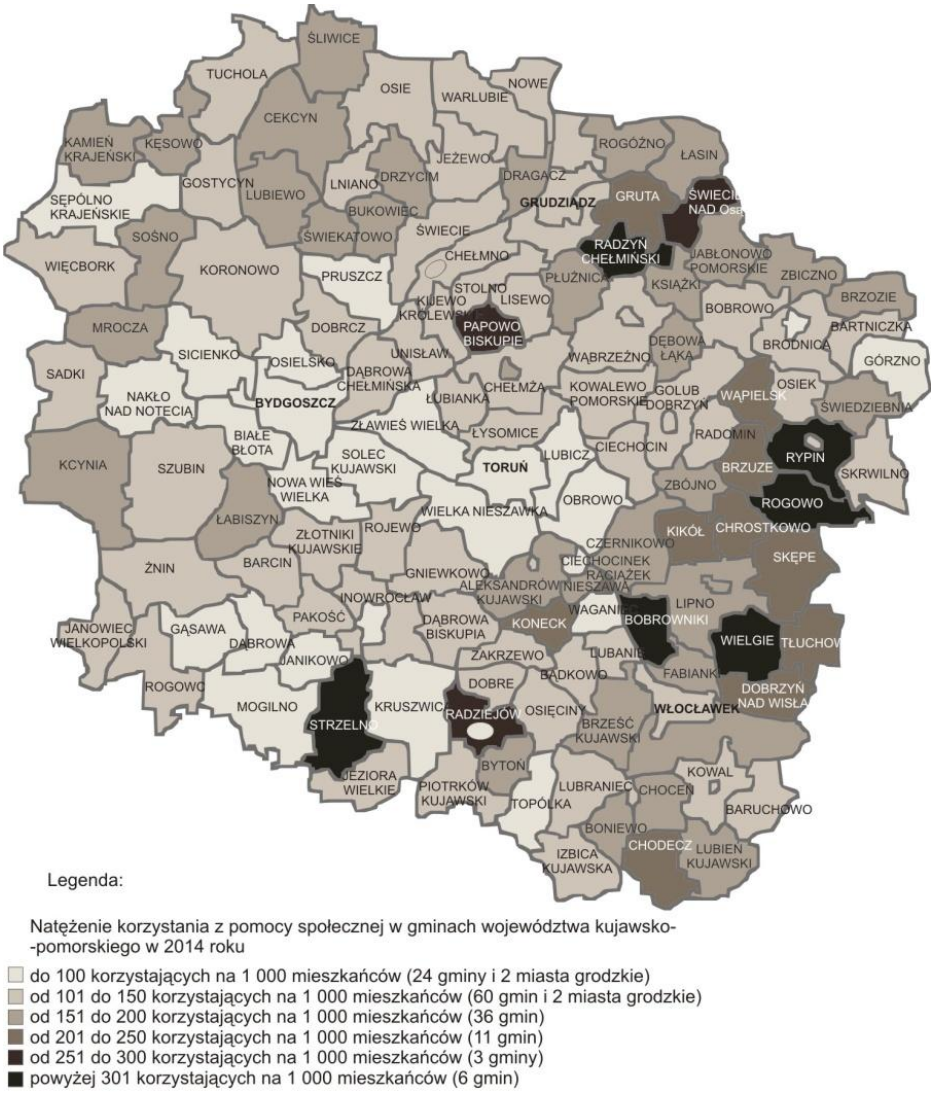

Źródło: dane BDL GUS, OZPS za rok 2013 i 2014

Natężenie korzystania z pomocy społecznej równie dobrze opisuje wskaźnik deprywacji lokalnej[22], który wyraża się przez stosunek liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia pomocy społecznej do ogólnej liczby mieszkańców regionu w przeliczeniu na 1 000 osób. Dane wyliczone w ten sposób obrazuje powyższa mapa.

Z analizy danych wynika, że:

- ✓ najwyższy wskaźnik deprywacji lokalnej odnotowuje się w gminach położonych we wschodniej i południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego;
- ✓ wskaźnik deprywacji dla województwa w 2014 roku wynosił 112 osób korzystających z pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców (o 8 osób więcej niż w roku poprzednim);
- ✓ w 104 gminach regionu liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej była wyższa niż średnia liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (112 osób);

[22] Wskaźnik uwzględniony w formularzu OZPS.

- ✓ najmniej korzystających z pomocy społecznej (do 70 osób na 1 000 mieszkańców) obserwuje się w gminie Białe Błota (44 osoby), mieście Bydgoszczy (50 osób), mieście Toruniu (57 osób), gminie Osielsko (61 osób);
- ✓ najwięcej korzystających z pomocy społecznej (powyżej 300 osób na 1 000 mieszkańców) występowało w gminach: Strzelno (500 osób), Rypin – gmina wiejska (384 osoby), Radzyń Chełmiński (374 osoby), Rogowo - powiat rypiński (357 osób), Wielgie (346 osób) i Bobrowniki (329 osób).

Pomimo spadku udziału świadczeniobiorców pomocy społecznej w populacji mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, obserwuje się wzrost odsetka klientów długotrwale z niej korzystających (z 53% w roku 2013 do 56% w roku 2014, tj. o 3 p. p.). W 10 z 23 powiatów udział długotrwale korzystających w ogólnej liczbie świadczeniobiorców pomocy społecznej był wyższy od średniej wojewódzkiej. Warto zauważyć, iż wśród wszystkich 4 miast na prawach powiatu i 19 powiatach ziemskich zaledwie w 4 przypadkach odsetek ten stanowił poniżej 50% populacji klientów. Najwyższy udział osób z tej kategorii odnotowano w mieście Toruniu (71,9%), powiecie żnińskim (65,7%) oraz w powiecie aleksandrowskim (64,7%), najniższy zaś w powiecie mogileńskim (41,5%), w powiecie chełmińskim (42,8%), a także w mieście Bydgoszczy (43,9%).

Mapa 7. Udział długotrwale korzystających w ogólnej liczbie klientów pomocy społecznej (w gminach w układzie powiatowym)

Źródło: dane OZPS za rok 2014

2. Pomoc pieniężna i niepieniężna

Zgodnie z art. 36. ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163) środowiskową pomoc pieniężną stanowią, m.in. różnego rodzaju zasiłki – stałe, okresowe, celowe, natomiast w zakresie pomocy niepieniężnej mieści się, m.in. praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, posiłek, schronienie, ubranie, sprawianie pogrzebu.

Tabela 10. Pomoc pieniężna i niepieniężna

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**64,3%**	**68,2%**	**92,8%** (m. Grudziądz)	**46,8%** (p. rypiński)
Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**50,2%**	**46,3%**	**92,8%** (m. Toruń)	**31,7%** (p. aleksandrowski)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

Przystępując do analizy świadczeń pieniężnych i niepieniężnych należy podkreślić, iż osoby potrzebujące pomocy mogły ją otrzymać w obydwu tych formach, co oznacza, że wyniki w tym zakresie nie sumują się do 100%.

W roku 2014 korzystający z pomocy społecznej częściej uzyskiwali świadczenia pieniężne (68,2%), aniżeli niepieniężne (46,3%). W stosunku do roku poprzedniego, w roku 2014 wzrósł udział osób, które uzyskały świadczenie pieniężne w ogólnej liczbie świadczeniobiorców (o 3,9 p. p.), przy jednoczesnym spadku odsetka osób otrzymujących świadczenia niepieniężne (o 3,9 p. p.).

Omawiając udział osób otrzymujących świadczenia pieniężne i niepieniężne w populacji klientów pomocy społecznej w roku 2013, warto nadmienić, że:

- ✓ w przypadku 3 gmin, tj. gminy Bobrowniki, gminy Skrwilno, gminy Boniewo wskaźnik korzystania z pieniężnych form wsparcia wyniósł 100%, co oznacza, że pomocą finansową objęto wszystkich świadczeniobiorców pomocy społecznej;
- ✓ w 29 gminach poziom udzielania świadczeń pieniężnych był wyższy od średniej dla województwa (68,2%);
- ✓ w 69 gminach poziom udzielania świadczeń niepieniężnych był wyższy od średniej wojewódzkiej (46,3%).

W roku 2014 w populacji klientów pobierających świadczenia finansowe z pomocy społecznej 12,4% stanowiły osoby, które pobierały zasiłki stałe przysługujące osobom niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy (w roku 2013 – 12,0%, wzrost o 0,4 p. p.). Ponad połowę osób korzystających z pomocy pieniężnej stanowili klienci otrzymujący zasiłki okresowe 54,3% (w roku 2013 – 56,0%, spadek o 1,7 p. p.), które przyznawane są w szczególności z powodu długotrwałej choroby, niepełnosprawności, bezrobocia, możliwość utrzymania lub

nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego[23]. Najliczniejszą jednak grupę klientów w strukturze wydatków pieniężnych pomocy społecznej stanowiły osoby korzystające z różnych zasiłków celowych - 86,6% (w porównaniu z rokiem ubiegłym spadek o 2,4 p.p.). Pomoc ta była przyznawana na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, w szczególności na pokrycie części lub całości wydatków na zakup żywności, opału, leków, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, kosztów drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, jak również pogrzebu i biletu kredytowego.

[23] Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163), art. 38.

Rozdział III Kadra pomocy społecznej

1. Dostępność kadry pracowników socjalnych

Art. 110 ustawy o pomocy społecznej określa warunki zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodkach pomocy społecznej. Wg zapisów ustawy, zatrudnienie ma być proporcjonalne do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 000 mieszkańców. Ośrodek pomocy społecznej powinien zatrudniać nie mniej niż 3 pracowników[24].
Zapis taki obowiązywał do 31 grudnia 2014 roku.

Tabela 11. Dostępność kadry pracy socjalnej

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**1 146**	**1 126**	**x**	**x**
Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 724**	**1 858**	**2 531** (m. Bydgoszcz)	**1 368** (m. Włocławek)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

W województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku w 32 gminach zatrudnienie pracowników socjalnych nie spełniało kryterium ustawowego, rozumianego jako stosunek liczby pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodku pomocy społecznej do liczby mieszkańców gminy w ujęciu 1 pracownik socjalny na 2 000 mieszkańców. W porównaniu z rokiem 2013 liczba ta wzrosła o 6 gmin.

[24] Z dniem 1 stycznia 2015 r. weszły w życie zmiany w art. 110 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 r., poz. 163), dotyczące wprowadzenia dodatkowego wariantu tj. maksymalnej liczby osób lub rodzin – nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną, przypadających na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy. Doprecyzowano również, iż ośrodek pomocy społecznej powinien zatrudniać w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Mapa 8. Dostępność pracowników socjalnych w gminach województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Od stycznia 2015 roku wprowadzona została zmiana do ustawy o pomocy społecznej ustalająca dodatkowe kryterium oceny dostępności kadry pomocy społecznej w ops w odniesieniu do kryterium 1 pracownik socjalny na 50 rodzin objętych pracą socjalną. Praca socjalna bowiem to podstawowa forma efektywnej pomocy i wsparcia udzielanego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, która stanowi powód do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, praca socjalna została określona jako działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi[25]. Odpowiednia dostępność pracowników w rejonach opiekuńczych może zatem znacząco przyczyniać się do poprawy sytuacji życiowej mieszkańców, wymagających wsparcia ze strony ośrodków pomocy społecznej. W roku 2014 pracą socjalną realizowaną przez pracowników socjalnych zatrudnionych w ops objętych zostało 72 811 rodzin, tj. średnio w skali województwa 65 rodzin przypadających na 1 pracownika socjalnego. Propozycja zatrudniania pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby środowisk, z którymi

[25] Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 r., poz. 163), art. 6.

prowadzona jest praca socjalna, a nie liczby mieszkańców, wydaje się być bardziej trafna, gdyż w gminach, w których natężenie korzystania z pomocy społecznej jest najniższe (np. Białe Błota czy Osielsko w powiecie bydgoskim, czy miasto Bydgoszcz) potrzeba zatrudnienia większej liczby pracowników socjalnych nie jest priorytetowa dla zapewnienia odpowiedniego stopnia efektywności systemu pomocy społecznej. Natomiast w gminach, gdzie z pomocy społecznej korzysta najwyższy odsetek mieszkańców w skali województwa (np. gmina wiejska Rypin, czy Rogowo w powiecie rypińskim) niezbędne jest zwiększenie zatrudnienia w tym obszarze ze względu na dużą liczbę rodzin wymagających wsparcia.

2. Wykształcenie i profesjonalizacja

Kierownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej na mocy art. 122 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 r., poz. 163) są zobowiązani posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Specjalizacja ta przeznaczona jest dla osób kierujących lub przygotowujących się do zarządzania jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej. Ma ona na celu zaktualizowanie i pogłębienie wiedzy oraz umiejętności uzyskanych w czasie pracy zawodowej, nabycie nowych doświadczeń oraz rozwijanie umiejętności kierowniczych.

W roku 2014 w 144 ośrodkach pomocy społecznej i 19 powiatowych centrach pomocy rodzinie zatrudnionych było łącznie 199 osób z kadry kierowniczej oraz 1 201 pracowników socjalnych. W ramach środków EFS:

- ✓ w 73 ośrodkach pomocy społecznej zatrudniano 79 pracowników socjalnych,
- ✓ w 12 powiatowych centrach pomocy rodzinie zatrudniano 14 pracowników socjalnych.

Wykres 2. Wykształcenie i profesjonalizacja kadry kierowniczej jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (ops i pcpr)

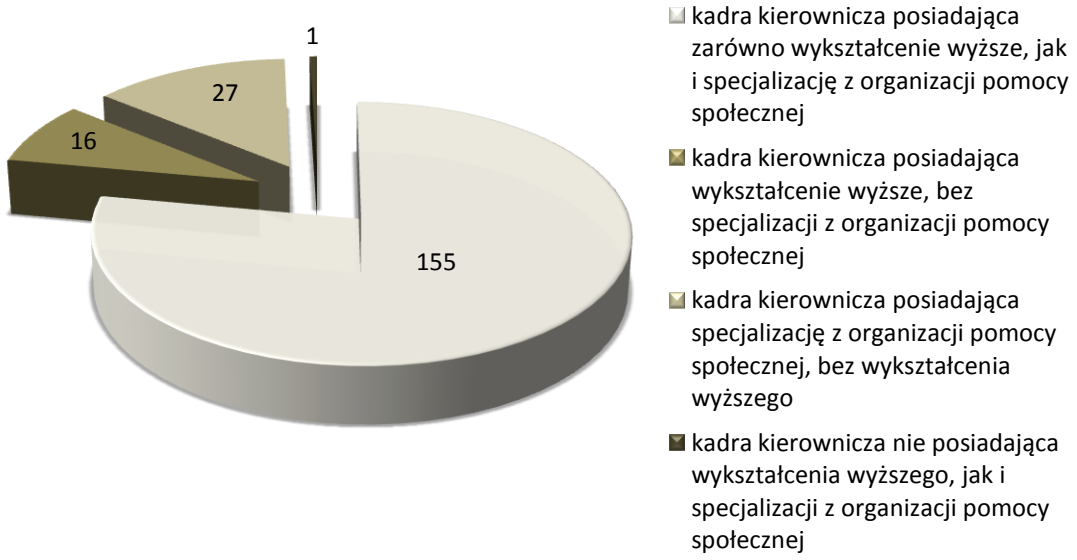

Źródło: dane OZPS za rok 2014

W naszym województwie w 2014 roku 91% kadry kierowniczej ops i pcpr posiadało ustawowo wymaganą specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, w tym 78% legitymowało się również wyższym wykształceniem.

Zgodnie z art. 116 ustawy o pomocy społecznej, **pracownikiem socjalnym może być** osoba, która spełnia, co najmniej jeden z niżej wymienionych warunków:

- ✓ posiada dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych;
- ✓ ukończyła studia wyższe na kierunku praca socjalna;
- ✓ do dnia 31 grudnia 2013 r. ukończyła studia wyższe o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie.

Powyższy artykuł ustala również dwa stopnie specjalizacji zawodowej w zawodzie pracownika socjalnego:

- ✓ I stopień specjalizacji zawodowej z zakresu pracy socjalnej mający na celu uzupełnienie i pogłębienie wiedzy teoretycznej pracownika socjalnego, jak również podniesienie poziomu umiejętności zawodowych w zakresie metod pracy,
- ✓ II stopień specjalizacji zawodowej z zakresu pracy socjalnej umożliwiający kadrze instytucji pomocy i integracji społecznej awans zawodowy poprzez pogłębienie wiedzy i doskonalenie umiejętności pracy z wybranymi grupami osób korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 12. Wykształcenie i profesjonalizacja kadry pracowników socjalnych

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Odsetek pracowników socjalnych posiadających specjalizację 1-go stopnia	**32,9%**	**32,6%**	**62,2%** (p. chełmiński)	**15,8%** (p. aleksandrowski)
Odsetek pracowników socjalnych posiadających specjalizację 2-go stopnia	**7,2%**	**11,7%**	**25%** (p. tucholski)	**3,7%**[26] (p. sępoleński)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

Wyższe wykształcenie jest jednym z podstawowych, ogólnych wyznaczników posiadanych kwalifikacji niezbędnych do pracy na stanowisku pracownika socjalnego. Posiadanie wyższego wykształcenia podnosi z pewnością stopień legitymizacji pracy pracownika socjalnego. W roku 2014 wykształcenie wyższe posiadało 66% pracowników socjalnych, odnotowuje się systematyczny wzrost w tym obszarze. W porównaniu z rokiem 2013 liczba pracowników socjalnych posiadających wyższe wykształcenie wzrosła o 5 osób.

[26] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono powiatu aleksandrowskiego, w którym żaden z pracowników socjalnych nie posiadał specjalizacji II stopnia

W 2014 roku odsetek pracowników socjalnych posiadających specjalizację I stopnia utrzymał się na podobnym poziomie jak w roku poprzednim, tj. blisko 33% (najwyższą wartość wskaźnika odnotowano dla powiatu chełmińskiego, a najniższą dla aleksandrowskiego). Najtrudniejszą sytuację pod względem profesjonalizacji kadry pomocy społecznej w powiecie aleksandrowskim potwierdza również fakt, iż w ops i pcpr na tym obszarze żaden pracownik socjalny nie legitymował się specjalizacją II stopnia. W porównaniu z rokiem poprzednim, w 2014 roku wśród kadry pomocy społecznej odnotowano wzrost pracowników socjalnych posiadających specjalizację II stopnia (z 7% w roku 2013 do 12% w roku 2014). Pod tym względem wyróżnił się przede wszystkim powiat tucholski, gdzie co czwarty pracownik socjalny legitymuje się II stopniem specjalizacji.

Rozdział IV Wybrane świadczenia i usługi społeczne

1. Kontrakt socjalny

Kontrakt socjalny to zindywidualizowana umowa wsparcia zawarta przez pracownika socjalnego z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby/rodziny, wzmocnienia jej aktywności i samodzielności życiowej oraz zawodowej, jak również do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu[27].

Tabela 13. Kontrakt socjalny w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba zawartych kontraktów socjalnych z klientami ops	**8 137**	**6 146**	**x**	**x**
Odsetek klientów ops objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**4,1%**	**3,1%**	**9,1%** (m. Grudziądz)	**0,7%** (p. mogileński)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

W 2014 roku w 122 gminach województwa kujawsko-pomorskiego (85%) zawarto kontrakt socjalny chociaż z jednym klientem pomocy społecznej. Skala realizacji tego narzędzia pracy socjalnej zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 10 gmin. Szczegółowe informacje prezentuje poniższa mapa.

[27] Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 r., poz. 163), art. 6 pkt 6.

Mapa 9. Realizacja kontraktów socjalnych w gminach województwa kujawsko-pomorskiego

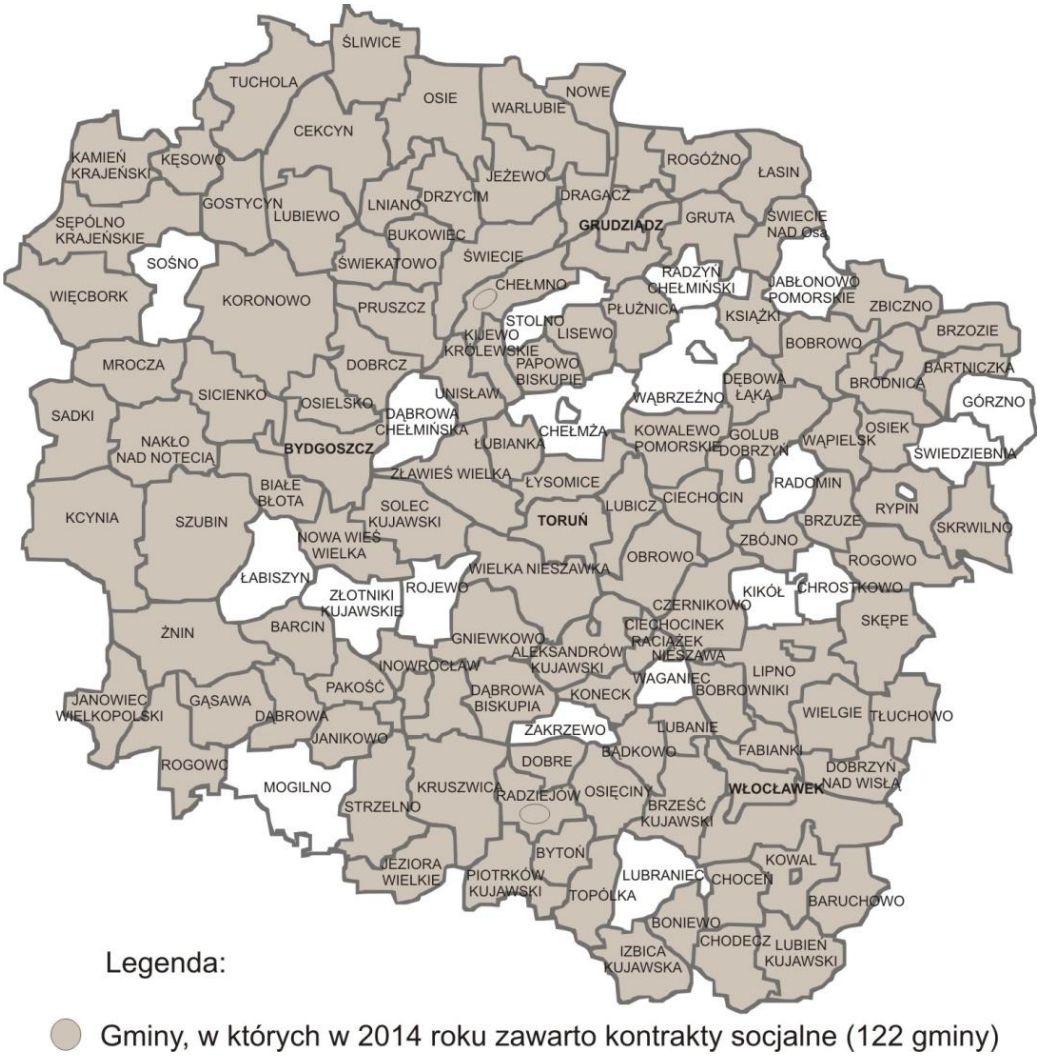

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Wraz ze spadkiem liczby gmin, w których stosowano narzędzie kontraktu socjalnego w 2014 roku, zmalał również odsetek klientów pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi (w województwie kontrakty zawarto z 3,1% osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej). Analizując sytuację gmin w powiatach ziemskich oraz miast na prawach powiatu, można wskazać, iż najbardziej upowszechnione było stosowanie kontraktu socjalnego w praktyce pracy socjalnej w mieście Grudziądzu, najmniej zaś w gminach powiatu mogileńskiego.

Kolejny wskaźnik ilustrujący upowszechnienie narzędzia kontraktu socjalnego odnosi się do średniej liczby kontraktów socjalnych przypadającej na pracownika socjalnego zatrudnionego w ops. Osiągnięte w tym zakresie wartości wskazują na dość duże zróżnicowanie skali obciążenia pracowników socjalnych realizacją kontraktów socjalnych. Najwyższa wartość została osiągnięta w gminie Cekcyn (22 kontrakty przypadające na 1 pracownika socjalnego), najniższa zaś (pomijając wskazania na poziomie 0) w gminie Bytoń, gdzie wyniosła 0,5.

2. Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

- ✓ **poradnictwo prawne** realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów;
- ✓ **poradnictwo psychologiczne** realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii;
- ✓ **poradnictwo rodzinne** obejmuje problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną[28].

Tabela 14. Poradnictwo specjalistyczne w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**76**	**84**	**x**	**x**
Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**9,5%**	**7,9%**	**40,1%** (m. Grudziądz)	**0,05%** (p. golubsko--dobrzyński)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

W tegorocznym formularzu OZPS 84 ośrodki pomocy społecznej wykazały dane potwierdzające objęcie rodzin poradnictwem specjalistycznym (wzrost o 8 gmin w porównaniu z rokiem poprzednim). Wśród 89 645 rodzin korzystających w 2014 roku z pomocy społecznej, 8 856 rodzin (tj. zaledwie 7,9%) skorzystało ze wsparcia specjalistów udzielających porad prawnych, psychologicznych, rodzinnych i innych. Analizując zróżnicowanie w tym zakresie w gminach poszczególnych powiatów i miastach grodzkich można wskazać, iż najmniejsza skala realizacji poradnictwa specjalistycznego występowała w ops z powiatu golubsko-dobrzyńskiego (jedynie MOPS w Golubiu-Dobrzyniu wykazał, iż z poradnictwa specjalistycznego skorzystała w 2014 roku 1 rodzina), a w największym stopniu rozwój tej formy wsparcia odnotowany został w mieście Grudziądzu. Poniższa mapa prezentuje gminy, których ops wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego w 2014 roku.

[28] http://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/formy-udzielanej-pomocy/poradnictwo-specjalistyczne/ (data korzystania: 18.05.2015 r.)

Mapa 10. Realizacja poradnictwa specjalistycznego wykazana przez ops w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: dane OZPS za rok 2014

3. Asystentura rodziny

Asystentura rodziny to nowa forma pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi wprowadzona od 2012 roku zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej[29]. Na mocy tej regulacji prawnej wprowadzono na poziomie samorządu gminnego obowiązek zapewnienia wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Asystent rodziny to osoba prowadząca zindywidualizowaną pracę z rodziną ukierunkowaną na poprawę jej funkcjonowania, przezwyciężenie życiowych trudności i zmianę niekorzystnej dla niej sytuacji, związanej zwłaszcza z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej lub zagrożeniem tego rodzaju konsekwencjami.

[29] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2015 r. poz. 332), art. 11.

Tabela 15. Asystentura rodziny w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba asystentów rodziny[30] zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**203**	**212**	**x**	**x**
Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny	**1 942**[31]	**2 293**	**x**	**x**
Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, które zostały objęte pracą asystenta rodziny	**11,5%**	**11,8%**	**63,1%** (p. radziejowski)	**4%** (m. Bydgoszcz)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

W 2014 roku w 111 gminach województwa kujawsko-pomorskiego zatrudnionych było 212 asystentów rodziny. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba gmin realizujących asystenturę wzrosła o 12. Analizując sytuację w poszczególnych gminach można wskazać, iż w porównaniu z rokiem 2013 w 14 gminach rozpoczęto realizację asystentury rodzinnej, a w 2 (gmina Dragacz i Łubianka) zrezygnowano z zatrudnienia asystenta rodziny. Biorąc pod uwagę upowszechnienie tej formy wsparcia rodzin dysfunkcyjnych należy wskazać, iż jest ona najmniej rozwinięta w gminach położonych w południowo-wschodniej części województwa, zwłaszcza w gminach z powiatów: włocławskiego, aleksandrowskiego i brodnickiego, w których zazwyczaj nie prowadzono zatrudnienia w tym zakresie. Szczegóły prezentuje poniższa mapa.

[30] Dane dot. liczby asystentów rodziny odnoszą się odpowiednio do stanu za drugie półrocze 2013 i 2014 roku, a w przypadku liczby rodzin objętych asystenturą za drugie półrocze 2014, zgodnie z metodologią przyjętą dla sporządzania Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

[31] Zgodnie z metodologią wypełniania formularza OZPS za rok 2013 dane dot. liczby rodzin, z którymi sporządzono plan pracy z rodziną (jest to dokument obligatoryjny, w oparciu, o który realizuje swoją pracę asystent rodziny).

Mapa 11. Realizacja asystentury rodziny w gminach województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Należy podkreślić, iż skala realizacji asystentury rodziny nie jest wystarczająca. Wśród 111 ops świadczących tę formę wsparcia, aż 72 ośrodki zatrudniały jedynie po jednym asystencie rodziny. Wśród rodzin korzystających w 2014 roku z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 2 293 rodzin, tj. 11,8% było objętych wsparciem asystenta rodziny (wartość wskaźnika utrzymała się na podobnym poziomie jak w roku poprzednim). Pod tym względem występuje znaczne zróżnicowanie w sytuacji gmin w poszczególnych powiatach i miastach grodzkich. Najwyższe wartości wskaźnika (powyżej 50%) zostały osiągnięte w powiecie radziejowskim, mieście Grudziądz i powiecie grudziądzkim, a najniższe w mieście Bydgoszczy i Włocławku oraz w powiecie rypińskim i lipnowskim. Należy jednak uwzględnić, iż na osiągnięte wartości istotny wpływ miał procentowy udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej populacji rodzin klientów ops.

4. Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze to forma pomocy przysługująca, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej[32], osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi mogą być przyznane również osobom, którym rodzina nie jest w stanie zapewnić odpowiedniej opieki. Ten rodzaj wsparcia świadczony jest w miejscu zamieszkania osoby, której świadczona jest pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opieka higieniczna, zalecona przez lekarza pielęgnacja oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Tabela 16. Usługi opiekuńcze w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**121**	**123**	**x**	**x**
Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,4%**	**1,6%**	**2,8%** (m. Włocławek)	**0,6%** (p. tucholski)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

W 2014 roku w województwie kujawsko-pomorskim usługi opiekuńcze były świadczone w 123 gminach (tj. 85%). W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił niewielki wzrost skali świadczenia tego rodzaju usług w gminach (ze 121 do 123 gmin). Porównując sytuację w poszczególnych gminach można wskazać, iż w 2014 roku zakończono realizację tego rodzaju wsparcia w gminie wiejskiej Chełmno oraz Rojewo, a rozpoczęto świadczenie tej formy pomocy w gminie Baruchowo, Dobre, Papowo Biskupie, Topólka.

Usługami opiekuńczymi w naszym województwie w 2014 roku objętych było 5 290 osób. Biorąc pod uwagę fakt, iż usługi opiekuńcze zdecydowanie najczęściej świadczone są osobom w wieku poprodukcyjnym, warto przeanalizować wskaźnik dotyczący odsetka tych osób objętych taką formą wsparcia. Maksymalna i minimalna wartość tego wskaźnika obrazuje zróżnicowanie skali realizacji usług opiekuńczych w gminach poszczególnych powiatów i miastach grodzkich. Najbardziej korzystna sytuacja odnotowana została w mieście Włocławek, najmniejszy zakres tych świadczeń dotyczył powiatu tucholskiego. Koszt realizacji usług opiekuńczych w gminach naszego województwa w 2014 roku wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim z ponad 26,7 mln do blisko 28,4 mln zł.

[32] Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 r., poz. 163), art. 50.

Mapa 12. Realizacja usług opiekuńczych w gminach województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb, wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym (m.in. psychologa, pedagoga, logopedę, terapeutę zajęciowego, fizjoterapeutę, pielęgniarkę)[33]. Wyróżnia się dodatkowy rodzaj specjalistycznych usług adresowany do osób z zaburzeniami psychicznymi, finansowany ze środków pochodzących z budżetu państwa.

W 2014 roku nastąpił spadek liczby gmin (z 14 do jedynie 12) świadczących usługi specjalistyczne w ramach zadań własnych. Wsparciem objętych było 325 osób (spadek w porównaniu z rokiem poprzednim o blisko 20 osób), a kwota świadczeń wyniosła niecałe 2 mln zł (w 2013 roku blisko 2,1 mln zł). Najbardziej rozwinięta skala udzielania tej formy wsparcia odnotowana została w powiecie żnińskim, w którym 3 gminy zabezpieczały realizację tego rodzaju usług. Wśród miast

[33] Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 roku w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

grodzkich jedynie w Grudziądzu, a w grupie gmin miejskich tylko w Inowrocławiu była świadczona tego rodzaju pomoc.

Wzrosła natomiast liczba gmin realizująca specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2014 roku tego rodzaju gmin było 102, o 14 więcej niż w roku poprzednim. Tą formą wsparcia objętych było 1 245 osób (o ponad 250 osób więcej niż w roku poprzednim). Koszt realizacji świadczeń wzrósł z blisko 5,4 do 7,9 mln zł. Najtrudniejsza sytuacja w tym zakresie występowała w powiecie wąbrzeskim, w którym jedynie gmina Płużnica świadczyła ten rodzaj wsparcia, w powiecie włocławskim (w 9 z 14 gmin) oraz brodnickim (w 6 z 10) nie realizowano tego rodzaju usług.

5. Posiłek

Dożywianie w formie posiłku, zasiłku celowego lub świadczenia rzeczowego jest jednym ze świadczeń pomocy społecznej realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej w ramach programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania".

Tabela 17. Posiłek w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0 - 19	**13,6%**	**17,2%**	**32,2%** (p. rypiński)	**8,2%** (m. Bydgoszcz)

Źródło: dane BDL GUS, Sprawozdanie z realizacji programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" 2014

W roku 2014 pomoc w formie dożywiania realizowały wszystkie gminy naszego województwa. Z tej formy wsparcia skorzystały 157 724 osoby, z czego 45% stanowiły dzieci (75 438 osób)[34].

Tabela 18. Świadczenia w formie posiłku, zasiłku celowego lub świadczenia rzeczowego w roku 2014

Dożywianie (świadczenia w formie posiłku, zasiłku celowego lub świadczenia rzeczowego)	2013	2014
Liczba osób	**173 440**	**157 724**
w tym: dzieci	**83 626**	**75 438**
Kwota świadczeń	**60 984 566**	**55 800 661**

Źródło: dane ze sprawozdania z realizacji programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" w 2013 i 2014 roku

[34] Dane pochodzą ze sprawozdania z realizacji programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" w 2014 roku.

6. Stypendia

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256 poz. 2572 z późn. zm.) określa, iż uczniom będącym w trudnej sytuacji materialnej, celem zmniejszenia różnic oraz umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych, przysługuje pomoc materialna. Pomoc ta przyznawana jest w postaci stypendiów i zasiłków szkolnych.

Stypendia szkolne przyznawane są uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności, gdy w rodzinie tej występują takie problemy, jak: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. W/w wsparcie może być udzielane uczniom w formie:

- ✓ całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych, wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udziału w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą;
- ✓ pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników.

Zasiłki szkolne są przyznane uczniom znajdującym się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Są one przyznane w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym.

Tabela 19. Stypendia socjalne i zasiłki szkolne w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika	2013		2014	
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**62 149**	**59 722**	**x**	**x**
Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**14,4%**	**13,9%**	**30,6%** (p. lipnowski)	**6,7%** (m. Toruń)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

Mapa 13. Realizacja wsparcia w formie stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych (w gminach w układzie powiatowym)

Źródło: dane OZPS za rok 2014, BDL GUS

W województwie kujawsko-pomorskim w roku 2014 odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata wynosił 13,9% i tym samym zmalał o 0,5 p.p. w stosunku do roku poprzedniego. W roku oceny ze stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych skorzystało 59 722 uczniów, na łączną kwotę prawie 41 mln zł. Na rok 2015 prognozuje się niewielki wzrost liczby osób, które otrzymają tego rodzaju wsparcie, na poziomie 1%.

7. Indywidualne programy wychodzenia z bezdomności

Ze względu na złożoność przyczyn pozostawania w bezdomności, osoby bezdomne wymagają różnorodnych działań na rzecz zaspokojenia ich potrzeb oraz włączenia do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Właściwe określenie istoty i specyfiki każdego przypadku bezdomności oraz dobór odpowiednich form pomocy może przynieść skuteczne efekty w postaci nie tylko likwidacji doraźnych jej skutków, ale przede wszystkim wychodzenia z bezdomności i usuwania jej przyczyn.
Na podstawie art. 49 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 r., poz. 163), osoba bezdomna może zostać objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, polegającym na wspieraniu jej w rozwiązywaniu problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. Indywidualny program wychodzenia z bezdomności jest opracowywany przez pracownika socjalnego.

Tabela 20. Indywidualne programy wychodzenia z bezdomności w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**96**	**244**	**x**	**x**
Odsetek osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności w populacji osób bezdomnych	**3,2%**	**6,2%**	**58,6%** (p. wąbrzeski)	**4,3%**[35] (m. Toruń)

Źródło: Liczba osób bezdomnych na podstawie sprawozdania Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych, przeprowadzonego w nocy z 21 na 22 stycznia 2015 r.

Jak wynika z ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych (przeprowadzonego w nocy z 21 na 22 stycznia 2015 roku), w naszym regionie przebywa prawie 4 tys. osób bezdomnych, w 68 gminach województwa. Zgodnie z danymi OZPS w 2014 roku zaledwie w 11 gminach prowadzono indywidualne programy wychodzenia z bezdomności. W ujęciu powiatowym, najwyższy odsetek osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności w populacji osób bezdomnych odnotowano w powiecie wąbrzeskim, prawie 59%, najniższy natomiast w mieście Toruniu – 4,3%. W żadnej z gmin z 14 powiatów nie prowadzono wspomnianych programów.

[35] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono gmin z powiatów, w których nie zawarto żadnego indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności (były to następujące powiaty: aleksandrowski, bydgoski, chełmiński, golubsko-dobrzyński, grudziądzki, lipnowski, mogileński, nakielski, radziejowski, rypiński, toruński, tucholski, włocławski, żniński).

Mapa 14. Realizacja indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (w gminach w układzie powiatowym)

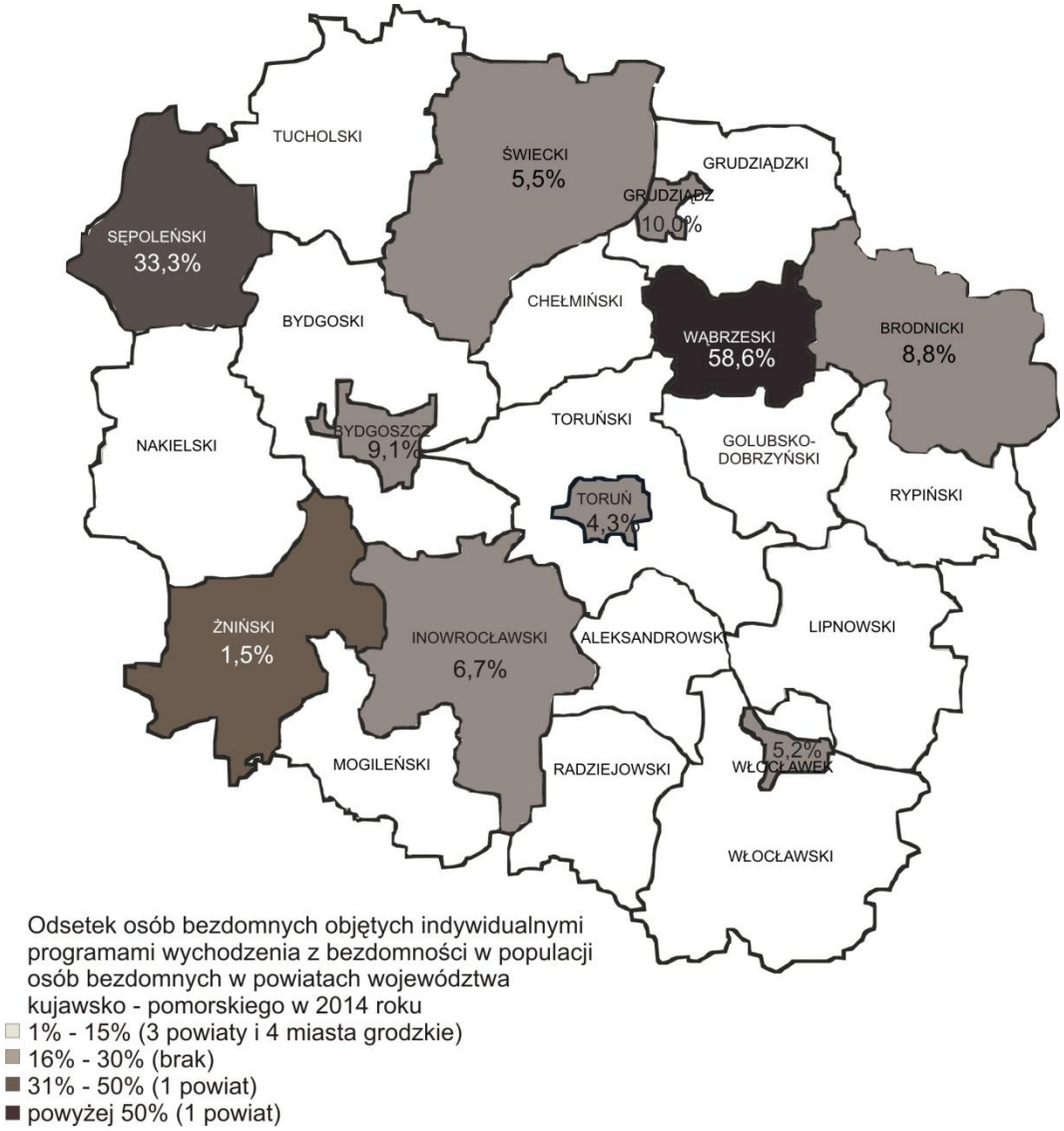

Źródło: Liczba osób bezdomnych na podstawie sprawozdania Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych, przeprowadzonego w nocy z 21 na 22 stycznia 2015 r., dane OZPS za rok 2014

Rozdział V System pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W przypadku całkowitego lub częściowego pozbawienia rodziców praw rodzicielskich opieka oraz wychowanie dzieci i młodzieży realizowane są w ramach instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej.
Intencją i założeniem opieki zastępczej jest jej tymczasowość, w związku z czym dziecko powinno przebywać w niej do momentu uregulowania sytuacji życiowej własnej rodziny. Oczywiście nie można wykluczyć i takich sytuacji, gdy dziecko pozostanie pod opieką rodziców zastępczych lub w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych do momentu osiągnięcia pełnoletniości lub usamodzielnienia.

1. Rodzinna piecza zastępcza

Rodzinna piecza zastępcza sprawowana jest w przypadku niemożności zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i opieki przez rodziców, gdy dziecko zostaje umieszczone w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. W tym czasie prowadzona jest praca z rodziną biologiczną ukierunkowana na umożliwienie powrotu dziecka do rodziców.

Rodzina zastępcza zapewnia opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, również w przypadku dzieci niedostosowanych społecznie. Wyróżnia się następujące typy rodzin zastępczych:

- ✓ **rodzina zastępcza spokrewniona** – tworzona przez dziadków, ewentualnie pradziadków (tzw. wstępnych) oraz rodzeństwo dziecka, przysługuje jej pomoc finansowa na utrzymanie dziecka;
- ✓ **rodzina zastępcza niezawodowa** – tworzona przez dalszą rodzinę dziecka lub osoby niespokrewnione z nim, udzielane są jej świadczenia pieniężne na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka;
- ✓ **rodzina zastępcza zawodowa** – tworzona przez osoby, które uzyskują wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej, dodatkowo wypłacane są świadczenia pieniężne na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego dziecka,
- ✓ **rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** – przyjmuje dziecko, w przypadku gdy zostało doprowadzone przez policję lub straż graniczną, na wniosek rodziców lub innej osoby, w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku m.in. z problemem przemocy w rodzinie,
- ✓ **rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna** – umieszcza się w niej dzieci zwłaszcza niepełnosprawne lub niedostosowane społecznie (m.in. na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, czy małoletnie matki z dziećmi).

Rodzinny dom dziecka jest tworzony przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, w jednym czasie przebywać w nim może nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

Tabela 21. Rodzinna piecza zastępcza w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba rodzin zastępczych	**2 423**	**2 212**[36]	**x**	**x**
Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**68,3%**	**71,1%**	**87,2%**[37] (p. golubsko--dobrzyński)	**40%** (p. grudziądzki)
Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**11,7%**	**10,4%**	**42,4%** (p. mogileński)	**1,9%**[38] (m. Grudziądz)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

W ramach rodzinnej pieczy zastępczej w województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku funkcjonowało 2 212 rodzin, w tym 1 441 rodzin spokrewnionych (tj. 65% ogółu), 645 niezawodowych (29%), 104 zawodowe (5%) oraz 22 rodzinne domy dziecka (1%)[39]. Najwięcej dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało w rodzinach spokrewnionych (1 826, tj. 57,7% ogółu), 877 w rodzinach niezawodowych (27,7%), 328 w zawodowych rodzinach zastępczych (10,4%) oraz 133 w rodzinnych domach dziecka (4,2%).

W 2014 roku najwięcej rodzin zastępczych funkcjonowało na terenie miast na prawach powiatu (Bydgoszczy - 365 i Torunia – 297), najmniej zaś w powiecie radziejowskim (21) i rypińskim (18). Warto szczególnie przyjrzeć się zróżnicowaniu powiatowemu pod względem liczby rodzin zastępczych zawodowych, gdyż na tę formę rodzinnej pieczy zastępczej odnotowuje się największe zapotrzebowanie. Porównując dane dotyczące rozwoju zawodowego rodzicielstwa zastępczego w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego można zauważyć, iż wzrosła liczba zawodowych rodzin zastępczych z 87 do 104. W poszczególnych powiatach sytuacja prezentuje się w sposób następujący:

- ✓ w 10 powiatach nastąpił wzrost liczby zawodowych rodzin zastępczych, przy czym największy przyrost w tym zakresie odnotowano w powiecie nakielskim, toruńskim i bydgoskim (o 50%), a w mieście Grudziądzu, w którym nie funkcjonował ten typ rodzin zastępczych, w 2014 roku rozpoczęły funkcjonowanie dwie rodziny,

[36] Dane dot. rodzinnej pieczy zastępczej odnoszą się do stanu za drugie półrocze 2014 roku, zgodnie z metodologią przyjętą dla sporządzania Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

[37] Wśród maksymalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono powiatów, w których nie funkcjonują całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze (były to następujące powiaty: mogileński, toruński i wąbrzeski).

[38] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono powiatów, w których nie funkcjonują rodziny zastępcze zawodowe (były to następujące powiaty: grudziądzki, radziejowski i sępoleński).

[39] Stan na drugie półrocze 2014 roku.

- ✓ w 8 powiatach utrzymała się ta sama liczba rodzin zastępczych, w tym w powiatach: grudziądzkim, radziejowskim i sępoleńskim, tak jak w roku 2013 nie funkcjonowała żadna zawodowa rodzina zastępcza,
- ✓ w 5 powiatach nastąpił niewielki spadek liczby zawodowych rodzin zastępczych.

Szczegóły prezentuje poniższa mapa.

Mapa 15. Rodziny zastępcze zawodowe w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego

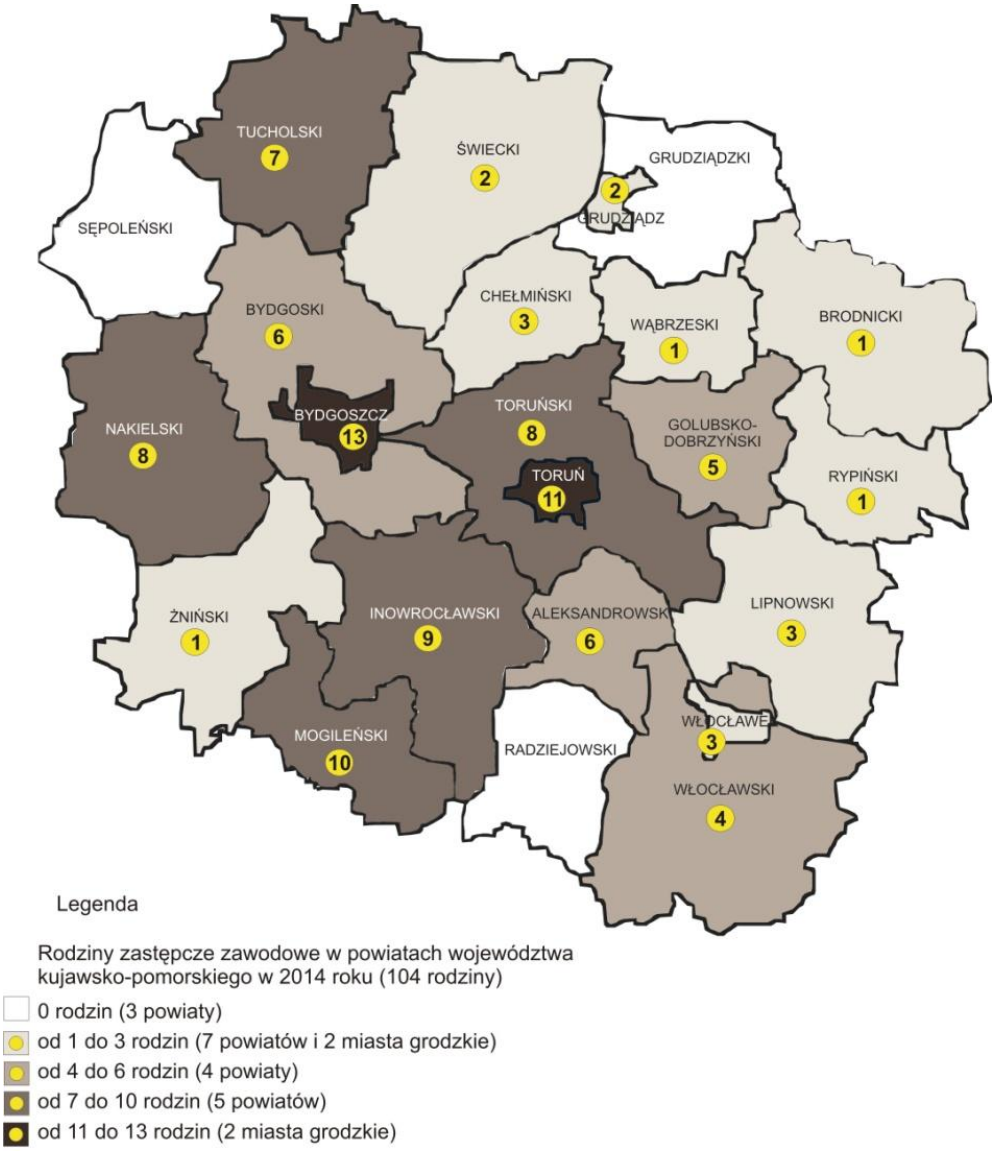

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Z kolei przyglądając się procentowemu rozkładowi poszczególnych typów rodzin zastępczych w ich ogólnej liczbie, można wskazać, iż w 2014 roku na poziomie województwa wśród rodzin zastępczych 65,1% stanowiły rodziny spokrewnione, 29,2% niezawodowe, 4,7% zawodowe i 1% rodzinne domy dziecka. W poszczególnych powiatach sytuacja prezentuje się w sposób następujący:

- ✓ największy udział spokrewnionych rodzin zastępczych odnotowano w powiecie wąbrzeskim – 75,6% oraz w 4 miastach na prawach powiatu, gdzie wynosił on ponad 70%, najmniejszy zaś w powiecie aleksandrowskim – 47,8% oraz powiatach mogileńskim i żnińskim, gdzie nie przekroczył 50% ogółu;
- ✓ najwięcej procentowo niezawodowych rodzin zastępczych odnotowano w powiecie żnińskim (49,2%), najmniej zaś w mieście Toruniu (19,9%);
- ✓ wśród powiatów, wiodącym pod kątem udziału zawodowych rodzin zastępczych był podobnie jak w roku poprzednim powiat mogileński (23,3%);
- ✓ w 14 powiatach nie funkcjonował żaden rodzinny dom dziecka, a wśród pozostałych powiatów udział tej formy rodzinnego rodzicielstwa zastępczego był niewielki na poziomie 1-2% (największy wskaźnik w mieście Toruniu – 2,7%).

Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Procentowy udział poszczególnych typów rodzin zastępczych w liczbie rodzin zastępczych ogółem w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego

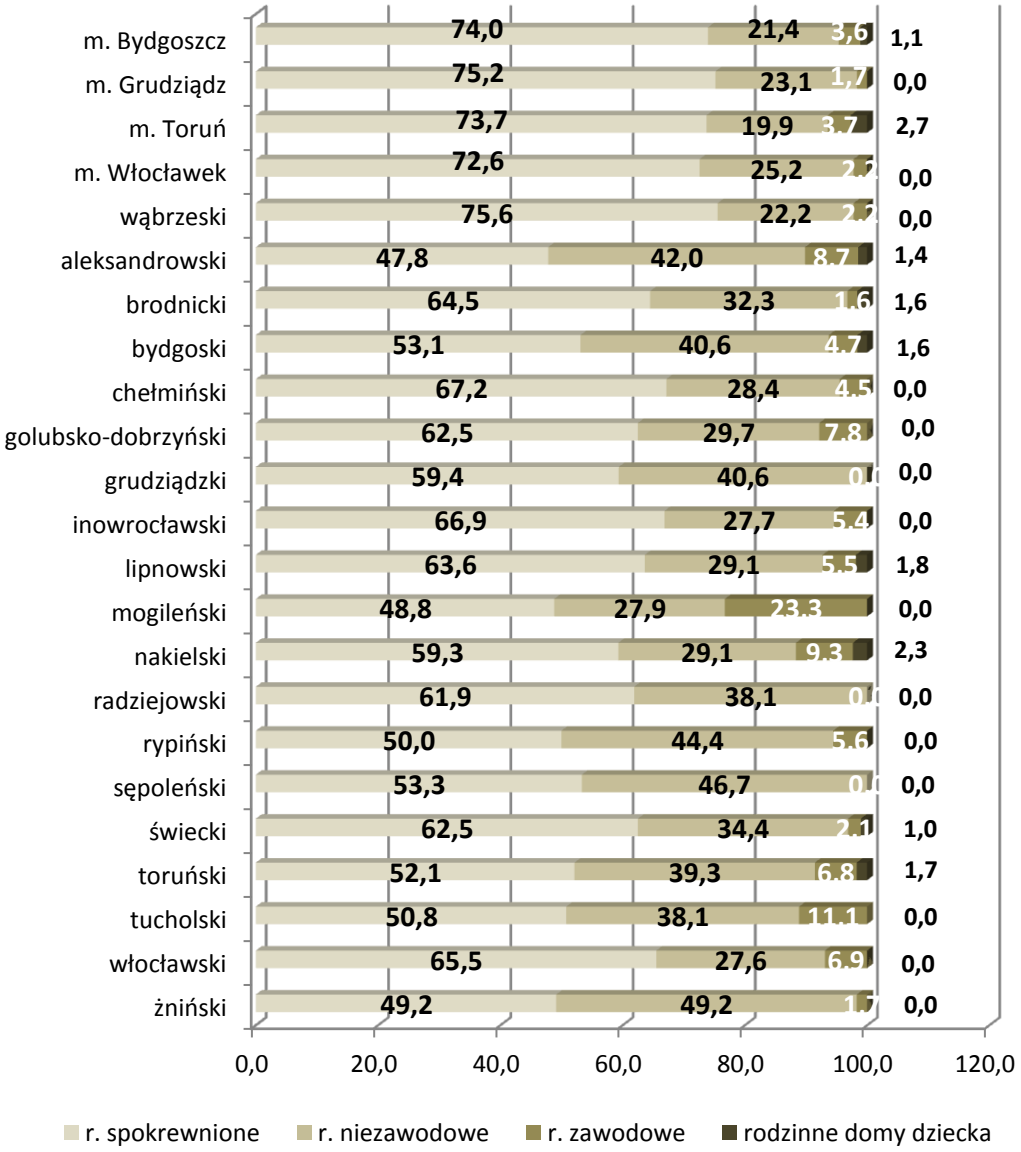

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka na każde umieszczone dziecko uzyskuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota:

- ✓ 660 zł miesięcznie - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej;
- ✓ 1 000 zł miesięcznie - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Dodatkowo zawodowej rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie w minimalnej kwocie 2 000 zł miesięcznie, a rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcje pogotowia rodzinnego w wysokości nie niższej niż 2 600 zł miesięcznie[40].

Powiaty województwa kujawsko-pomorskiego w 2014 roku na świadczenia niezbędne do utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych (zarówno na terenie swojego, jak i innych powiatów) wydatkowały kwotę powyżej 32,3 mln zł. Wysokość wydatków jest uzależniona od liczby funkcjonujących rodzin zastępczych, i tak najwyższą kwotę w tym zakresie odnotowano w mieście Bydgoszczy (ponad 4,5 mln zł), a najniższą w powiecie radziejowskim (ponad 284 tys. zł). Wraz z ustawą o wspieraniu rodziny[41] wprowadzono również obowiązek współfinansowania przez gminy pobytu dziecka w pieczy zastępczej, w przypadku umieszczenia go po raz pierwszy w pieczy po 1 stycznia 2012 roku, w wysokości:

- ✓ 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- ✓ 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- ✓ 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej[42].

W 2014 roku 109 gmin województwa kujawsko-pomorskiego poniosło odpłatność za pobyt dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w łącznej wysokości ponad 1,8 mln zł.

2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w przypadku, gdy dziecko zostaje umieszczone w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej[43] lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym[43].

Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku od 7 roku życia[44] do uzyskania pełnoletności (w określonych przypadkach pobyt może trwać po 18 roku życia do ukończenia rozpoczętej edukacji) całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne, religijne, a także gwarantuje korzystanie ze świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

Wyróżnia się następujące rodzaje całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych: socjalizacyjne, interwencyjne, specjalistyczno-terapeutyczne oraz rodzinne. Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza może łączyć działania interwencyjne, socjalizacyjne i inne działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, przyjmując formę placówki wielofunkcyjnej[45].

---

[40] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2015 r. poz. 332), art. 85.

[41] Tamże, art. 191.

[42] http://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/swiadczenia-rodzinne/art,5896,wyjasnienia-dotyczace-obowiazku-wspolfinansowania-przez-gmine-pobytu-dziecka-w-pieczy-zastepczej.html (data korzystania: 18.05.2015 r.)

[43] Tego rodzaju placówki nie funkcjonują w województwie kujawsko-pomorskim.

[44] Dotyczy to okresu przejściowego do końca 2019 roku. Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 r. Nr 149, poz. 887, z późn. zm.) w placówkach całodobowych będą mogły przebywać dzieci od 10 roku życia, a młodsze dzieci powinny być umieszczane w rodzinach zastępczych.

[45] *Pomoc społeczna i opieka nad dzieckiem i rodziną w 2013 roku*, dz. cyt., s. 22 – 23.

Tabela 22. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj placówki	2013	2014				
	Liczba placówek ogółem	Liczba placówek ogółem	Liczba placówek prowadzo-nych przez jst	Liczba miejsc	Liczba osób korzystają-cych	Roczne koszty prowadzenia i utrzymania (w zaokrągleniu)
placówki opiekuńczo--wychowawcze	**68**	**67**	**60**	**1 261**	**1 399**	**58,5 mln zł**

Źródło: dane OZPS za rok 2014

W 2014 roku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonowało 67 całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, w których w skali roku przebywało 1 399 dzieci (28,9% dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej). W porównaniu do roku poprzedniego liczba placówek zmalała o jedną – powiat inowrocławski wykazał zmniejszenie infrastruktury w tym obszarze. Na rok 2015 planowane jest utrzymanie liczby całodobowych placówek opiekuńczo--wychowawczych na tym samym poziomie. Planowany jest jednak wzrost kosztów na utrzymanie i prowadzenie tego rodzaju placówek o blisko 1,5 mln zł.

Mapa 16. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego

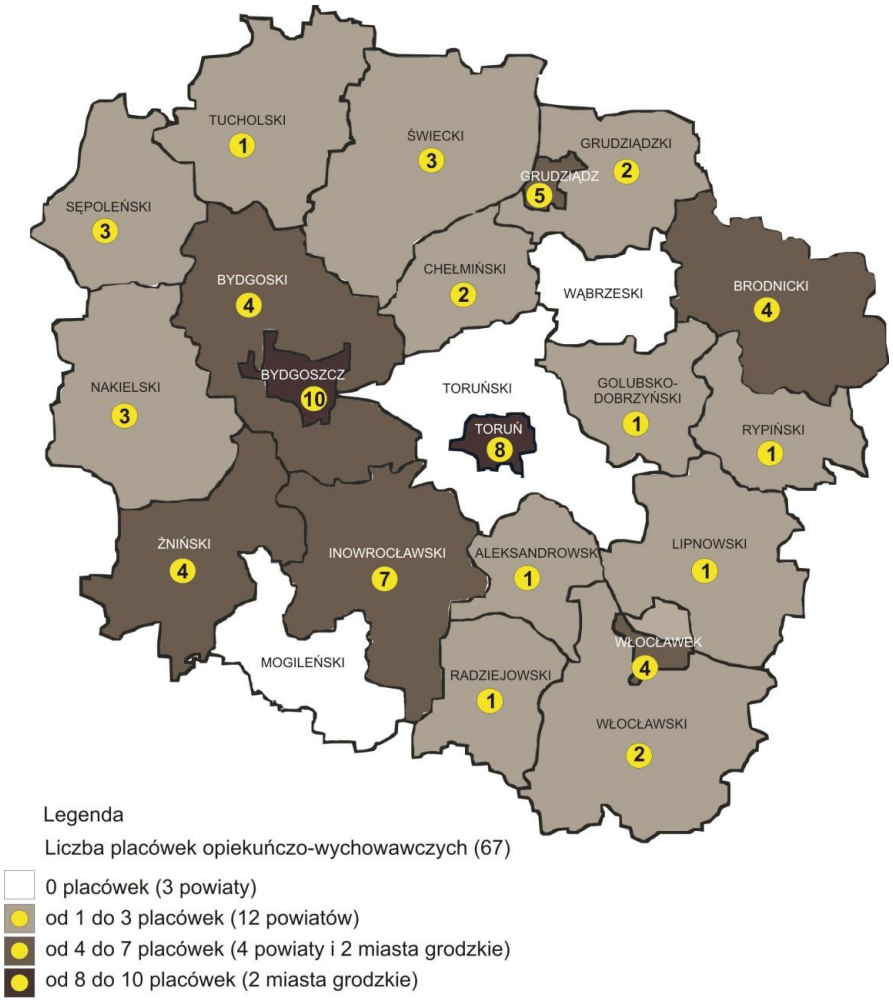

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Powyższa mapa obrazuje rozmieszczenie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych w województwie kujawsko-pomorskim. Najkorzystniejsza sytuacja przedstawiała się w mieście Bydgoszczy – 10 placówek oraz w mieście Toruniu – 8 placówek. W powiatach: mogileńskim, toruńskim i wąbrzeskim w 2014 roku nie funkcjonowały placówki tego typu.

3. Usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze

Podstawą procesu usamodzielniania wychowanków rodzin zastępczych i całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych jest opracowany indywidualnie program usamodzielnienia. Osobom opuszczającym pieczę zastępczą po osiągnięciu pełnoletności przysługują następujące formy pomocy i wsparcia:

- ✓ pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia;
- ✓ pomoc prawna i psychologiczna;
- ✓ pomoc finansowa na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie[46].

Pomoc finansowa na kontynuowanie nauki przyznawana jest osobie, która zgodnie z indywidualnym programem usamodzielnienia, kontynuuje naukę do ukończenia 25 r.ż. Wysokość świadczenia wynosi nie mniej niż 500 zł miesięcznie[47].

Pomoc finansowa na usamodzielnienie przysługuje osobie, której dochód nie przekracza kwoty 1 200 zł (w uzasadnionych przypadkach pomoc może być przyznana pomimo przekroczenia ustalonego kryterium). Pomoc ta przyznawana jest na zaspokojenie ważnych, życiowych potrzeb osoby usamodzielnianej (m.in. na polepszenie warunków mieszkaniowych, stworzenie warunków do działalności zarobkowej, w tym podniesienie kwalifikacji zawodowych) i udzielana osobie nie później niż do ukończenia przez nią 26 r. ż. Wysokość kwoty świadczenia uzależniona jest od formy pieczy zastępczej, w jakiej osoba usamodzielniana przebywała oraz czasu jej pobytu w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Minimalne kwoty świadczeń dla poszczególnych kategorii świadczeniobiorców w tym zakresie wynoszą od 1.650 zł do 6.600 zł[48].

Pomoc finansowa na zagospodarowanie przysługuje osobie, której dochód nie przekracza kwoty 1 200 zł (w uzasadnionych przypadkach pomoc może być przyznana pomimo przekroczenia ustalonego kryterium). Pomoc ta przyznawana jest m.in. na materiały niezbędne do przeprowadzenia remontu i wyposażenia mieszkania, niezbędne urządzenia domowe, pomoce naukowe, sprzęt rehabilitacyjny oraz sprzęt niezbędny do podjęcia zatrudniania i udzielana osobie nie później niż do ukończenia przez nią 26 r. ż. Wysokość świadczenia wynosi nie mniej niż 1 500 zł (a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż 3 000 zł)[49].

[46] Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332), art. 140.
[47] Tamże, art. 146.
[48] Tamże, art. 149.
[49] Tamże, art. 150.

W 2014 roku w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego świadczenia dla osób po uzyskaniu pełnoletności będących w procesie usamodzielniania się związanego z opuszczeniem pieczy zastępczej uzyskało 1 257 osób (w tym 63,7% stanowiły osoby opuszczające rodzinną pieczę zastępczą). Wśród osób usamodzielnianych 83,3% uzyskało świadczenie na kontynuowanie nauki, 21,2% na usamodzielnienie i 20,6% na zagospodarowanie. Łącznie na ten cel przeznaczono 6,4 mln zł.

Rozdział VI Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

W systemie pomocy społecznej istotną rolę odgrywają zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia, skierowane do różnych grup odbiorców. Poniżej zostały zaprezentowane wybrane jednostki oferujące pomoc głównie osobom starszym, niepełnosprawnym i z zaburzeniami psychicznymi oraz rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych i przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ze względu na wzrost znaczenia ekonomii społecznej, przedstawione zostały również dane prezentujące liczbę podmiotów o charakterze reintegracyjnym, tj. centrów i klubów integracji społecznej, warsztatów terapii zajęciowej oraz zakładów aktywności zawodowej.

1. Ośrodki wsparcia

Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Wśród tego rodzaju placówek wyróżnia się ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (tj. środowiskowe domy samopomocy i kluby samopomocy), dzienne domy pomocy, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schroniska i domy dla bezdomnych[50].

Tabela 23. Ośrodki wsparcia w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj placówki	2013	2014				
	Liczba placówek ogółem	Liczba placówek ogółem	Liczba placówek prowadzonych przez jst	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających	Roczne koszty prowadzenia i utrzymania (w zaokrągleniu)
dzienne domy pomocy	11	10	7	558	595	4,9 mln zł
środowiskowe domy samopomocy	37	38	30	1 319	1 441	21,5 mln zł
kluby samopomocy	2	2	2	32	34	148 tys. zł
noclegownie / schroniska	23	22	6	1 196	4 513	8,2 mln zł

Źródło: dane OZPS za rok 2014

[50] Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 r. poz. 163), art. 51.

Dzienne domy pomocy

Dzienne domy pomocy to ośrodki wsparcia świadczące usługi na rzecz osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych[51].

Tabela 24. Dzienne domy pomocy w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	7	7	x	x

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

Zgodnie z informacjami przedstawionymi w OZPS w 2014 roku w gminach województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonowało zaledwie 10 dziennych domów pomocy (i dwie filie), w tym 9 adresowanych do osób starszych i 1 realizujący wsparcie dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie. Aż 7 z 10 placówek prowadzonych było na terenie miast grodzkich, tj. w Bydgoszczy, Grudziądzu, Toruniu i Włocławku, a jedynie 3 działały w innych gminach (Inowrocławiu, Świeciu i Kamieniu Krajeńskim). W porównaniu do roku poprzedniego liczba dziennych domów pomocy zmalała o 1 placówkę – jest to wynik reorganizacji w 2 Domach Dziennego Pobytu w Grudziądzu, z których utworzono jedną placówkę. W prognozach na 2015 rok ogólna liczba dziennych domów pomocy i liczba miejsc nie ulegnie zmianie, przewiduje się natomiast wzrost liczby osób korzystających z tego typu placówek (o blisko 4%).

Środowiskowe domy samopomocy

Środowiskowe domy samopomocy to ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i z upośledzeniem intelektualnym. Świadczą one usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym[52].

[51] Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 r., poz. 163), art. 51.
[52] Tamże, art. 51a.

Tabela 25. Środowiskowe domy samopomocy w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**5,7**	**6,3**	**12,5**[53] (p. grudziądzki)	**2,5** (p. nakielski)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

W 2014 roku w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonowało 38 środowiskowych domów samopomocy (o jedną placówkę więcej niż w roku poprzednim, nowa instytucja powstała w gminie Kruszwica w powiecie inowrocławskim). Nadal środowiskowe domy samopomocy nie funkcjonowały w 2 powiatach: chełmińskim i lipnowskim, natomiast w 13 powiatach ich liczba wynosiła zaledwie po 1 na powiat. Najkorzystniejsza sytuacja występowała w mieście Bydgoszczy, gdzie funkcjonowało 6 tego typu placówek oraz w mieście Toruniu i powiecie bydgoskim – po 4 placówki. Na 2015 rok prognozuje się wzrost liczby śds o 6 placówek. Na plany dotyczące utworzenia nowych środowiskowych domów samopomocy wskazały gminy: Gruta, Kikół, Wąbrzeźno (gmina wiejska), Gniewkowo i Nowe oraz powiat chełmiński. Prognozy te wpływają na planowane zwiększenie zarówno liczby miejsc i osób korzystających z śds (o ok. 20%), jak również kosztów prowadzenia i utrzymania (do blisko 23 mln zł, tj. wzrost o 7%).
Porównując dostępność infrastruktury środowiskowych domów samopomocy można stwierdzić, że najkorzystniejsza sytuacja pod względem liczby miejsc przypadających na 10 tys. mieszkańców występowała w powiecie grudziądzkim (blisko 13 miejsc). Najsłabiej dostępna infrastruktura w tym obszarze (pomijając powiaty, w których w ogóle nie działają śds) występowała w powiecie nakielskim (blisko 3 miejsca na 10 tys. mieszkańców). Dla ogółu województwa wskaźnik ten wyniósł nieco ponad 6 miejsc na 10 tys. mieszkańców.

Kluby samopomocy

Kluby samopomocy to ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Korzystanie z usług klubów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest nieodpłatne[54].

Zgodnie z danymi przekazanymi w tegorocznej OZPS w 2014 roku w naszym województwie działały podobnie, jak w roku poprzednim, 2 kluby samopomocy: w gminie Jeżewo i Więcbork, których podmiotem prowadzącym była gmina. Na rok 2015 prognozowane jest uruchomienie jednej tego typu placówki – w mieście Włocławek. Wydatki na prowadzenie i utrzymanie placówek w 2015 roku wyniosą ponad 200 tys. zł (wzrost o blisko 38%).

[53] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono powiatów, w których nie funkcjonowały środowiskowe domy samopomocy (powiat: chełmiński i lipnowski).
[54] Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 r., poz. 163), art. 51a i 51b.

Noclegownie, schroniska i inne miejsca schronienia dla osób bezdomnych

Noclegownie to placówki zapewniające osobom bezdomnym tymczasowy nocleg, otwarte w godzinach wieczorno-nocnych, natomiast **schroniska** dla osób bezdomnych to ośrodki wsparcia oferujące poza schronieniem pakiet usług ukierunkowanych na wzmocnienie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności, uzyskanie samodzielności życiowej, m.in. poprzez specjalistyczne poradnictwo, czy też pomoc finansową.

Tabela 26. Noclegownie, schroniska i inne miejsca schronienia dla osób bezdomnych w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj wskaźnika	2013		2014	
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnych	**2,6**	**3,3**[55]	**5,8** (m. Toruń)	**0,1**[56] (p. radziejowski)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

Z informacji przekazanych przez gminy i powiaty naszego województwa wynika, że w 2014 roku w naszym regionie funkcjonowały 22 placówki udzielające pomocy i schronienia osobom bezdomnym, w tym 16 prowadzonych przez organizacje pozarządowe (12 na zlecenie gminy/powiatu), a pozostałe 6 bezpośrednio przez jednostki samorządu terytorialnego. Zamieszczona poniżej mapa przedstawia lokalizację noclegowni, schronisk i innych miejsc schronienia dla osób bezdomnych w województwie kujawsko-pomorskim. Aż w 10 powiatach nie funkcjonowały placówki tego typu. Najkorzystniejsza sytuacja przedstawiała się w mieście Toruniu i mieście Grudziądzu, gdzie funkcjonowały kolejno 4 i 3 placówki udzielające pomocy i schronienia osobom bezdomnym.

[55] Liczba osób bezdomnych na podstawie sprawozdania Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych przeprowadzonego w nocy z 21 na 22 stycznia 2015 r.

[56] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono powiatów, w których nie funkcjonowały noclegownie/ schroniska/ inne miejsca schronienia dla osób bezdomnych (były to następujące powiaty: aleksandrowski, bydgoski, chełmiński, grudziądzki, lipnowski, sępoleński, tucholski, wąbrzeski, włocławski, żniński).

Mapa 17. Noclegownie, schroniska i inne miejsca schronienia dla osób bezdomnych w województwie kujawsko--pomorskim (w gminach w układzie powiatowym)

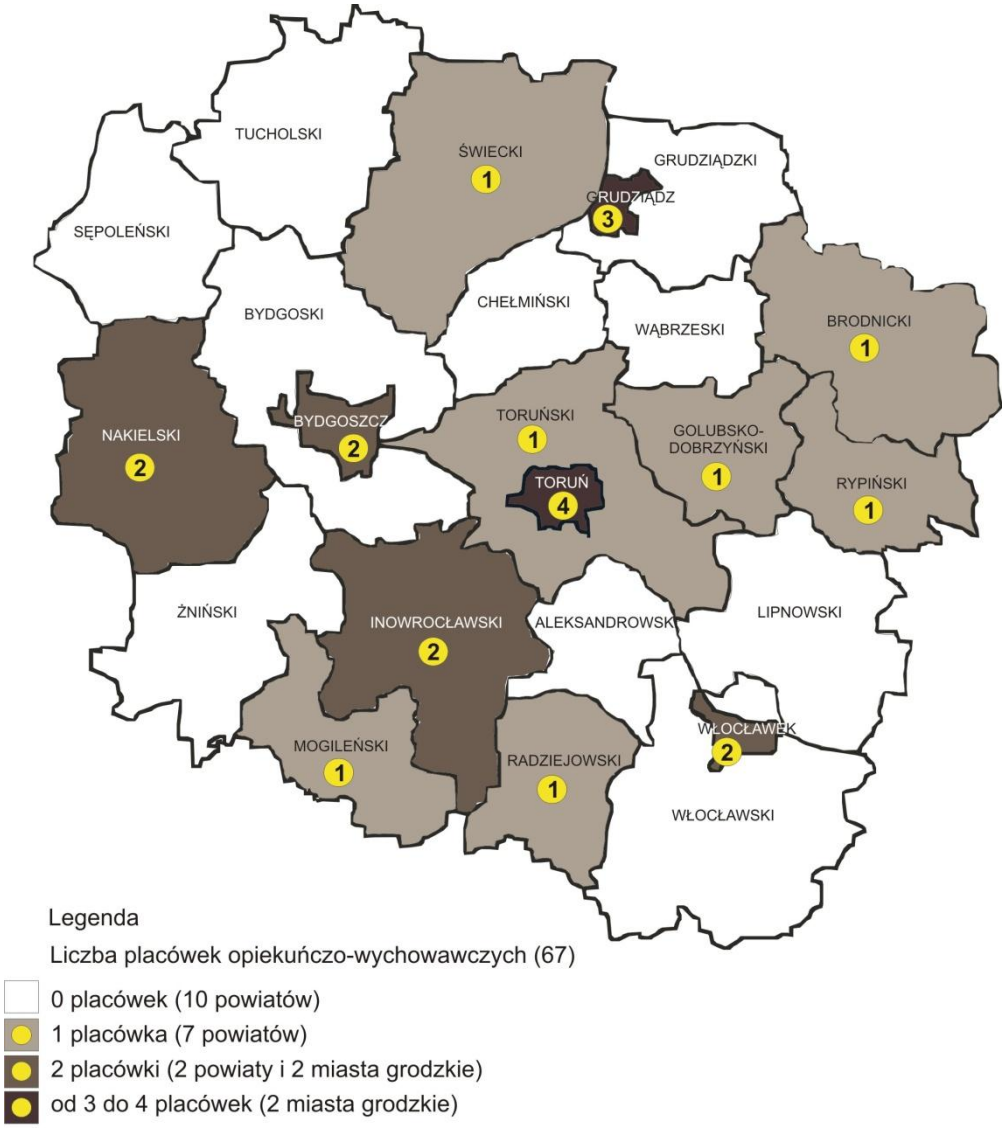

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Analizując dostępność infrastruktury pomocowej dla osób bezdomnych można zauważyć, że bardzo dobra sytuacja w tym obszarze występuje w powiecie radziejowskim, gdzie przypada zdecydowanie więcej miejsc w placówkach niż jest osób bezdomnych[57]. Najwięcej osób bezdomnych przypadających na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/innym miejscu schronienia przypada w mieście Toruniu, gdzie na 1 miejsce w placówce jest blisko 6 osób. Wskaźnik ten dla województwa wynosi nieco ponad 3 osoby na 1 miejsce w placówce. W prognozach na 2015 rok przewidziany jest wzrost liczby placówek o 1, jednocześnie prognozowane jest zwiększenie liczby miejsc i osób korzystających - powiększenie zasobów w tym obszarze wskazało miasto Włocławek.
Na 2015 rok przewidziane są wydatki na utrzymanie i prowadzenie placówek wsparcia osób bezdomnych w granicach 8,5 mln zł (wzrost o blisko 5%).

[57] Tak wysoka wartość wskaźnika w powiecie radziejowskim wynika z faktu, iż w gminie Bytoń w 2014 roku utworzona została nowa placówka dla osób bezdomnych Dom Rodzinny „Nadzieja" dysponująca 40 miejscami.

2. Domy pomoc społecznej

Domy pomocy społecznej są stacjonarnymi i całodobowymi placówkami zapewniającymi usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie określonych standardów. Wyróżnia się kilka rodzajów dps:

- ✓ dla osób w podeszłym wieku,
- ✓ dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- ✓ dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- ✓ dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- ✓ dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie,
- ✓ dla osób niepełnosprawnych fizycznie i osób uzależnionych od alkoholu[58].

Tabela 27. Domy pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj placówki	2013	2014				
	Liczba placówek ogółem	Liczba placówek ogółem	Liczba placówek prowadzo-nych przez jst	Liczba miejsc	Liczba osób korzystają-cych	Roczne koszty prowadzenia i utrzymania (w zaokrągleniu)
domy pomocy społecznej	**49**	**48**	**39**	**3 996**	**4 307**	**139,9 mln zł**

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Tabela 28. Dostępność infrastruktury domów pomocy społecznej

Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
	Wartość ogółem (województwo)	Wartość ogółem (województwo)	Max wartość (powiat)	Min wartość (powiat)
Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**18,8**	**19,1**	**46,8** (p. sępoleński)	**2,6**[59] (p. golubsko--dobrzyński)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

W 2014 roku w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonowało 48 domów pomocy społecznej, prowadzonych przez następujące podmioty:

- ✓ 39 dps prowadzonych było przez powiaty (w tym 7 przez powiaty grodzkie),
- ✓ 5 dps prowadzonych było przez zgromadzenia zakonne,
- ✓ 2 dps prowadzone były przez spółkę z o.o.,
- ✓ 1 dps prowadzony był przez związek gmin,
- ✓ 1 dps prowadzony był przez fundację.

Poniższa mapa obrazuje rozmieszczenie domów pomocy społecznej w województwie kujawsko--pomorskim.

[58] Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 r., poz. 163), art. 54, 55 i 56.

[59] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono powiatu grudziądzkiego, w którym nie funkcjonował ani jeden dom pomocy społecznej.

Mapa 18. Domy pomocy społecznej w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego

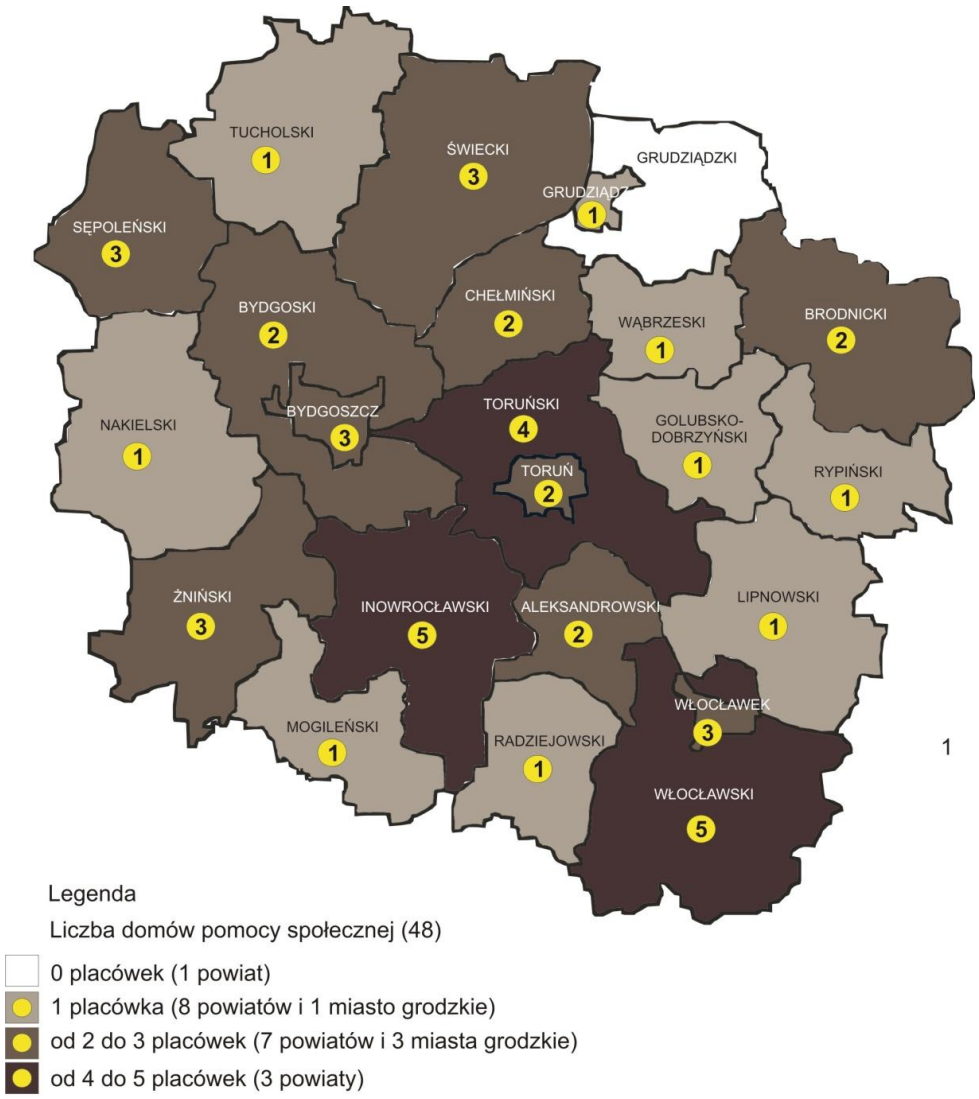

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Najkorzystniejsza sytuacja występowała w powiatach inowrocławskim i włocławskim, gdzie funkcjonowało po 5 domów pomocy społecznej. Na terenie powiatu grudziądzkiego w 2014 roku nadal brakowało tego typu placówek. Z prognoz na 2015 rok wynika, że ogólna liczba domów pomocy społecznej nie ulegnie zmianie. Prognozowany jest wzrost kosztów prowadzenia i utrzymania dps do 142 mln zł, tj. o 2 mln większy niż w roku 2014 (2%).

Na umieszczenie w dps w 2014 roku w województwie kujawsko-pomorskim oczekiwało 313 osób[60]. Porównując dostępność infrastruktury domów pomocy społecznej w poszczególnych powiatach naszego województwa można stwierdzić, że najkorzystniejsza sytuacja pod względem liczby miejsc przypadających na 10 tys. mieszkańców występowała w powiecie sępoleńskim (blisko 47 miejsc). Najsłabiej dostępna infrastruktura w tym obszarze (pomijając powiat grudziądzki, gdzie nie działa ani jeden dps) występowała w powiecie golubsko-dobrzyńskim (blisko 3 miejsca na 10 tys. mieszkańców) Dla ogółu województwa wskaźnik ten wyniósł nieco ponad 19 miejsc na 10 tys. mieszkańców.

[60] Dane dot. liczby osób oczekujących na umieszczenie w dps odnoszą się do placówek prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (nie wykazano danych dot. 2 domów pomocy społecznej prowadzonych przez ARS Medicę w Wichulcu oraz przez Miejski Zespół Opieki Zdrowotnej we Włocławku).

Wykres 4. Liczba miejsc w dps przypadająca na 10 tys. mieszkańców powiatów i miast grodzkich

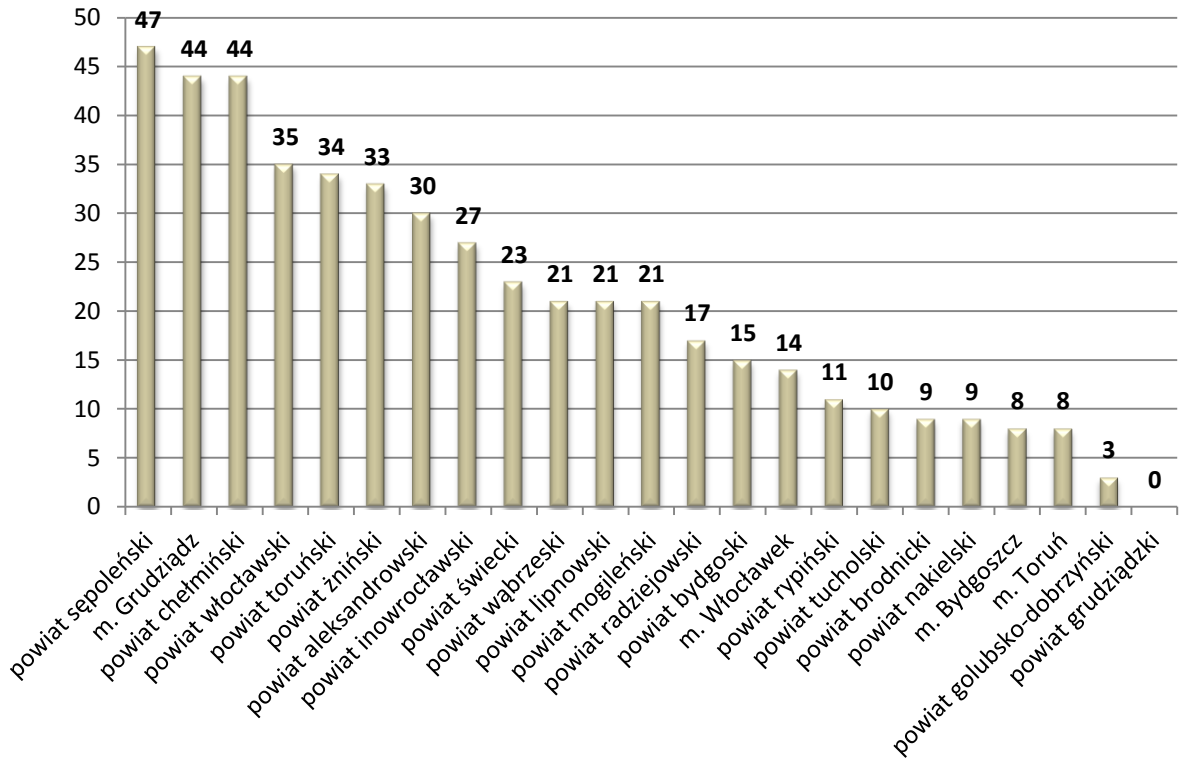

Źródło: dane OZPS za rok 2014

3. Ośrodki interwencji kryzysowej

Ośrodki interwencji kryzysowej oferują wsparcie dla osób, które znalazły się w nagłym lub przewlekłym kryzysie, w sytuacji zagrożenia lub po traumatycznych przejściach. W ramach ośrodka oferuje się wsparcie m.in. psychologów, pedagogów, prawników. W niektórych placówkach działają hostele[61].

Tabela 29. Ośrodki interwencji kryzysowej w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj placówki	2013	2014				
	Liczba placówek ogółem	Liczba placówek ogółem	Liczba placówek prowadzonych przez jst	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających	Roczne koszty prowadzenia i utrzymania (w zaokrągleniu)
ośrodki interwencji kryzysowej	8	7	7	26	1 290[62]	321 tys. zł

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2014 funkcjonowało zaledwie 7 ośrodków interwencji kryzysowej. Aż w 16 powiatach naszego województwa (w tym 4 grodzkich[63])

[61] Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 r., poz. 163).

[62] Przez liczbę osób korzystających należy rozumieć nie tylko osoby, które skorzystały ze schronienia (miejsc hostelowych), ale również korzystających z pomocy i wsparcia specjalistów zatrudnionych w oik.

nie funkcjonowała placówka tego typu. Poniższa mapa przedstawia rozmieszczenie ośrodków interwencji kryzysowej w województwie kujawsko-pomorskim.

Mapa 19. Ośrodki interwencji kryzysowej w województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku

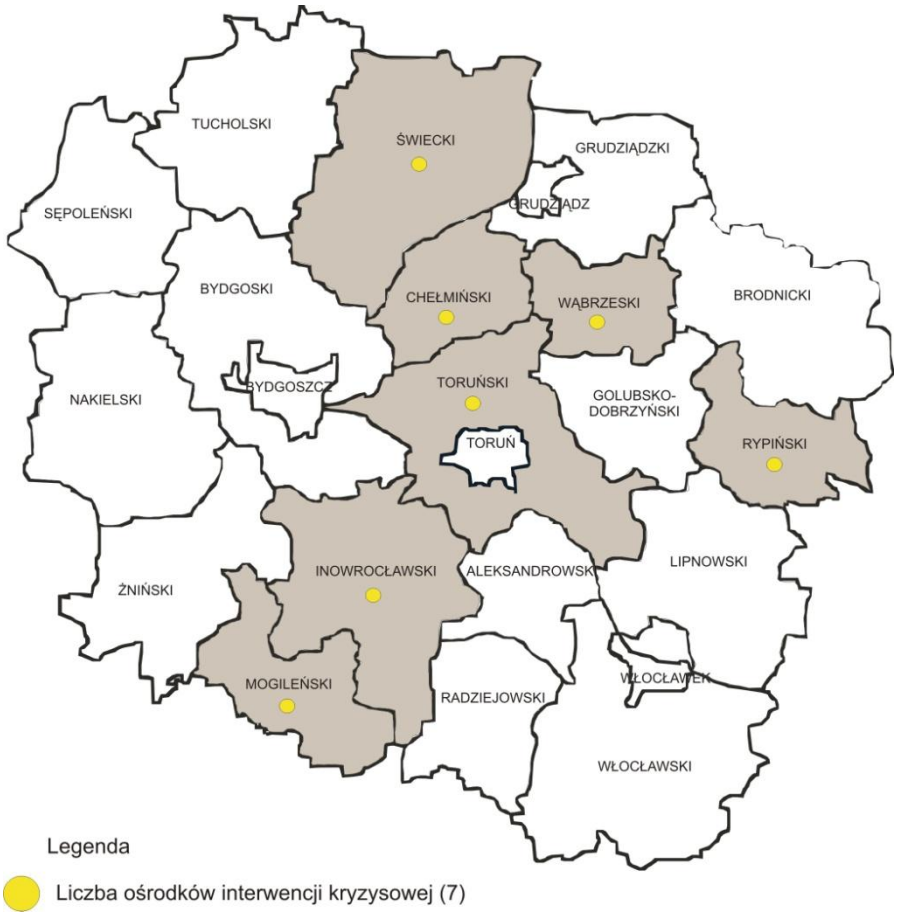

Źródło: dane OZPS za rok 2014

W prognozach na 2015 rok planowana jest likwidacja jednej placówki w powiecie toruńskim. Przewiduje się niewielki wzrost kosztów prowadzenia i utrzymania ośrodków o ponad 50 tys. zł (tj. o 16%).

[63] W mieście Toruniu w 2014 roku otworzono nową siedzibę Działu Interwencji Kryzysowej i Doradztwa Specjalistycznego MOPR, prowadzącego działalność całodobową, ukierunkowaną na udzielanie wsparcia osobom w sytuacji kryzysowej. Aktualnie prowadzone są działania, których celem jest przekształcenie jednostki w ośrodek interwencji kryzysowej.

4. Podmioty ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym

Na poprawę sytuacji społeczno-zawodowej mieszkańców naszego województwa coraz większy wpływ mają podmioty ekonomii społecznej. Wpływają one na kształtowanie lokalnej polityki społecznej przyczyniając się do aktywizacji i integracji mieszkańców oraz do tworzenia miejsc pracy (głównie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy). Ideą ekonomii społecznej jest przede wszystkim integracja społeczna i aktywizacja zawodowa osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją[64]. Wśród czterech grup podmiotów ekonomii społecznej wyróżnia się: przedsiębiorstwa społeczne, podmioty działające w sferze pożytku publicznego, podmioty sfery gospodarczej oraz podmioty o charakterze reintegracyjnym[65]. Podmioty reintegracyjne służą reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym[66], w szczególności:

- ✓ osób bezdomnych realizującym indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- ✓ osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków i innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie lecznictwa odwykowego/opieki zdrowotnej,
- ✓ osób chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ osób długotrwale bezrobotnych w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ osób zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- ✓ uchodźców realizujących indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- ✓ osób niepełnosprawnych, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,

którzy ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym[67].

---

[64] *Kujawsko-Pomorski Program na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020*.
[65] *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej*.
[66] Tamże.
[67] Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. nr 43, poz. 225 z późn. zm.) art. 1, ust. 2.

Tabela 30. Podmioty ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym w województwie kujawsko--pomorskim

Rodzaj placówki	2013	2014			
	Liczba placówek ogółem	Liczba placówek ogółem	Liczba placówek prowadzonych przez jst	Liczba uczestników zajęć	Roczne koszty prowadzenia i utrzymania (w zaokrągleniu)
centra integracji społecznej	4	4	2	119	2,9 mln zł[68]
kluby integracji społecznej	20	21	15	1 958	470 tys. zł
warsztaty terapii zajęciowej	37	36	5	1 294	21,1 mln zł
zakłady aktywności zawodowej	6	7	6	280	10,5 mln zł

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Mapa 20. Podmioty ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym w województwie kujawsko-pomorskim

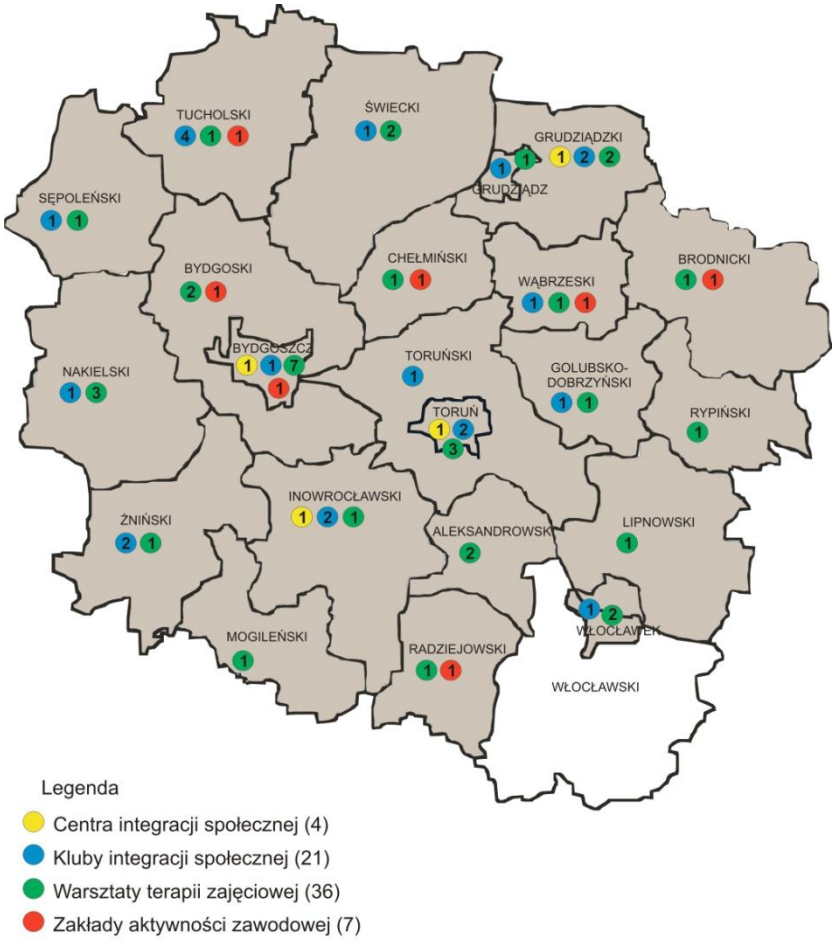

Źródło: dane OZPS za rok 2014

[68] Kwota wydatków nie uwzględnia kosztów z CIS w Toruniu.

Najlepiej rozwinięta sieć podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym występowała w mieście Bydgoszczy, mieście Toruniu oraz w powiecie tucholskim, gdzie funkcjonowało kolejno 10 i po 6 tego typu podmiotów. Najmniej korzysta sytuacja w ww. obszarze występowała w powiecie włocławskim, gdzie nie działał ani jeden podmiot ekonomii społecznej tego typu.

Centra integracji społecznej

Centra integracji społecznej są instytucjami zatrudnienia socjalnego tworzonymi na mocy ustawy o zatrudnieniu socjalnym w celu reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Centra, jako specjalne jednostki mogą tworzyć m.in. samorządy terytorialne (w formie jednostki budżetowej lub zakładu budżetowego) lub organizacje pozarządowe[69].

Analizując rozwój CIS na przestrzeni ostatnich lat, obserwuje się, iż ich liczba w województwie kujawsko-pomorskim pozostaje na niezmiennym poziomie. W 2014 roku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonowały, podobnie jak w roku poprzednim, 4[70] centra integracji społecznej zlokalizowane w mieście Bydgoszczy i Toruniu, gminie Radzyń Chełmiński i gminie wiejskiej Inowrocław.
W następnym roku przewiduje się niewielki wzrost kosztów prowadzenia i utrzymania CIS w województwie kujawsko-pomorskim o ponad 80 tys. zł (tj. o blisko 3%).

Kluby integracji społecznej

Kluby integracji społecznej są placówkami tworzonymi na mocy ustawy o zatrudnieniu socjalnym, których celem jest minimalizowanie skutków bezrobocia, upowszechnianie aktywności i przedsiębiorczości społecznej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz przygotowywanie do podjęcia zatrudnienia. Podmiotem prowadzącym może być gmina lub organizacja pozarządowa działająca w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach działalności klubu prowadzone są różnego rodzaju formy aktywizacyjne i integracyjne[71].

W województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku funkcjonowało 21 klubów integracji społecznej i nie przewiduje się zwiększenia infrastruktury w tym obszarze w przyszłym roku. Prognozowany jest spadek kosztów utrzymania i prowadzenia KIS w województwie kujawsko--pomorskim do 1,7 mln zł, tj. o ponad 800 tys. zł mniej niż w roku ubiegłym (blisko 34%).

[69] *Kujawsko-Pomorski Program na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020*.
[70] Dane na podstawie rejestru CIS prowadzonego przez Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy.
[71] *Kujawsko-Pomorski Program na Rzecz Ekonomii Społecznej do roku 2020*.

Warsztaty terapii zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej to wyodrębnione organizacyjnie i finansowo placówki stwarzające osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. WTZ mogą być organizowane przez fundacje, stowarzyszenia lub inne podmioty[72].

W naszym województwie w 2014 roku działało 36 warsztatów terapii zajęciowej. Na rok następny prognozowane jest utrzymanie ich liczby, jak i liczby uczestników, na podobnym poziomie. Planowane jest zwiększenie kosztów utrzymania i prowadzenia placówek do kwoty 21,9 mln zł, tj. o blisko 800 tys. zł więcej niż w zeszłym roku (blisko 4%).

Zakłady aktywności zawodowej

Zakłady aktywności zawodowej to wyodrębnione organizacyjnie i finansowo jednostki tworzone w celu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, poprzez zatrudnienie osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną[73].

W 2014 roku w naszym województwie działało 7 zakładów aktywności zawodowej zlokalizowanych w następujących gminach: gminie miejskiej Brodnica, Białych Błotach, Bydgoszczy, Lisewie, gminie miejskiej Radziejów, Tucholi oraz gminie miejskiej Wąbrzeźno (organizator: Wąbrzeskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski). W 2015 roku planowane jest uruchomienie dodatkowego zakładu aktywności zawodowej – w gminie Strzelno, z przeznaczeniem dla 40 uczestników. W 2015 roku prognozowany jest wzrost kosztów prowadzenia i utrzymania tego rodzaju placówek do kwoty 11,4 mln zł (tj. o ponad 9%).

[72] Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz.721, z późn. zm.), art. 10a i 10b.

[73] Tamże, art. 29.

5. Placówki wsparcia dziennego

Dla wsparcia i wzmocnienia rodziny w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych znaczącą rolę odgrywają **placówki wsparcia dziennego**. Placówki te mogą być prowadzone przez gminę/powiat, jak również na zlecenie jst lub przez inny podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta/ burmistrza/ prezydenta miasta/starosty powiatu.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie:

- ✓ opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych (zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce i organizację czasu wolnego);
- ✓ specjalistycznej (organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne i logopedyczne oraz realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię);
- ✓ pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę (prowadzi działania animacyjne i socjoterapeutyczne);
- ✓ oraz w formach łączonych[74].

Tabela 31. Placówki wsparcia dziennego w województwie kujawsko-pomorskim

Rodzaj placówki	2013	2014			
	Liczba placówek ogółem	Liczba placówek ogółem	Liczba placówek prowadzonych przez jst	Liczba miejsc	Roczne koszty prowadzenia i utrzymania (w zaokrągleniu)
placówki wsparcia dziennego	**55**	**75**	**62**	**2 365**[75]	**5,3 mln zł**

Źródło: dane OZPS za rok 2014

W 2014 roku w naszym województwie funkcjonowało 75 placówek wsparcia dziennego, o 20 więcej niż w roku poprzednim. Poniższa mapa obrazuje rozmieszczenie placówek wsparcia dziennego w województwie kujawsko-pomorskim.

[74] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2015 r. poz. 332 z późn. zm.).

[75] W liczbie miejsc w placówkach wskazano tylko miejsca w placówkach prowadzonych przez jst lub na ich zlecenia.

Mapa 21. Placówki wsparcia dziennego w województwie kujawsko-pomorskim

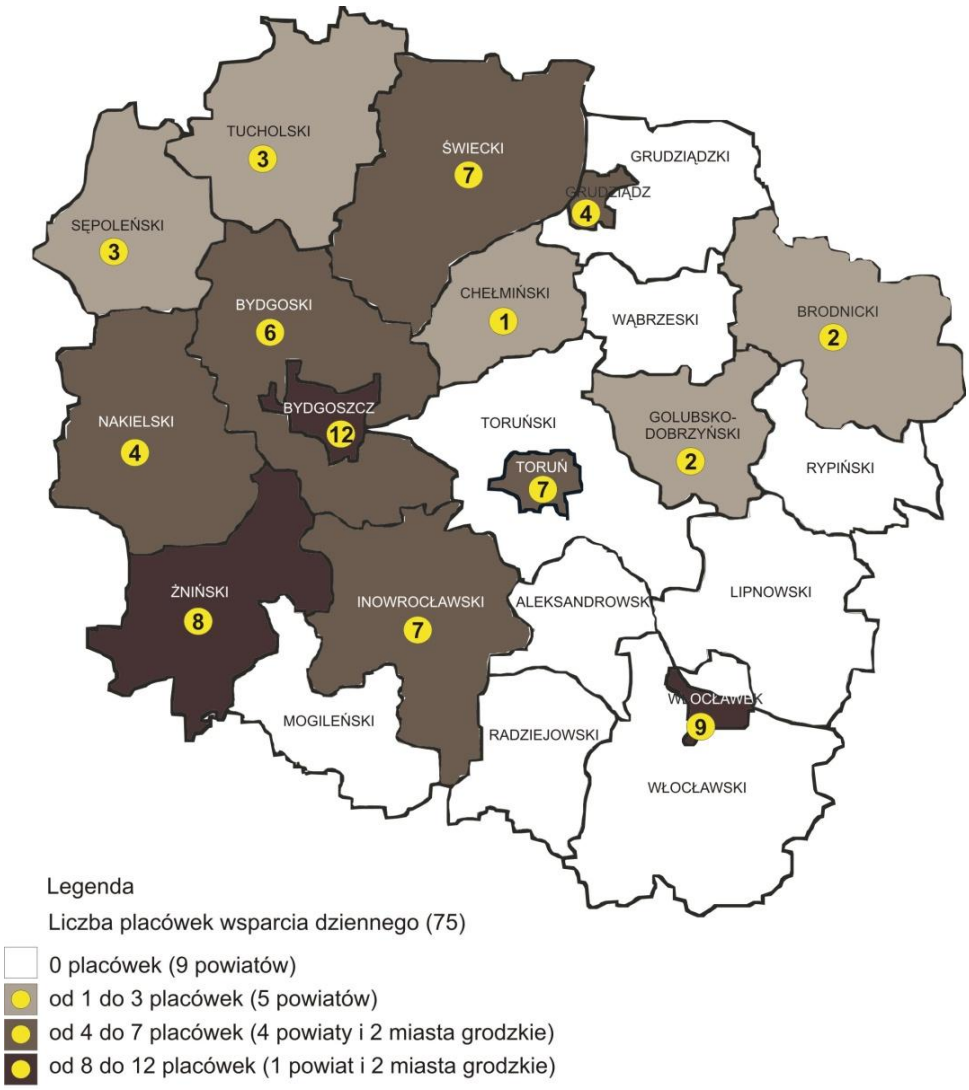

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Najkorzystniejsza sytuacja przedstawiała się w mieście Bydgoszczy, mieście Włocławku i powiecie żnińskim, gdzie funkcjonowało kolejno 12, 9 i 8 placówek wsparcia dziennego. Natomiast w powiatach: aleksandrowskim, grudziądzkim, lipnowskim, mogileńskim, radziejowskim, rypińskim, toruńskim, wąbrzeskim i włocławskim, nie działała ani jedna placówka tego typu.

Z roku na rok zwiększa się w naszym województwie liczba placówek wsparcia dziennego, w 2015 roku planowane jest utworzenie kolejnych tego typu placówek. Planowane jest również zwiększenie wydatków na utrzymanie i prowadzenie placówek o blisko 225 tys. zł (tj. o ponad 4%).

6. Infrastruktura pomocy i integracji społecznej według grup odbiorców

Infrastruktura w obszarze pomocy dla osób starszych

- ✓ Najkorzystniejsza sytuacja pod względem dostępności do infrastruktury dla osób starszych występowała w miastach grodzkich naszego województwa. Aż w 13 powiatach jedyną formą infrastruktury skierowaną do seniorów były kluby i świetlice.
- ✓ Domy pomocy społecznej dla osób starszych funkcjonowały w 5 powiatach i 4 miastach grodzkich.
- ✓ Aż 6 z 9 dziennych domów pomocy działało w miastach grodzkich.
- ✓ W każdym powiecie naszego województwa funkcjonowały kluby i świetlice dla seniorów. Najlepiej rozwinięta infrastruktura w tym obszarze dostępna była w powiecie bydgoskim[76], inowrocławskim i chełmińskim.

Mapa 22. Infrastruktura w obszarze pomocy dla osób starszych w województwie kujawsko-pomorskim

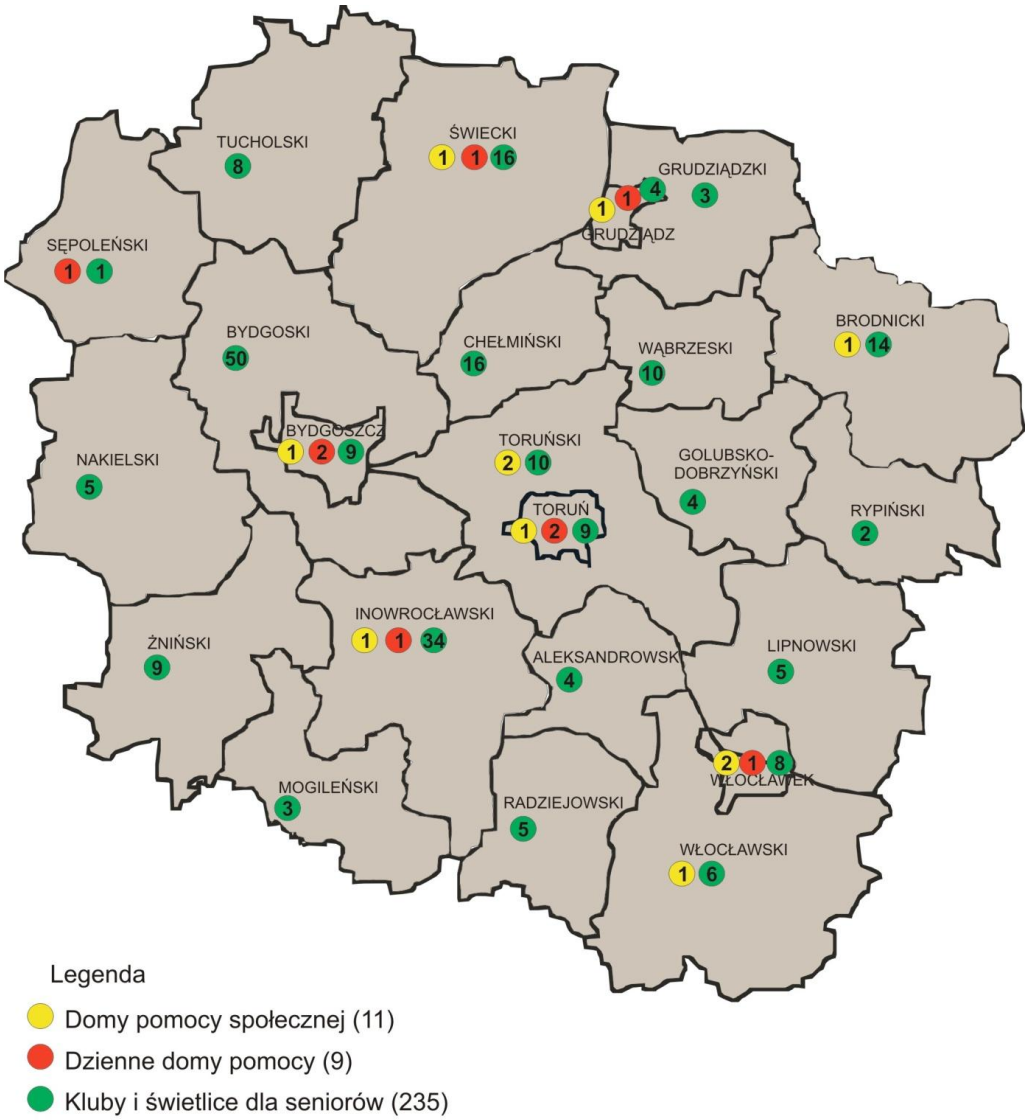

Źródło: dane OZPS za rok 2014

[76] W powiecie bydgoskim – w gminie Koronowo - funkcjonuje bardzo gęsta sieć kół gospodyń wiejskich (w ponad 20 świetlicach prowadzą działalność skierowaną dla osób starszych).

Infrastruktura w obszarze pomocy dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i z zaburzeniami psychicznymi

- ✓ Najkorzystniejsza sytuacja pod względem zasobów instytucjonalnych dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i z zaburzeniami psychicznymi występowała w mieście Bydgoszczy i Toruniu oraz w powiatach bydgoskim i inowrocławskim. Najmniej dostępna infrastruktura w tym zakresie występowała w powiecie lipnowskim.
- ✓ Domy pomocy społecznej dla ww. grup odbiorców funkcjonowały w 18 powiatach i 4 miastach grodzkich naszego województwa. Jedynie w powiecie grudziądzkim nie funkcjonowała ani jedna placówka tego typu.
- ✓ Środowiskowe domy samopomocy nie funkcjonowały jedynie w powiecie chełmińskim i lipnowskim.
- ✓ Warsztaty terapii zajęciowej nie funkcjonowały w 2 powiatach: toruńskim i włocławskim.

Mapa 23. Infrastruktura w obszarze pomocy dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i z zaburzeniami psychicznymi w województwie kujawsko-pomorskim

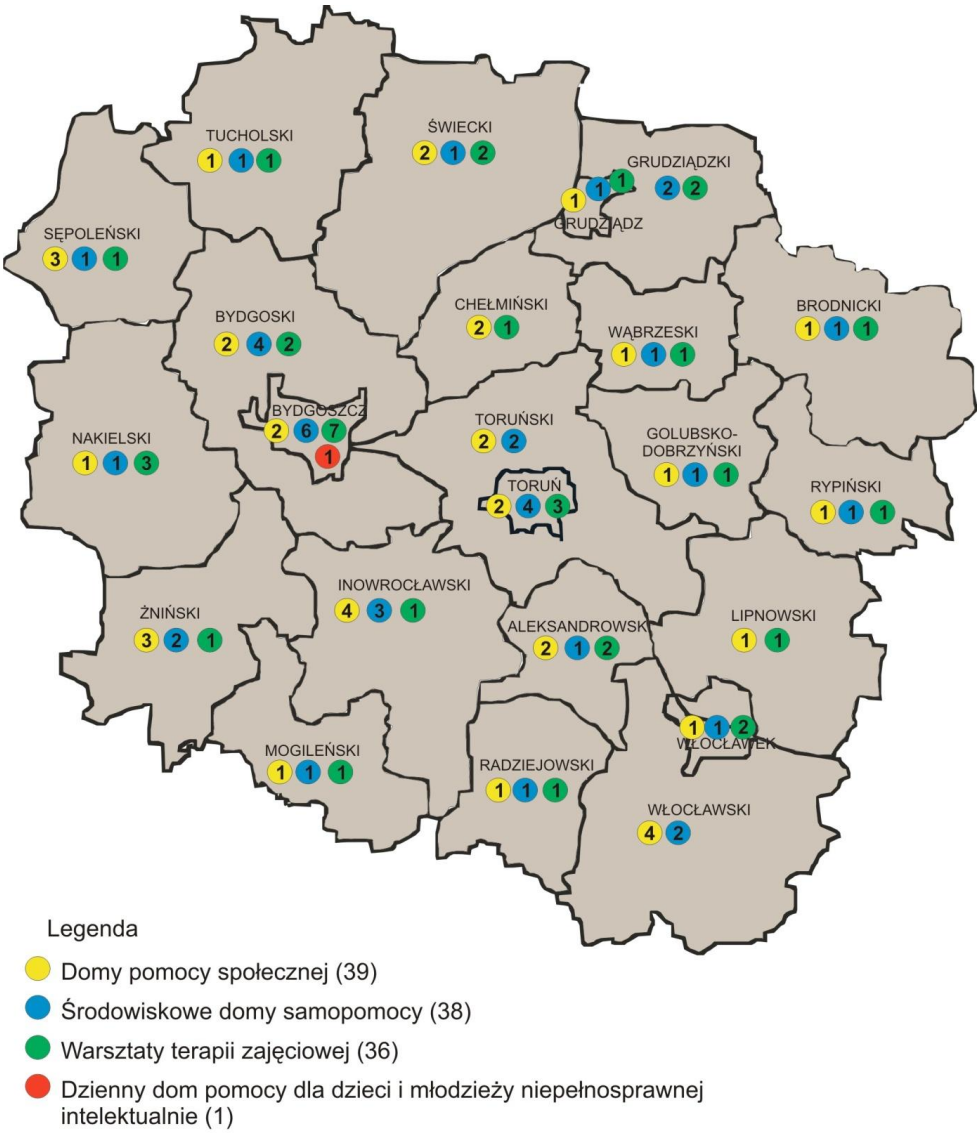

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Rozdział VII Wydatki na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej

Wydatki na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej to katalog zadań własnych i zleconych realizowanych przez gminy i powiaty, między innymi przy wsparciu ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, wynikających z zapisów, m.in. poniższych ustaw:

- ✓ ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163).
- ✓ ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015, poz. 332 z późn. zm.),
- ✓ ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 z późn. zm.),
- ✓ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.),
- ✓ ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ✓ ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 114 z późn. zm.),
- ✓ ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 966 z późn. zm.),
- ✓ ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),
- ✓ ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ✓ ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149 z późn. zm.),
- ✓ ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.),
- ✓ ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2013 r. poz. 1457),
- ✓ ustawy z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
- ✓ ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.).

Tabela 32. Wydatki na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej

Rodzaj wskaźnika	2013		2014	
	Wartość ogółem	Wartość ogółem	Max wartość	Min wartość
Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca[77]	**668,57 zł**	**690,53 zł**	**1 187,62 zł** (g. Radzyń Chełmiński)	**400,94 zł** (g. Osielsko)
Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomoc y społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**154,21 zł**	**149,58 zł**	**347,98 zł** (p. sępoleński)	**30,65 zł** (p. grudziądzki)

Źródło: dane OZPS za rok 2013 i 2014

Kadra, infrastruktura, jak również środki finansowe przeznaczone na świadczenia stanowią zasoby pomocy społecznej. W roku 2014 wydatki gmin i powiatów województwa kujawsko--pomorskiego na zadania własne i zlecone w obszarze pomocy społecznej i wsparcia wyniosły łącznie 1 650,8 mld zł i były wyższe w stosunku do roku 2013 o 54,5 mln zł, tj. o 3,4%. Wydatki na zadania wynikające głównie z ustawy o pomocy społecznej mieszczące się w dziale 852 stanowiły 1 488,2 mld zł, tj. 90% ogółu. Aż 70% środków finansowych ogólnej kwoty na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej stanowiły wydatki ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie (w porównaniu z rokiem 2013 wzrost o 40,3 mln zł, tj. o 3,6%).

Na 1 mieszkańca województwa kujawsko-pomorskiego, z wydatków na zadania w powyższym obszarze poniesionych przez jednostki samorządowe w roku 2014 przypadało średniorocznie 788,90 zł.

Wydatki poniesione w 2014 roku na pomoc społeczną w ramach gminnych i powiatowych budżetów wraz ze wskazaniem kwot, które wydatkowały na dany cel ops i pcpr prezentuje poniższa tabela.

[77] W ramach budżetów gminnych włączono również budżety 4 miast na prawach powiatu.

Tabela 33. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej

Wyszczególnienie	Kwota środków przeznaczonych w budżetach gmin/powiatów na niżej wymienione zadania	w tym kwota środków wydatkowanych za pośrednictwem ops/pcpr
Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej - ogółem	**1 650 816 698**	**1 160 804 415**
w tym:		
✓ Ochrona zdrowia[78] (851)	**35 502 616**	**6 745 748**
✓ Pomoc społeczna[79] (852):	**1 488 220 822**	**1 121 521 852**
w tym: świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	**610 690 525**	**444 057 665**
powiatowe centrum pomocy rodzinie	**9 785 965**	**9 785 965**
ośrodek pomocy społecznej	**125 122 397[80]**	**124 889 829**
✓ Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej[81] (853)	**84 951 298**	**24 573 014**
✓ Pomoc materialna dla uczniów (854)	**42 141 962**	**7 963 801**

Źródło: dane OZPS za rok 2014

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli, można powiedzieć, że w roku 2014 znaczną część (37%) wydatków z obszaru pomocy i wsparcia stanowiły koszty ogólnie pojętych świadczeń rodzinnych mieszczących w sobie, m.in. zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenia opiekuńcze, czyli zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy[82].

[78] W ramach tych kosztów uwzględniono wydatki poniesione na przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi.

[79] W skład tych wydatków wchodzą, m. in. koszty prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, ośrodków wsparcia, pomocy dla rodzin zastępczych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasiłków, w tym stałych i pomocy w naturze, dodatków mieszkaniowych, poradnictwa specjalistycznego, prowadzenia mieszkań chronionych i ośrodków interwencji kryzysowej, usług opiekuńczych i specjalistycznych.

[80] Różnice wydatków finansowych między kwotą środków przeznaczonych w budżetach gmin, a kwotą środków wydatkowanych za pośrednictwem ops w dziale 852 w rozdziale ośrodki pomocy społecznej, wynika ze zwrotów świadczeń nienależnie pobranych, które są przekazywane do budżetów gmin, nie zaś do budżetów ops.

[81] Koszty te uwzględniają, m.in. wydatki na prowadzenie żłobków, klubów dziecięcych, rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych.

[82] *Rodzaje i wysokość świadczeń rodzinnych, kryteria uzyskania,* dostępny: http://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/swiadczenia-rodzinne/rodzaje-i-wysokosc-swiadczen-rodzinnych-kryteria-uzyskania-/, zapis z dnia 15.05.2015 r.

W obszarze pomocy społecznej i wsparcia w ramach budżetów gminnych województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2014 w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatkowano średniorocznie 690,53 zł (tj. o ok. 22 zł więcej w stosunku do roku 2013). Najniższe koszty świadczeń pomocy społecznej (tj. do 425 zł na 1 mieszkańca) odnotowano w 4 gminach województwa kujawsko--pomorskiego: gminie Osielsko (400,94 zł), gminie Wielka Nieszawka (416,95 zł), gminie Zławieś Wielka (419,41 zł) oraz gminie Sicienko (420,16 zł). Najwyższe wydatki (powyżej 1 100 zł na 1 mieszkańca) w zakresie pomocy i wsparcia poniesiono w gminie Świecie nad Osą (1 132,98 zł), gminie Wielgie (1 138,07 zł) oraz gminie Radzyń Chełmiński (1 187,62 zł). Należy podkreślić, że wśród 71 ze 144 gmin wydatki na 1 mieszkańca były wyższe od średniej gminnej (690,53 zł).

Mapa 24. Wydatki w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w ramach budżetów gminnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy

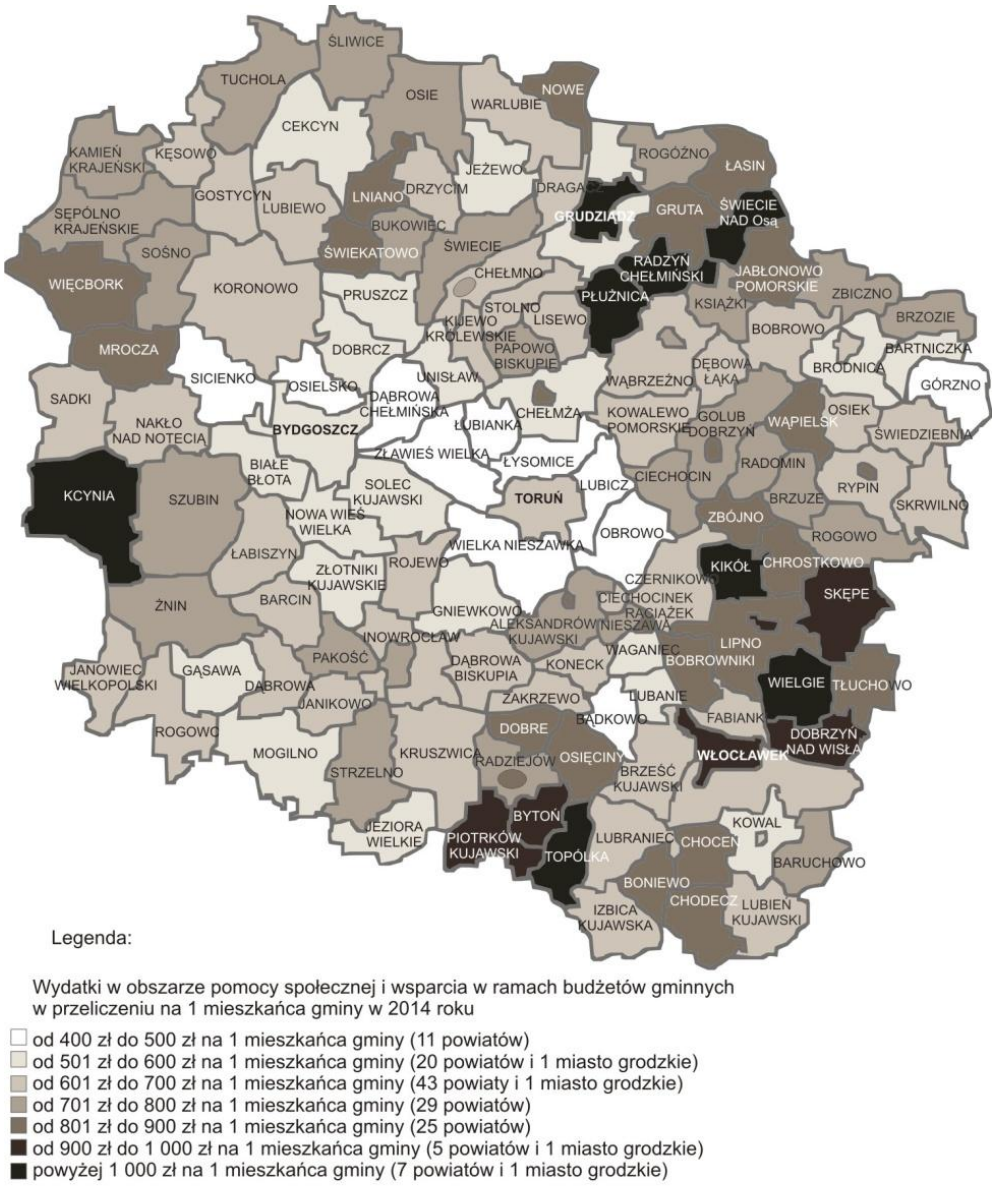

Źródło: dane OZPS za 2014

W roku 2013 środki finansowe w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w ujęciu rocznym w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy znajdowały się w przedziale od 370 zł do 1 111 zł, w roku 2014 był to już przedział od 401 zł do 1 188 zł.

W ramach budżetów powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2014 w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatkowano średniorocznie 149,58 zł (tj. o ok 5 zł mniej w porównaniu do roku 2013). Najniższe wydatki (do 100 zł na 1 mieszkańca) odnotowano w powiecie grudziądzkim (30,65 zł) i powiecie brodnickim (87,52 zł), zaś najwyższe koszty (powyżej 300 zł na 1 mieszkańca) dotyczyły powiatu sępoleńskiego (347,98 zł). W przypadku ponad 40% powiatów ziemskich (8 z 19) wydatki w powyższym zakresie przekraczały średnie wydatki powiatów na 1 mieszkańca i plasowały się w przedziale od 168 zł do 328 zł.

Wykres 5. Wydatki w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w ramach budżetów powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu w roku 2013 i 2014

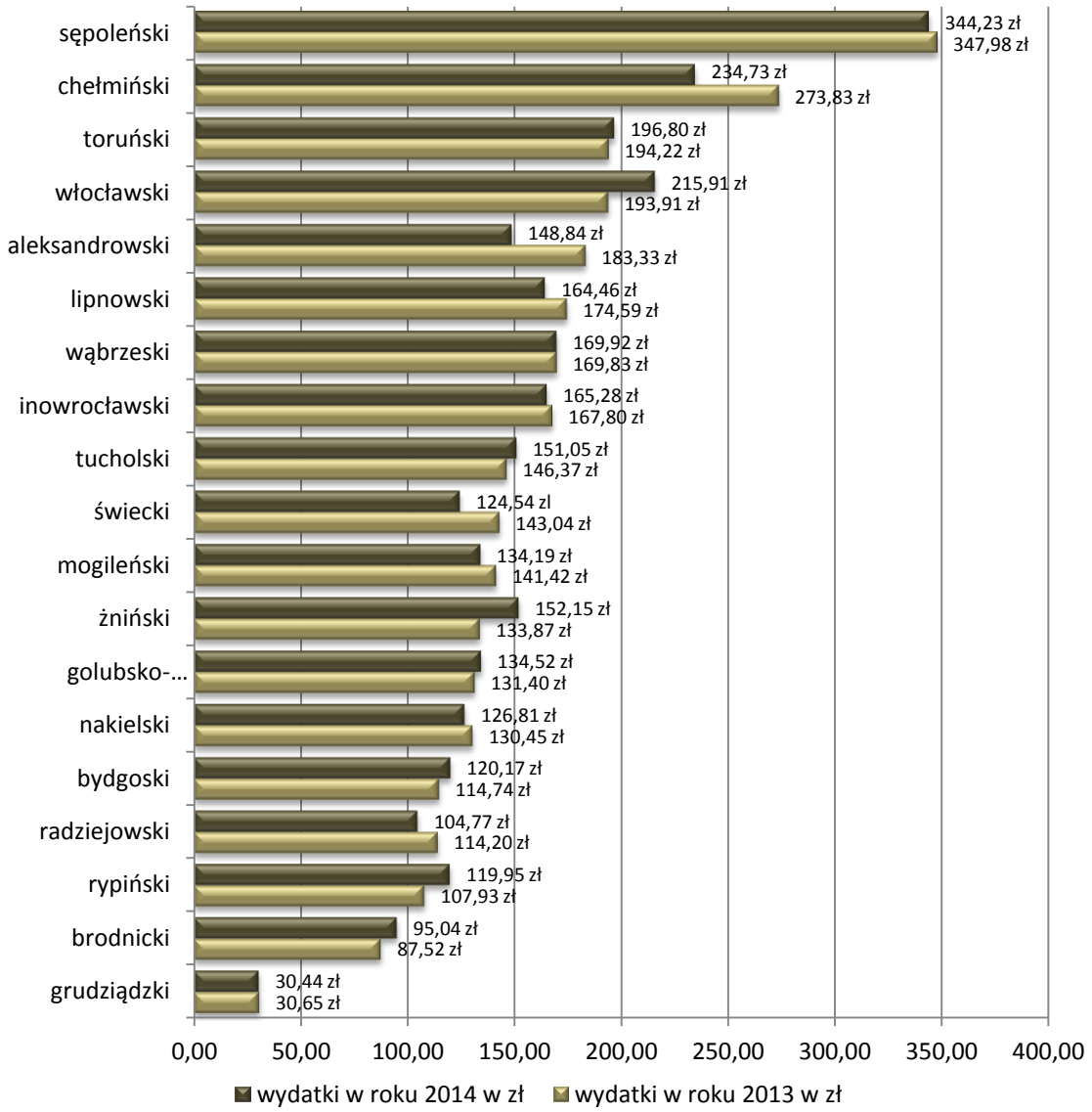

Źródło: dane OZPS za 2013 i 2014

Rekomendacje i uwagi

Rekomendacje wynikające z raportu

Infrastruktura społeczna

1.
Pomimo systematycznego wzrostu liczby lokali socjalnych w gminach nadal w województwie kujawsko-pomorskim występują deficyty w tym obszarze (w 2014 w 92 gminach województwa odnotowano ponad 4,8 tys. osób oczekujących na przyznanie tego rodzaju mieszkania).

W związku z powyższym wskazane jest podejmowanie działań mających na celu zwiększenie tego rodzaju infrastruktury w gminach województwa kujawsko-pomorskiego.

2.
Mimo niewielkiego wzrostu liczby gmin, w których funkcjonował żłobek (z 20 gmin w 2013 roku do 27 gmin w 2014 roku), skala zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3 jest nadal w naszym województwie niewystarczająca.

Niezbędne jest zapewnienie środków finansowych w budżetach gmin oraz ich większa aktywność w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania tej formy wsparcia rodziny.

3.
W 2014 roku odnotowano wzrost odsetka osób starszych w województwie kujawsko-pomorskim, jednocześnie aż w 58 gminach nie funkcjonowała żadna placówka aktywizująca i integrująca osoby starsze (kluby/świetlice dla seniorów).

Z uwagi na osamotnienie osób starszych spowodowane rozluźnieniem więzi społecznych i kontaktów rodzinnych wzrasta zapotrzebowanie na aktywizację i integrację ich ze środowiskiem lokalnym m.in. poprzez rozwój infrastruktury w tym obszarze.

Pomoc społeczna w województwie kujawsko-pomorskim

4.
W roku 2014 w województwie kujawsko-pomorskim świadczeniami środowiskowej pomocy społecznej objęto 11,2% mieszkańców. Wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej ponad połowę (56%) stanowiły osoby długotrwale z niej korzystające. Biorąc pod uwagę wskaźnik natężenia korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, najwyższe jego wartości odnotowuje się w gminach położonych we wschodniej i południowo-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego.

W związku z powyższym, szczególną uwagę należy zwrócić na aktywizację osób i rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej, które wymagają indywidualnego podejścia, a proces wychodzenia z trudnej sytuacji życiowej, w jakiej się znaleźli jest żmudny i czasochłonny. Z jednej strony rekomenduje sie prowadzenie działań „naprawczych" w obszarze pomocowym, z wykorzystaniem instrumentów pomocy i integracji społecznej, z drugiej strony szeroko rozumianą profilaktykę (w szczególności w odniesieniu do dzieci i młodzieży), głównie pochodzących ze środowisk zagrożonych zjawiskiem dziedziczenia biedy, ze szczególnym uwzględnieniem gmin położonych w południowo-wschodniej części regionu.

Kadra pomocy społecznej

5.
Analizując sytuację w 2014 roku, 32 ośrodki nie spełniały obowiązującego wówczas ustawowego kryterium o zatrudnieniu pracowników socjalnych (wzrost o 6 ośrodków w porównaniu z rokiem 2013). Od dnia 1 stycznia 2015 r. wprowadzona została zmiana do ustawy o pomocy społecznej ustalająca, obok wymogów 1 pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców i nie mniej niż 3 pracowników socjalnych zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, dodatkowe kryterium oceny dostępności kadry pomocy społecznej w ops - 1 pracownik socjalny na 50 rodzin objętych pracą socjalną.

Istnieje potrzeba zabezpieczenia przez gminy środków finansowych na zwiększenie zatrudnienia pracowników socjalnych.

6.
W 2014 roku nadal zaledwie 1/3 pracowników socjalnych posiadała specjalizację I stopnia z zakresu pracy socjalnej. Pomimo, iż w skali województwa odnotowano wzrost odsetka pracowników legitymujących się specjalizacją II stopnia, stanowił on jedynie niecałe 12%. Należy pamiętać, że profesjonalizacja kadr pomocy i integracji społecznej m.in. poprzez osiąganie kolejnych stopni specjalizacji zapewnia podnoszenie jakości świadczonych przez ops usług społecznych w środowisku lokalnym.

Nadal istnieje potrzeba dokształcenia kadry w tym zakresie, w celu podniesienia jakości świadczonej pracy socjalnej.

Wybrane świadczenia i usługi społeczne

7.
W 2014 roku odnotowany został znaczny spadek (o 25%) liczby zawartych kontraktów socjalnych z osobami korzystającymi z pomocy społecznej w gminach naszego województwa. Wyniki badania pn. *Kontrakt socjalny w praktyce w województwie kujawsko-pomorskim* przeprowadzonego w 2014 roku przez ROPS w Toruniu wskazują, iż jednym z powodów zmniejszenia liczby zawieranych kontraktów socjalnych jest ukończenie projektów systemowych ops/pcpr w ramach Priorytetu VII

Promocja integracji społecznej PO KL. Wielu badanych wskazywało bowiem, iż praktyka korzystania z narzędzia kontraktu socjalnego zazwyczaj szła w parze z realizacją tych projektów, które wiązały się z obowiązkiem zawierania kontraktów z uczestnikami. Finansowanie kontraktów socjalnych ze środków EFS umożliwiało realizację szerokiego wsparcia z zastosowaniem różnorodnych instrumentów aktywizacji społeczno-zawodowej. Jako inną przyczynę braku upowszechnienia tego rodzaju narzędzia wskazuje się na ograniczone zasoby kadrowe, obciążenie obowiązkami pracowniczymi oraz nadmiar biurokracji.

Kontrakt socjalny stanowi jedno z głównych narzędzi pracy socjalnej, a jego znaczenie jest priorytetowe dla jej skuteczności. Z tego względu tak istotne jest regularne monitorowanie stopnia upowszechnienia kontraktów socjalnych w pracy z klientami pomocy społecznej. Niezbędne jest również podejmowanie szeroko zakrojonych działań na rzecz promowania efektywności tego narzędzia pracy socjalnej oraz zapewnienia źródeł finansowania umożliwiających jego skuteczną realizację.

8.

W 2014 roku 33 gminy województwa kujawsko-pomorskiego nie prowadziły zatrudnienia w zakresie asystentury rodziny, a w 72 gminach był zatrudniony tylko 1 asystent. Wyniki przeprowadzonego przez ROPS w Toruniu w 2014 roku badania pn. *Asystentura rodzinna w województwie kujawsko--pomorskim* potwierdziły duże zapotrzebowanie na pracę asystenta rodziny oraz rosnącą liczbę rodzin potrzebujących tego rodzaju wsparcia, co z kolei winno przekładać się na wzrost zatrudnienia w tym zakresie. Respondenci wskazywali na wymierne korzyści płynące z realizacji asystentury rodziny w gminach naszego województwa, osiągania nie tylko finansowych (wyjście rodziny z systemu pomocy społecznej), ale przede wszystkim ogólnospołecznych efektów (m.in. przywrócenie rodzicom pełni praw rodzicielskich).

Biorąc powyższe pod uwagę, jak również wprowadzenie obowiązku zatrudnienia przez gminy asystenta rodziny od stycznia 2015 roku, należy podejmować działania na rzecz rozwoju i upowszechniania tego rodzaju wsparcia, zwłaszcza dla rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

9.

W 2014 roku zaledwie 1,6% osób w wieku poprodukcyjnych objętych zostało usługami opiekuńczymi. Należy również nadmienić, iż w 21 gminach nie była świadczona tego rodzaju pomoc. Wyniki z badania opracowanego przez ROPS w Toruniu w roku 2014, pn. *Sytuacja życiowa i potrzeby osób starszych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w kontekście starzenia się społeczeństwa* potwierdziły, iż należy w perspektywie najbliższych lat uwzględniać kwestie związane z potrzebami osób starszych. Spośród ogółu badanych aż 2/3 przyznało bowiem, że cierpi na różnego rodzaju przewlekłe schorzenia w pewien sposób utrudniające im codzienne funkcjonowanie. Co trzeci badany posiadał orzeczoną niepełnosprawność, a co czwarty deklarował odczuwalne problemy z poruszaniem się. Analiza materiału badawczego dodatkowo wykazała, iż zaledwie, co dwunasty senior byłby skłonny ponosić opłaty za usługi opiekuńcze, w kwocie zazwyczaj nie wyższej niż 200 zł miesięcznie.

Należy uwzględniać prognozy dotyczące zjawiska starzenia się społeczeństwa i podejmować działania na rzecz promowania w gminach województwa kujawsko-pomorskiego potrzeby kreowania lokalnej polityki senioralnej z uwzględnieniem dostępnych źródeł finansowania. Niezbędne jest zwłaszcza podejmowanie działań ukierunkowanych na rozwój i zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych w gminach naszego regionu.

10.
Bezdomność jest problemem bardzo złożonym, wymagającym indywidualnego podejścia do klienta i doboru odpowiednich form pomocy. Jak wynika z OZPS w województwie kujawsko-pomorskim w roku 2014 zaledwie 6% osób bezdomnych było objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności.

Wskazana jest zatem dalsza praca z osobami bezdomnymi ukierunkowana na wychodzenie z bezdomności poprzez objęcie większej liczby osób bezdomnych indywidualnymi programami zakładającymi wykorzystanie instrumentów aktywizacji społecznej i zawodowej.

<u>System pieczy zastępczej</u>

11.
Rodziny zastępcze stanowią alternatywną formę opieki nad dzieckiem w stosunku do całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Od 2015 roku stanowią one jedyną dopuszczalną formę pieczy zastępczej w przypadku dzieci do 7 roku życia.

W województwie kujawsko-pomorskim wskazuje się na konieczność wzmocnienia i rozwoju rodzicielstwa zastępczego, aby największej liczbie dzieci umieszczonej w pieczy zastępczej zapewnić warunki najbardziej zbliżone do tych istniejących w prawidłowo funkcjonujących rodzinach.

12.
Zawodowe rodziny zastępcze są niezbędne dla zapewnienia odpowiedniej pomocy i wsparcia w opiece szczególnie nad najmłodszymi dziećmi, niedostosowanymi społecznie i z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Nadal ich odsetek wśród wszystkich typów rodzin zastępczych utrzymuje się na niskim poziomie (niecałe 5%), a w 3 powiatach województwa w 2014 roku wciąż nie funkcjonowała żadna tego typu rodzina.

Uzasadnione jest zatem promowanie tej formy rodzinnej pieczy zastępczej, tak aby zmniejszała się liczba powiatów, gdzie nadal nie funkcjonują zawodowe rodziny zastępcze.

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

13.
W roku 2014 w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonowało zaledwie 9 dziennych domów pomocy dla osób starszych, w tym 6 w miastach grodzkich. Warto podkreślić, że na przestrzeni ostatnich lat ich liczba pozostaje na tym samym poziomie.

W związku ze znaczącą rolą dziennych domów pomocy w utrzymaniu osób starszych w jak najlepszej kondycji psychofizycznej umożliwiającej im jak najdłuższe pozostanie we własnym środowisku, wskazany jest rozwój tego typu placówek w województwie kujawsko-pomorskim.

14.
Nadal w nie wszystkich powiatach naszego województwa funkcjonują środowiskowe domy samopomocy udzielające fachowego wsparcia osobom z zaburzeniami psychicznymi, a w 13 powiatach działa zaledwie 1 tego typu placówka.

Wskazane jest, zatem tworzenie nowych środowiskowych domów samopomocy, szczególnie w powiatach, w których one nie funkcjonują, a również tam, gdzie ich liczba jest niewystarczająca w porównaniu do potrzeb.

15.
Ważnym elementem włączenia społecznego osób zagrożonych ubóstwem i społeczną marginalizacją są podmioty ekonomii społecznej, w szczególności o charakterze reintegracyjnym. Mimo systematycznego rozwoju w tym obszarze, liczba tego rodzaju podmiotów w naszym województwie jest nadal niewystarczająca.

Wskazany jest zatem dalszy rozwój tego typu podmiotów w województwie kujawsko--pomorskim, ze względu na ich ważną rolę w skutecznej reintegracji społeczno-zawodowej osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Rekomendacje wynikające z ocen zasobów pomocy społecznej opracowanych przez gminy i powiaty województwa kujawsko-pomorskiego:

Rekomendacje gminne

Wykres 1. Rekomendacje sporządzone przez ośrodki pomocy społecznej w ramach oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2014

Źródło: OZPS za rok 2014

1.

Najczęściej wskazywaną rekomendacją była potrzeba rozwoju usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Spośród 101 jednostek ops, 47 wskazało zapotrzebowanie na ten obszar działań, zwłaszcza w formie zabezpieczenia środków finansowych na zatrudnienie opiekunek środowiskowych.

Mapa 25. Rekomendacje w obszarze potrzeby rozwoju usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania

Źródło: OZPS za rok 2014

2.

Drugim najczęściej zdefiniowanym obszarem gminnych rekomendacji (wskazanym przez 45 ops) jest kwestia zapewnienia rodzinom przeżywającym trudności, spowodowane zwłaszcza zjawiskiem niewydolności wychowawczej, specjalnego wsparcia w formie asystenta rodziny.

Mapa 26. Rekomendacje w obszarze zapewnienia rodzinom przeżywającym trudności wsparcia w formie asystenta rodziny

Źródło: OZPS za rok 2014

3.

Trzecia w kolejności rekomendacja (zgłoszona przez 35 ops) dotyczy podejmowania wszelkich działań zmierzających do zwiększenia dostępności oraz upowszechnianie specjalistycznego poradnictwa, tak aby osoby zainteresowane tą formą pomocy mogły w pełni korzystać ze wsparcia różnego typu specjalistów. Najczęściej zgłaszano zapotrzebowanie na rozwój poradnictwa psychologicznego (20 rekomendacji) oraz prawnego (13).

Mapa 27. Rekomendacje w obszarze rozszerzenia skali realizacji poradnictwa specjalistycznego

Źródło: OZPS za rok 2014

4.

Pracownicy 35 ops za ważne uznali konieczność podejmowania działań w obszarze zawiązywania współpracy pomiędzy różnego typu podmiotami działającymi na rzecz rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wskazano na potrzebę stworzenia zintegrowanego systemu współdziałania instytucji zarówno publicznych, jak i niepublicznych w tym obszarze. W tej grupie 9 ośrodków podkreśliło zwłaszcza niezbędność zacieśniania współpracy z instytucjami rynku pracy.

5.

Kolejne rekomendacje dotyczą pomocy i wsparcia dla osób starszych w następujących obszarach: tworzenia dziennych domów pomocy (27 wskazań), rozwój podmiotów aktywizujących i integrujących seniorów, w tym UTW, klubów seniora, grup samopomocowych (25), zabezpieczenie środków na finansowanie miejsc w dps dla osób w podeszłym wieku (23).

6.
Na konieczność zwiększania nakładów finansowych za realizację zadań w obszarze pomocy społecznej wskazały 24 ops. W przypadku 7 jednostek rekomendowano podjęcie starań o pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania.

7.
Potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury mieszkań chronionych i socjalnych wskazało 19 ops, w tym szczególnie dla osób usamodzielniających się po opuszczeniu całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych lub rodzin zastępczych.

8.
Kolejne rekomendacje odnosiły się do kadry pomocy społecznej i dotyczyły zapewnienia warunków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych (17) oraz potrzeb w zakresie zwiększenia zatrudnienia pracowników socjalnych (16). 7 jednostek rekomendowało dodatkowo potrzebę podjęcia inicjatyw ukierunkowanych na zwiększenie stopnia profesjonalizacji pracy socjalnej, m.in. poprzez opracowanie i wdrożenie standardów.

9.
Wskazywano również (16 rekomendacji) na podejmowanie działań w zakresie organizacji form zatrudnienia subsydiowanego dla klientów ops w formie robót publicznych, prac społecznie użytecznych czy staży. Ponadto 9 jednostek podkreśliło zapotrzebowanie na zapewnienie klientom ośrodka możliwości skorzystania z instrumentów aktywizacji społeczno-zawodowej.

10.
Wśród rekomendacji pojawiły się również te odnoszące się do wsparcia świadczonego na rzecz rodzin z dziećmi w obszarze zapewnienia opieki dla dzieci do lat 3 oraz zwiększenia dostępu do placówek wsparcia dziennego (świetlic środowiskowych, socjoterapeutycznych i in.).

11.
Kolejna z najczęściej wskazywanych rekomendacji odnosiła się do zapotrzebowania na organizację inicjatyw związanych z przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie, m.in. poprzez doskonalenie systemu pomocy osobom i rodzinom doznającym przemocy, rozszerzenie działalności zespołów interdyscyplinarnych.

12.
Ostatni z obszarów, który był częściej rekomendowany przez gminy, dotyczył podejmowania inicjatyw na rzecz wychodzenia z bezdomności osób pozbawionych dachu nad głową. Wskazywano zwłaszcza na potrzebę tworzenia dodatkowych miejsc noclegowych, jak i organizowania programów adresowanych do osób bezdomnych.

Innymi obszarami, które pojawiły się w rekomendacjach z ośrodków pomocy społecznej w naszym województwie były:

- ✓ zapewnienie możliwości pobytu w środowiskowych domach samopomocy (8 wskazań),
- ✓ zabezpieczenie dożywiania, nie tylko dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, ale także osób samotnych, niepełnosprawnych i bezdomnych (7 rekomendacji),

- ✓ tworzenia podmiotów ekonomii społecznej, w tym zwłaszcza KIS i spółdzielni socjalnej (7 wskazań),
- ✓ organizacji wolontariatu w gminie, szczególnie na rzecz osób starszych (6 wskazań),
- ✓ zwiększenie częstotliwości wykorzystania narzędzia kontraktu socjalnego w pracy socjalnej (5 wskazań).

Rekomendacje powiatowe

Wykres 2. Rekomendacje sporządzone przez powiatowe centra pomocy rodzinie i miejskie ośrodki pomocy rodzinie w ramach oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2014

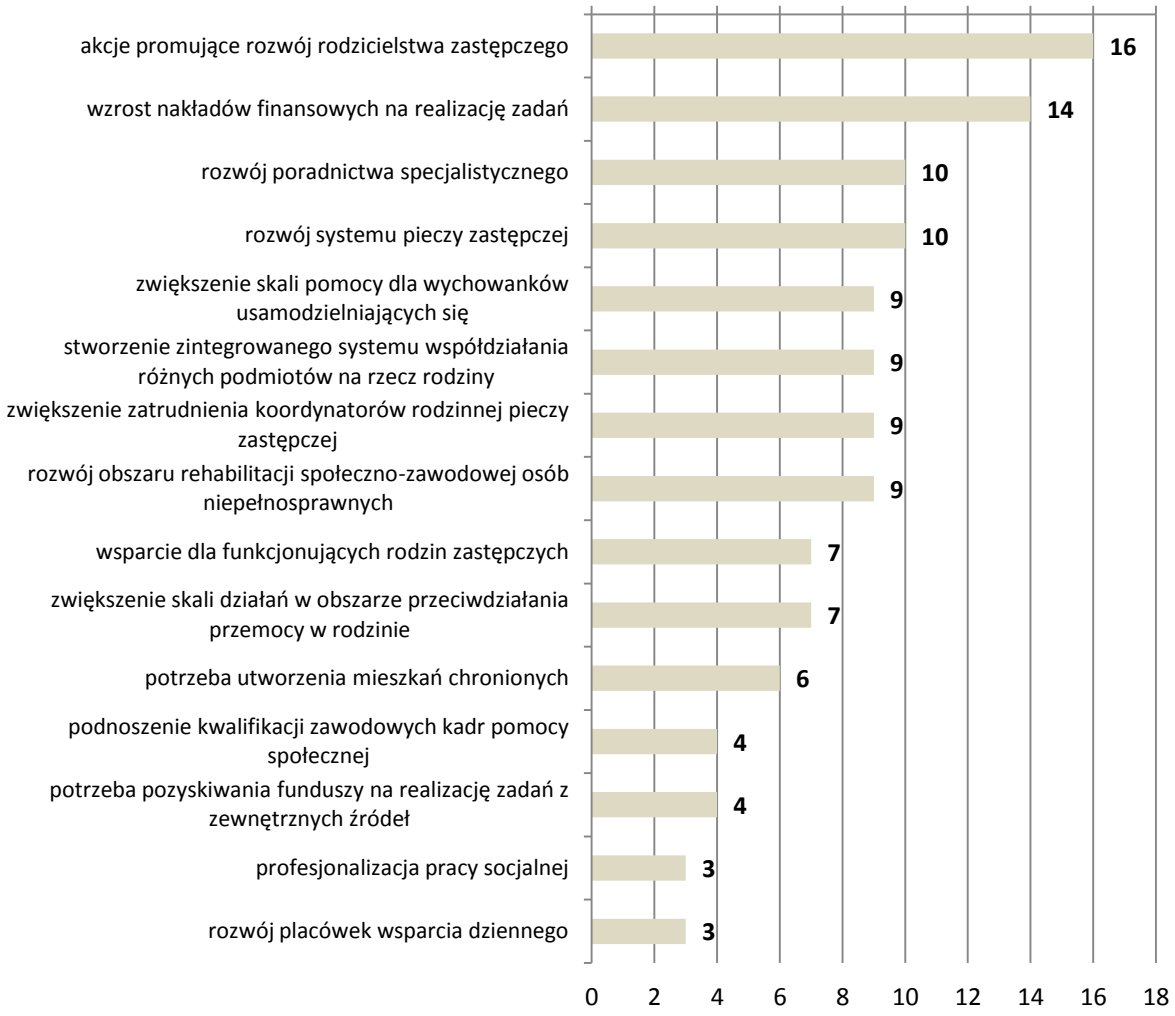

Źródło: OZPS za rok 2014

1.
Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie i Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie (w tym MOPS w Bydgoszczy) najczęściej wśród rekomendacji opracowanych w ramach oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2014 odnosiły się do potrzeb w obszarze pieczy zastępczej. Najważniejsze rekomendacje w tym zakresie to:

- ✓ 16 jednostek (w tym 2 MOPR-y) wskazało przede wszystkim na potrzebę rozwoju rodzicielstwa zastępczego poprzez podejmowanie różnego rodzaju akcji promocyjnych aby pozyskać nowych kandydatów na rodziców zastępczych, zwłaszcza zawodowych;
- ✓ 10 jednostek (w tym 2 MOPR-y) wskazało jako niezbędny rozwój systemu pieczy zastępczej poprzez zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach opieki zastępczej dla dzieci jej pozbawionych; wśród wskazań 4 jednostki (powiaty: chełmiński, lipnowski, świecki i włocławski) zadeklarowały potrzebę utworzenia całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, 2 jednostki uruchomienie rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego, 1 jednostka powołanie rodzinnego domu dziecka;
- ✓ 9 jednostek (w tym 3 MOPR-y) zgłosiło potrzeby w obszarze zwiększenia zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- ✓ 9 jednostek (w tym 1 MOPR) zasygnalizowało konieczność zwiększenia forma pomocy i wsparcia udzielanych usamodzielniającym się wychowankom całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych, zwłaszcza rekomendowane jest uruchomienie mieszkań chronionych (6 wskazań), które byłyby adresowane m.in. do tej grupy odbiorców;
- ✓ 7 jednostek rekomendowało rozwój form wsparcia dla funkcjonujących już rodzin zastępczych, zwłaszcza poprzez: szkolenia przeciwdziałające wypaleniu i zwiększające kompetencje, tworzenie grup wsparcia, organizowanie wsparcia wolontariuszy i rodzin pomocowych.

2.
Spośród 21 placówek 14 podkreśliło zapotrzebowanie na zwiększenie nakładów finansowych na realizację zadań z obszaru pomocy społecznej i pieczy zastępczej. Dodatkowo 4 jednostki wskazały na potrzebę pozyskiwania środków z zewnętrznych źródeł.

3.
Innym ważnym aspektem zasygnalizowanym w rekomendacjach jest konieczność nawiązywania współpracy z różnymi podmiotami, zarówno publicznymi, jak i niepublicznymi, na rzecz rodzin i osób wymagających pomocy i wsparcia, zagrożonych marginalizacją. Współpraca ta winna być realizowana w ramach utworzonego zintegrowanego systemu, tak aby maksymalnie zintensyfikować skalę oddziaływania oraz zwiększyć jego efektywność.

4.
Następnym obszarem wymagającym rozwoju jest poradnictwo specjalistyczne. W opinii pracowników z 10 jednostek (9 pcpr i 1 mopr) niezbędne jest podejmowanie wszelkich działań zmierzających do zwiększania dostępności do specjalistycznego poradnictwa oraz jego zwiększania

tak, aby osoby zainteresowane tą formą pomocy mogły korzystać z pełnej oferty wsparcia specjalistów (psychologów, prawników, pedagogów, terapeutów).

5.
Potrzeby w obszarze zwiększenia skali aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz podnoszenia standardu ich życia poprzez rehabilitację społeczno-zawodową wskazało 9 pcpr, w tym m.in. na potrzebę realizacji dodatkowych programów finansowanych ze środków PFRON.

6.
Jako ważne 4 jednostki wskazały dalsze podnoszenie kwalifikacji kadr pracy socjalnej, a 3 wskazania dotyczyły działań w obszarze profesjonalizacji pracy socjalnej, która jest ściśle związana z możliwością realizacji procesu kształcenia ustawicznego.

Spis tabel

Tabela 1. Charakterystyka demograficzna województwa kujawsko-pomorskiego 6
Tabela 2. Mieszkania komunalne i socjalne 7
Tabela 3. Żłobki w województwie kujawsko-pomorskim 9
Tabela 4. Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 9
Tabela 5. Przedszkola w województwie kujawsko-pomorskim 11
Tabela 6. Edukacja przedszkolna w województwie kujawsko-pomorskim 11
Tabela 7. Kluby i świetlice dla seniorów 12
Tabela 8. Bezrobocie w województwie kujawsko-pomorskim 14
Tabela 9. Natężenie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej 17
Tabela 10. Pomoc pieniężna i niepieniężna 21
Tabela 11. Dostępność kadry pracy socjalnej 23
Tabela 12. Wykształcenie i profesjonalizacja kadry pracowników socjalnych 26
Tabela 13. Kontrakt socjalny w województwie kujawsko-pomorskim 28
Tabela 14. Poradnictwo specjalistyczne w województwie kujawsko-pomorskim 30
Tabela 15. Asystentura rodziny w województwie kujawsko-pomorskim 32
Tabela 16. Usługi opiekuńcze w województwie kujawsko-pomorskim 34
Tabela 17. Posiłek w województwie kujawsko-pomorskim 36
Tabela 18. Świadczenia w formie posiłku, zasiłku celowego lub świadczenia rzeczowego w roku 2014 36
Tabela 19. Stypendia socjalne i zasiłki szkolne w województwie kujawsko-pomorskim 37
Tabela 20. Indywidualne programy wychodzenia z bezdomności w województwie kujawsko--pomorskim 39
Tabela 21. Rodzinna piecza zastępcza w województwie kujawsko-pomorskim 42
Tabela 22. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze w województwie kujawsko-pomorskim 46
Tabela 23. Ośrodki wsparcia w województwie kujawsko-pomorskim 49
Tabela 24. Dzienne domy pomocy w województwie kujawsko-pomorskim 50
Tabela 25. Środowiskowe domy samopomocy w województwie kujawsko-pomorskim 51
Tabela 26. Noclegownie, schroniska i inne miejsca schronienia dla osób bezdomnych w województwie kujawsko-pomorskim 52
Tabela 27. Domy pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim 54
Tabela 28. Dostępność infrastruktury domów pomocy społecznej 54
Tabela 29. Ośrodki interwencji kryzysowej w województwie kujawsko-pomorskim 56

Tabela 30. Podmioty ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym w województwie kujawsko-pomorskim 59
Tabela 31. Placówki wsparcia dziennego w województwie kujawsko-pomorskim 62
Tabela 32. Wydatki na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej 67
Tabela 33. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej 68

Spis map

Mapa 1. Mieszkania socjalne w województwie kujawsko-pomorskim (w gminach w układzie powiatowym)..... 8
Mapa 2. Żłobki w województwie kujawsko-pomorskim (w gminach w układzie powiatowym) 10
Mapa 3. Kluby i świetlice dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim 13
Mapa 4. Bezrobocie w gminach województwa kujawsko-pomorskiego 15
Mapa 5. Długotrwałe bezrobocie w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego..... 16
Mapa 6. Natężenie korzystania z pomocy społecznej w gminach województwa kujawsko-pomorskiego 19
Mapa 7. Udział długotrwale korzystających w ogólnej liczbie klientów pomocy społecznej (w gminach w układzie powiatowym) 20
Mapa 8. Dostępność pracowników socjalnych w gminach województwa kujawsko-pomorskiego 24
Mapa 9. Realizacja kontraktów socjalnych w gminach województwa kujawsko-pomorskiego 29
Mapa 10. Realizacja poradnictwa specjalistycznego wykazana przez ops w województwie kujawsko--pomorskim 31
Mapa 11. Realizacja asystentury rodziny w gminach województwa kujawsko-pomorskiego 33
Mapa 12. Realizacja usług opiekuńczych w gminach województwa kujawsko-pomorskiego 35
Mapa 13. Realizacja wsparcia w formie stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych (w gminach w układzie powiatowym) 38
Mapa 14. Realizacja indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (w gminach w układzie powiatowym)..... 40
Mapa 15. Rodziny zastępcze zawodowe w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego..... 43
Mapa 16. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze w powiatach województwa kujawsko--pomorskiego..... 46
Mapa 17. Noclegownie, schroniska i inne miejsca schronienia dla osób bezdomnych w województwie kujawsko--pomorskim (w gminach w układzie powiatowym) 53
Mapa 18. Domy pomocy społecznej w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego 55
Mapa 19. Ośrodki interwencji kryzysowej w województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku..... 57
Mapa 20. Podmioty ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym w województwie kujawsko--pomorskim 59
Mapa 21. Placówki wsparcia dziennego w województwie kujawsko-pomorskim..... 63
Mapa 22. Infrastruktura w obszarze pomocy dla osób starszych w województwie kujawsko--pomorskim 64

Mapa 23. Infrastruktura w obszarze pomocy dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i z zaburzeniami psychicznymi w województwie kujawsko-pomorskim 65
Mapa 24. Wydatki w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w ramach budżetów gminnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy 69

Spis wykresów

Wykres 1. Odsetek klientów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w województwie kujawsko-pomorskim (w gminach w układzie powiatowym) 18
Wykres 2. Wykształcenie i profesjonalizacja kadry kierowniczej jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (ops i pcpr) 25
Wykres 3. Procentowy udział poszczególnych typów rodzin zastępczych w liczbie rodzin zastępczych ogółem w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego 44
Wykres 4. Liczba miejsc w dps przypadająca na 10 tys. mieszkańców powiatów i miast grodzkich 56
Wykres 5. Wydatki w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w ramach budżetów powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu w roku 2013 i 2014 70

Załącznik

Karta miasta Bydgoszczy

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

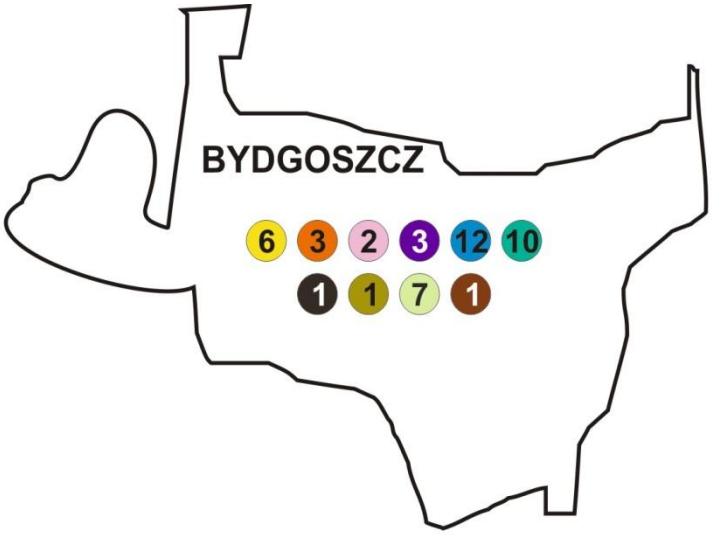

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- dzienny dom pomocy
- noclegownia, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- dom pomocy społecznej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- centrum integracji społecznej
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej
- zakład aktywności zawodowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013[83]
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**361 254**	**359 428**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**52,9%**	**52,9%**
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**15,7%**	**15,7%**
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**63,5%**	**62,7%**
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**20,8%**	**21,6%**

[83] W związku z brakiem danych GUS za rok 2014 (raport OZPS sporządzany jest w miesiącu maju), do wskaźników wykorzystane są dane za rok 2013.

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013[83]
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**9,1%**	**8,6%**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**79,9%**	**83,0%**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**8**	**8**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**912**	**912**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**128**	**135**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**11 701**	**11 950**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**214**	**201**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**31,3**	**29,8**
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**2,8**	**3,0**
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**9**	**9**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**6,3%**	**5,4%**
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**47,1%**	**53,5%**
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**5,2%**	**5,0%**
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**43,9%**	**43,9%**
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**70,4%**	**75,7%**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**41,2%**	**38,5%**
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**141**	**142**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**2 549**	**2 531**
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**39**	**39**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**10**	**14**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**834**	**367**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**4,9%**	**2,1%**
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**7,1%**	**8,2%**
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**X**	**X**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**6,9%**	**7,7%**
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**10**	**9**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**74**	**78**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**0,7%**	**0,7%**
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**130**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**4 879**	**4 803**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**7,9%**	**7,8%**
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**520,70 zł**	**540,63 zł**
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**410**	**365**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**72,3%**	**74,0%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**13,0%**	**7,8%**
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**8,4**	**8,4**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**x**	**x**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**4,7**	**5,1**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**2,7**	**4,3**

Karta miasta Grudziądza

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- dzienny dom pomocy
- noclegownia, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- dom pomocy społecznej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**97 971**	**97 676**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**52,3%**	**52,3%**
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**17,5%**	**17,6%**
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**63,7%**	**62,9%**
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**18,8%**	**19,5%**
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**1,7%**	**2,1%**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**65,7%**	**70,9%**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**4**	**4**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**111**	**94**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**20**	**20**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**2 350**	**2 262**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**108**	**166**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**57,0**	**56,2**
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**5,8**	**6,1**
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**4**	**4**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**12,2%**	**9,5%**
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**60,4%**	**60,5%**
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**12,3%**	**10,8%**
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**49,1%**	**54,8%**
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**91,1%**	**92,8%**
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**36,1%**	**38,5%**
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**52**	**50**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 878**	**1 954**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**13**	**9**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**4**	**8**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**890**	**913**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**7,5%**	**9,1%**
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**11,9%**	**17,5%**
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**X**	**X**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**36,1%**	**40,1%**
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**5**	**5**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**43**	**90**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**2,1%**	**2,0%**
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**9**	**24**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**2760**	**2 562**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**15,1%**	**14,0%**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**990,13 zł**	**1 004,56 zł**
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**129**	**121**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**52,2%**	**58,5%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**0**	**1,9%**
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**45,4**	**43,8**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**x**	**x**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**3,1**	**4,1**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**1,2**	**1,2**

Karta miasta Torunia

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

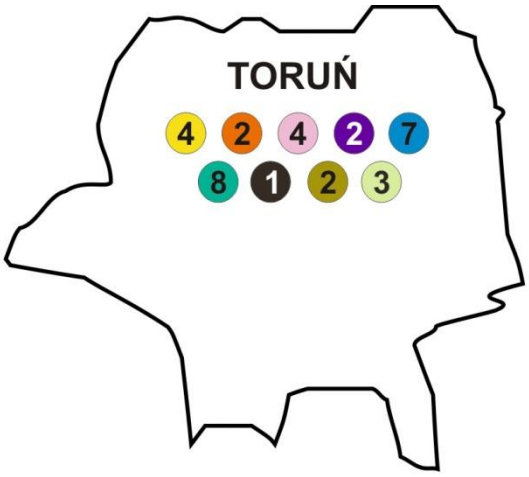

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- dzienny dom pomocy
- noclegownia, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- dom pomocy społecznej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- centrum integracji społecznej
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**204 299**	**203 447**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**53,5%**	**53,5%**
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**16,4%**	**16,4%**
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**65,0%**	**64,1%**
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**18,6%**	**19,5%**
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**7,0%**	**10,6%**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**77,9%**	**81,8%**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**14**	**20**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**580**	**742**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**79**	**77**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**7 540**	**6 424**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**300**	**398**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**29,0**	**28,3**
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**3,7**	**3,9**
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**9**	**9**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**7,2%**	**5,7%**
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**47,9%**	**57,7%**
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**6,0%**	**5,7%**
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**66,4%**	**71,9%**
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**45,2%**	**80,7%**
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**95,7%**	**92,8%**
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**91**	**96**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**2 236**	**2 119**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**45**	**42**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**7**	**16**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**547**	**113**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**5,3%**	**1,2%**
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**6,7%**	**15,0%**
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**X**	**X**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**16,8%**	**12,7%**
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**10**	**12**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**208**	**175**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,3%**	**1,4%**
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**15**	**43**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**2 433**	**2 484**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**6,6%**	**6,7%**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**581,58 zł**	**627,97 zł**
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**295**	**297**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**69,2%**	**75,8%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**12,5%**	**8,9%**
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**7,6**	**7,6**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**x**	**x**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**7,0**	**7,0**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**2,3**	**5,8**

Karta miasta Włocławka

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

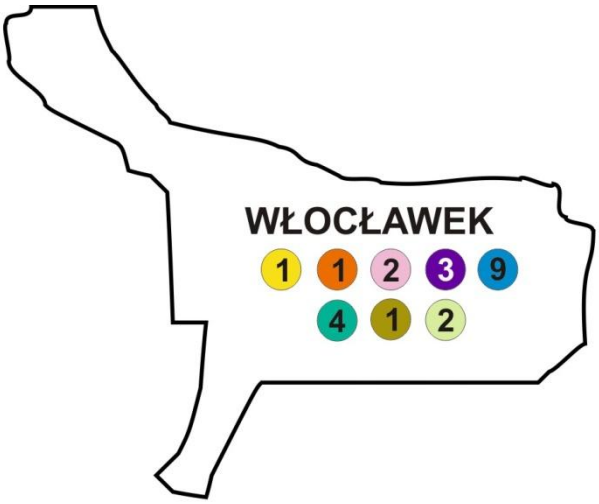

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- dzienny dom pomocy
- noclegownia, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- dom pomocy społecznej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**115 546**	**114 885**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**52,8%**	**52,8%**
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**16,5%**	**16,4%**
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**64,1%**	**63,2%**
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**19,5%**	**20,5%**
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**4,8%**	**6,0%**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**65,0%**	**69,6%**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**7**	**6**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**243**	**252**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**47**	**48**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**3 680**	**3 317**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**0**	**0**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**38,3**	**38,2**
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**2,5**	**2,7**
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**8**	**8**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**14,0%**	**12,9%**
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**68,8%**	**71,4%**
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**13,7%**	**12,4%**
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**48,8%**	**53,1%**
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**88,2%**	**89,6%**
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**38,5%**	**33,4%**
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**82**	**94**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 401**	**1 368**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**26**	**28**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**9**	**12**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**857**	**456**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**5,8%**	**3,2%**
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**14,1%**	**20,3%**
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**X**	**X**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**6,6%**	**5,6%**
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**11**	**10**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**91**	**103**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**2,6%**	**2,8%**
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**28**	**11**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**1 783**	**1 488**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**8,5%**	**7,1%**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem	Wartość ogółem
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**949,50 zł**	**961,24 zł**
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**162**	**135**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**56,2%**	**59,6%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**2,4%**	**4,6%**
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**10,6**	**14,2**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**x**	**x**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**3,5**	**3,5**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**1,8**	**1,2**

Karta powiatu aleksandrowskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

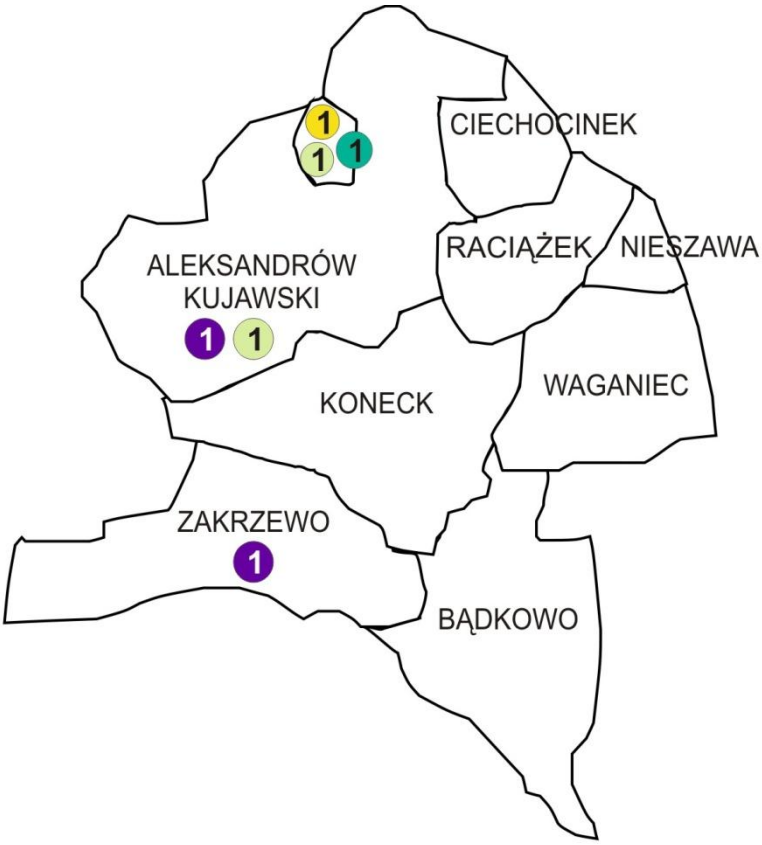

Legenda:
- środowiskowy dom samopomocy
- dom pomocy społecznej
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**56 034**	**55 919**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**51,5%**	**51,5%**	**54,7%** (Ciechocinek)	**49,2%** (Raciążek)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**18,7%**	**18,3%**	**21,3%** (g. wiejska Aleksandrów Kujawski)	**14,8%** (Ciechocinek)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**63,2%**	**63,0%**	**65,0%** (Waganiec)	**59,2%** (Ciechocinek)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**18,1%**	**18,7%**	**26,0%** (Ciechocinek)	**13,7%** (g. wiejska Aleksandrów Kujawski)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0**	**0**	**0**	**0**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**60,7%**	**65,2%**	**85,4%** (g. miejska Aleksandrów Kujawski)	**47,1%** (Bądkowo)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**0**	**1**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**0**	**15**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**30**	**35**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**1 373**	**1 810**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**23**	**11**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**14,0**	**13,9**	**54,7** (Nieszawa)	**1,9**[84] (Zakrzewo)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**1,6**	**1,8**	**13,7** (Nieszawa)	**0,2**[85] (g. wiejska Aleksandrów Kujawski)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**1**	**4**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**14,3%**	**13,0%**	**17,4%** (Nieszawa)	**10,3%** (Ciechocinek)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**60,4%**	**63,8%**	**68,2%** (Bądkowo)	**61,9%** (Waganiec)

[84] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania komunalne (była to gmina Raciążek).

[85] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 5 gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (była to gminy: Bądkowo, Koneck, Raciążek, Waganiec i Zakrzewo).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**15,4%**	**14,0%**	**22,7%** (Koneck)	**9,1%** (Ciechocinek)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**63,7%**	**64,7%**	**94,0%** (g. wiejska Aleksandrów Kujawski)	**19,9%** (Raciążek)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**58,5%**	**77,7%**	**97,1%** (g. miejska Aleksandrów Kujawski)	**43,2%** (Koneck)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**34,9%**	**31,7%**	**84,3%** (Ciechocinek)	**2,9%** (g. miejska Aleksandrów Kujawski)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**37**	**36**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 511**	**1 553**	**2 223** (Bądkowo)	**789** (Raciążek)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**6**	**6**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**0**	**0**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**116**	**117**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**2,2%**	**2,0%**	**4,9%** (Raciążek)	**0,9%**[86] (g. miejska Aleksandrów Kujawski)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**15,0%**	**20,5%**	**33,0%** (Koneck)	**9,2%** (Ciechocinek)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**4**	**4**	**x**	**x**

[86] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, w których w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (były to następujące gminy: Waganiec i Zakrzewo).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**2,1%**	**2,1%**	**14,2%** (Waganiec)	**1,6%**[87] (g. wiejska Aleksandrów Kujawski)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**9**	**9**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**95**	**132**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**8**	**8**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,5%**	**1,5%**	**1,9%** (Ciechocinek)	**0,1%**[88] (Waganiec)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**1 811**	**1 785**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**15,8%**	**15,6%**	**33,3%** (Zakrzewo)	**10,6%** (Ciechocinek)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**666,14 zł**	**702,70 zł**	**843,87 zł** (Nieszawa)	**499,66 zł** (Bądkowo)

[87] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 5 gmin, w których ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazały realizacji poradnictwa specjalistycznego (były to następujące gminy: Bądkowo, Ciechocinek, Koneck, Nieszawa i Raciążek).

[88] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, która w 2014 roku nie realizowała wsparcia w formie usług opiekuńczych (była to gmina Raciążek).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**82**	**69**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**81,3%**	**78,3%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**16,2%**	**16,7%**
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**30,4**	**30,4**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**6,8**	**7,2**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**0**	**0**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**148,84 zł**	**183,33 zł**

Karta powiatu brodnickiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- noclegownia, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- dom pomocy społecznej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- warsztat terapii zajęciowej
- zakład aktywności zawodowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**78 003**	**78 102**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,5%**	**50,5%**	**52,2%** (g. miejska Brodnica)	**48,4%** (Brzozie)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**21,1%**	**20,8%**	**23,2%** (Brzozie)	**19,7%** (g. miejska Brodnica)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**63,9%**	**63,6%**	**65,8%** (g. wiejska Brodnica)	**62,1%** (Brzozie)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**15,0%**	**15,5%**	**16,5%** (Osiek)	**11,3%** (g. wiejska Brodnica)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0**	**0**	**0**	**0**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**53,8%**	**58,9%**	**86,4%** (g. miejska Brodnica)	**26,0%** (Brzozie)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**0**	**1**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**0**	**27**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**38**	**50**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**2 211**	**2 494**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**146**	**5**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**13,7**	**13,7**	**34,8** (Jabłonowo Pomorskie)	**2,2**[89] (Osiek)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**0,7**	**1,2**	**2,5** (g. miejska Brodnica)	**0,2**[90] (Bartniczka i Osiek)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**6**	**14**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**9,7%**	**8,2%**	**10,2%** (Jabłonowo Pomorskie)	**7,1%** (Brzozie)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**49,2%**	**55,7%**	**64,0%** (Osiek)	**48,1%** (Górzno)

[89] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania komunalne (była to gmina Brzozie).

[90] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 4 gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (były to następujące gminy: gmina wiejska Brodnica, Brzozie, Świedziebnia i Zbiczno).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**13,7%**	**12,3%**	**17,5%** (Brzozie)	**7,8%** (Górzno)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**57,7zł**	**57,5%**	**100,0%** (Zbiczno)	**24,3%** (Bobrowo)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**52,6%**	**59,5%**	**97,9%** (Jabłonowo Pomorskie)	**40,3%** (Świedziebnia)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**48,2%**	**43,5%**	**60,9%** (Świedziebnia)	**2,1%** (Jabłonowo Pomorskie)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**44**	**45**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 775**	**1 736**	**2 532** (g. wiejska Brodnica)	**1 255** (Brzozie)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**21**	**25**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**7**	**9**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**224**	**148**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**2,2%**	**1,6%**	**4,9%** (g. wiejska Brodnica)	**0,3%**[91] (g. miejska Brodnica)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**14,9%**	**17,8%**	**28,3%** (Osiek)	**8,4%** (Górzno)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**5**	**6**	**x**	**x**

[91] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 3 gmin, w których w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (były to następujące gminy: Górzno, Jabłonowo Pomorskie, Świedziebnia).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**11,9%**	**15,6%**	**44,6%** (Osiek)	**0,4%**[92] (Zbiczno)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**5**	**6**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**64**	**65**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**8**	**8**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,1%**	**1,1%**	**2,5%** (Osiek)	**0,2%**[93] (Górzno)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**7**	**6**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**3 712**	**3 674**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**20,7%**	**20,5%**	**5,6%** (g. wiejska Brodnica)	**58,0%** (g. miejska Brodnica)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**647,28 zł**	**660,52 zł**	**891,27 zł** (Jabłonowo Pomorskie)	**441,08 zł** (Górzno)

[92] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 4 gmin, w których ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazały realizacji poradnictwa specjalistycznego (były to następujące gminy: Bartniczka, Górzno, Jabłonowo Pomorskie i Świedziebnia).

[93] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, które w 2014 roku nie realizowały wsparcia w formie usług opiekuńczych (były to następujące gminy: Bobrowo i Świedziebnia).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**83**	**62**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**63,0%**	**63,3%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**4,8%**	**3,4%**
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**5,9**	**9,1**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**3,8**	**3,8**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**3,0**	**3,0**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**95,04 zł**	**87,52 zł**

Karta powiatu bydgoskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

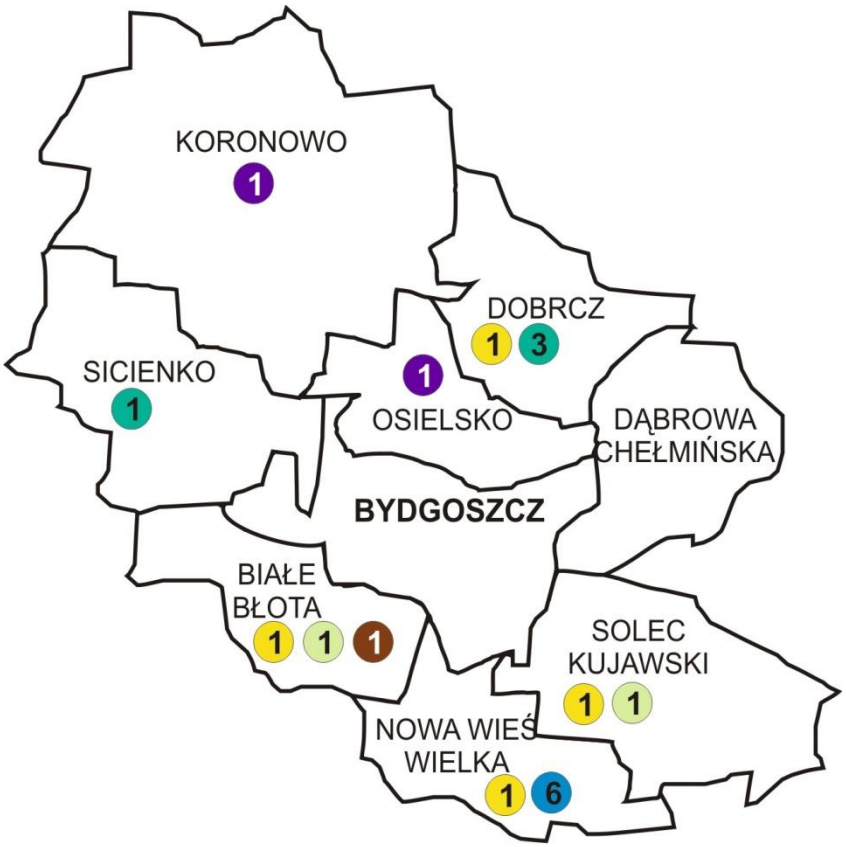

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- dom pomocy społecznej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- warsztat terapii zajęciowej
- zakład aktywności zawodowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**109 350**	**110 565**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,4%**	**50,5%**	**51,4%** (Solec Kujawski)	**49,3%** (Sicienko)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**21,5%**	**21,2%**	**23,2%** (Białe Błota)	**19,1%** (Solec Kujawski)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**65,0%**	**64,8%**	**65,6%** (Nowa Wieś Wielka)	**63,7%** (Solec Kujawski, Dobrcz)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**13,5%**	**14,1%**	**17,2%** (Solec Kujawski)	**11,5%** (Białe Błota)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**2,2%**	**3,2%**	**13,8%** (Białe Błota)	**3,3%**[94] (Osielsko)
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**56,6%**	**62,9%**	**75,4%** (Osielsko)	**53,4%** (Koronowo)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**4**	**4**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**119**	**150**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**112**	**49**[95]	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**3 606**	**3 575**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**203**	**53**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**13,6**	**12,8**	**29,0** (Solec Kujawski)	**1,8** (Nowa Wieś Wielka)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**1,8**	**1,6**	**4,8** (Solec Kujawski)	**0,6**[96] (Białe Błota)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**24**	**50**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**7,6%**	**6,6%**	**10,4%** (Koronowo)	**4,4%** (Osielsko)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**49,8%**	**54,9%**	**63,1%** (Koronowo)	**46,6%** (Białe Błota)

[94] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 5 gmin, w których w 2013 roku nie funkcjonował żłobek (były to następujące gminy: Dąbrowa Chełmińska, Koronowo, Nowa Wieś Wielka, Sicienko i Solec Kujawski).

[95] Znaczący spadek liczby przedszkoli w porównaniu do roku 2013 spowodowany jest wykazywaniem przez gminy powiatu bydgoskiego w formularzu OZPS za rok 2013 grup w przedszkolach i oddziałach przyszkolnych.

[96] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (była to gmina Nowa Wieś Wielka).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**9,1%**	**8,1%**	**10,8%** (Koronowo, Dąbrowa Chełmińska)	**4,4%** (Białe Błota)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**51,7%**	**58,0%**	**80,4%** (Sicienko)	**45,6%** (Nowa Wieś Wielka)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**50,6%**	**57,1%**	**63,1%** (Osielsko)	**46,5%** (Dąbrowa Chełmińska)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**58,5%**	**53,3%**	**65,4%** (Osielsko)	**44,9%** (Białe Błota)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**57**	**58**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 940**	**1 906**	**2 162** (Dobrcz)	**1 724** (Koronowo)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**17**	**15**	**x**	**X**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**3**	**12**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**236**	**168**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**4,9%**	**2,1%**	**5,3%** (Solec Kujawski)	**0,5%**[97] (Białe Błota)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**9,7%**	**11,1%**	**15,7%** (Dąbrowa Chełmińska)	**6,3%** (Białe Błota)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**8**	**8**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez OPS	**14,2%**	**8,6%**	**33,0%** (Białe Błota)	**1,9%** (Koronowo)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**12**	**11**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**139**	**139**	**x**	**x**

[97] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (była to gmina Dąbrowa Chełmińska).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**8**	**8**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,3%**	**1,3%**	**3,3%** (Solec Kujawski)	**0,3%** (Osielsko)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**2 464**	**2 416**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**9,7%**	**9,5%**	**17,2%** (Dobrcz)	**2,9%** (Białe Błota)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**507,25 zł**	**529,33 zł**	**615,12 zł** (Koronowo)	**400,94 zł** (Osielsko)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**139**	**128**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**74,8%**	**79,4%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**14,1%**	**12,3%**
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**15,0**	**15,0**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**11,3**	**12,0**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**0**	**0**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**120,17 zł**	**114,74 zł**

Karta powiatu chełmińskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

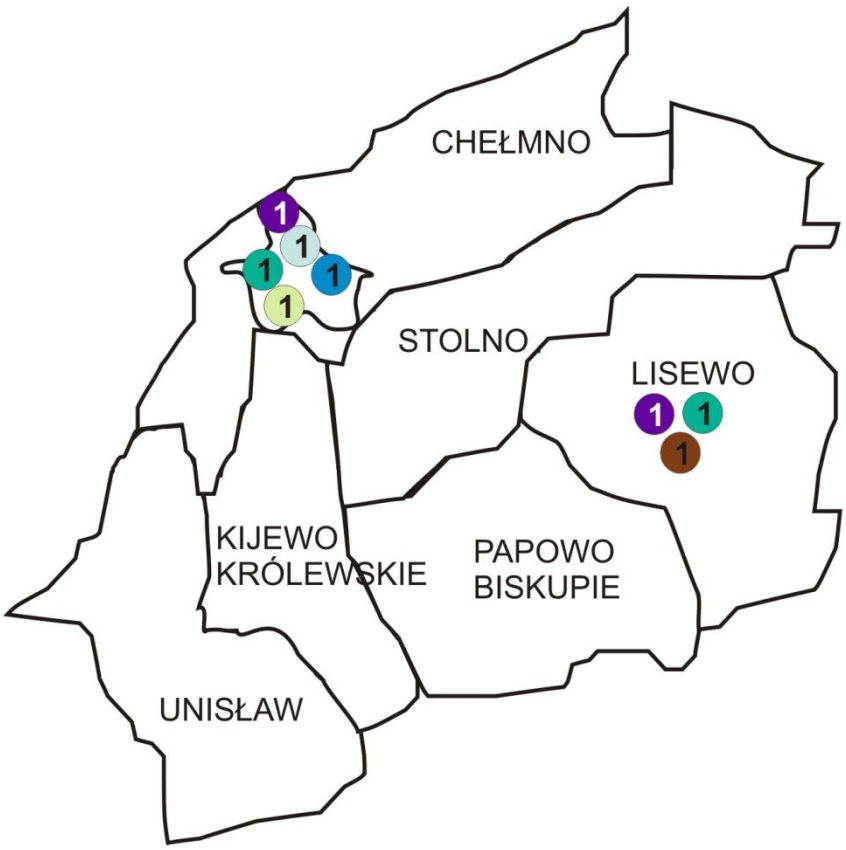

Legenda:
- dom pomocy społecznej
- ośrodek interwencji kryzysowej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- warsztat terapii zajęciowej
- zakład aktywności zawodowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**52 754**	**52 610**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**51,0%**	**51,0%**	**52,2%** (g. miejska Chełmno)	**48,8%** (Papowo Biskupie)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**20,3%**	**20,0%**	**23,5%** (g. wiejska Chełmno)	**17,8%** (g. miejska Chełmno)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**64,3%**	**64,1%**	**65,2%** (Stolno)	**63,5%** (g. wiejska Chełmno)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**15,4%**	**15,9%**	**18,4%** (g. miejska Chełmno)	**13,0%** (g. wiejska Chełmno, Stolno)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0**	**0**	**0**	**0**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**52,2%**	**62,9%**	**88,2%** (Unisław)	**24,7%** (Papowo Biskupie)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**0**	**0**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**0**	**0**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**16**	**23**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**1 139**	**1 370**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**17**	**13**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**14,4**	**15,0**	**27,9** (g. miejska Chełmno)	**1,9** (Stolno)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**3,2**	**3,3**	**6,1** (g. miejska Chełmno)	**0,2**[98] (g. wiejska Chełmno)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**3**	**16**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**13,6%**	**11,0%**	**15,8%** (Papowo Biskupie)	**9,7%** (g. wiejska Chełmno)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**59,8%**	**64,8%**	**69,8%** (Lisewo)	**62,0%** (Papowo Biskupie)

[98] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (była to gmina Papowo Biskupie).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**16,7%**	**14,4%**	**26,3%** (Papowo Biskupie)	**12,5%** (g. miejska Chełmno)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**48,0%**	**42,8%**	**64,5%** (g. wiejska Chełmno)	**18,8%** (Lisewo)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**71,1%**	**61,7%**	**70,1%** (g. miejska Chełmno)	**52,2%** (Lisewo)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**64,7%**	**43,8%**	**57,5%** (Lisewo)	**30,6%** (Papowo Biskupie)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**36**	**34**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 461**	**1 547**	**1 896** (g. wiejska Chełmno)	**1 111** (Kijewo Królewskie)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**19**	**20**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**1**	**2**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**179**	**81**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**4,5%**	**2,9%**	**16,1%** (g. wiejska Chełmno)	**0,3%**[99] (Unisław)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**14,5%**	**19,8%**	**35,7%** (g. wiejska Chełmno)	**16,3%** (g. miejska Chełmno)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**3**	**4**	**x**	**x**

[99] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (była to gmina Stolno).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**4,0%**	**7,3%**	**43,9%** (Unisław)	**1,9%**[100] (g. wiejska Chełmno)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**13**	**9**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**52**	**68**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**3**	**3**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**0,8%**	**0,7%**	**1,3%** (g. miejska Chełmno)	**0,3%**[101] (Papowo Biskupie)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**1 371**	**1 569**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**11,9%**	**13,6%**	**26,7%** (Papowo Biskupie)	**8,8%** (Unisław)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**682,63 zł**	**686,03 zł**	**785,33 zł** (Papowo Biskupie)	**568,86 zł** (Unisław)

[100] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 3 gmin, w których ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazały realizacji poradnictwa specjalistycznego (były to następujące gminy: gmina miejska Chełmno, Papowo Biskupie i Stolno).

[101] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 4 gmin, które w 2014 roku nie realizowały wsparcia w formie usług opiekuńczych (były to następujące gminy: gmina wiejska Chełmno, Kijewo Królewskie, Stolno i Unisław).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**86**	**67**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**65,7%**	**64,4%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**11,9%**	**12,6%**
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**42,8**	**43,7**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**0**	**0**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**0**	**0**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**234,73 zł**	**273,83 zł**

Karta powiatu golubsko-dobrzyńskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

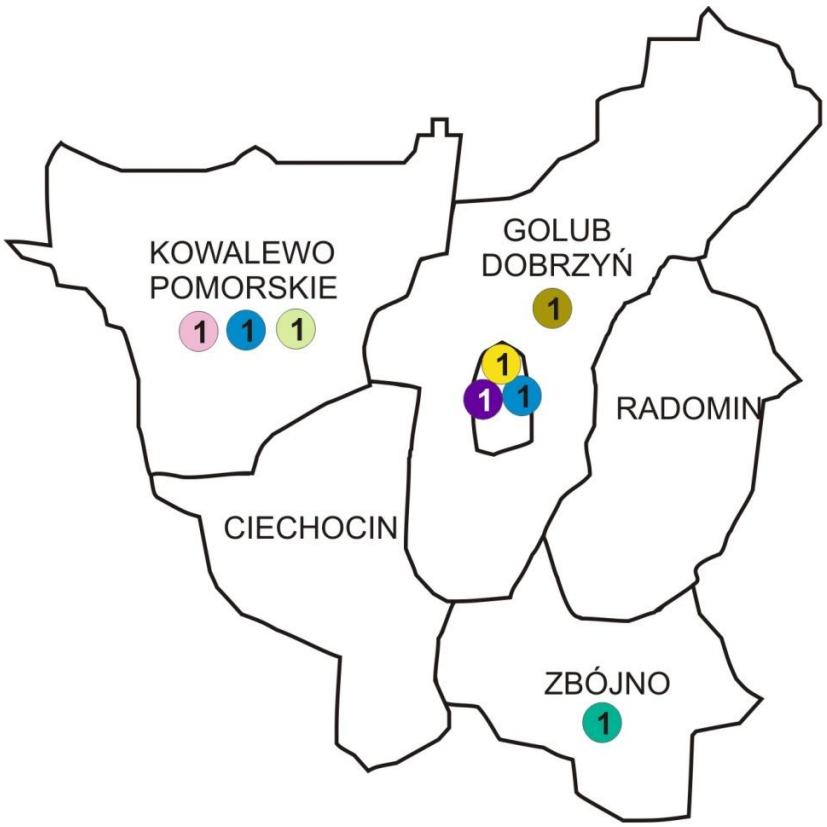

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- noclegowanie, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- dom pomocy społecznej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**45 449**	**45 480**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,5%**	**50,4%**	**52,2%** (g. miejska Golub-Dobrzyń)	**49,0%** (Zbójno)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**20,9%**	**20,5%**	**22,6%** (Zbójno)	**19,6%** (g. miejska Golub-Dobrzyń, Radomin)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**63,6%**	**63,5%**	**64,6%** (g. miejska Golub-Dobrzyń)	**60,7%** (Zbójno)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**15,5%**	**15,9%**	**17,0%** (Radomin)	**14,9%** (g. wiejska Golub-Dobrzyń)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0**	**0,2%**	**0,6%**[102] (g. miejska Golub-Dobrzyń)	
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**53,6%**	**60,2%**	**71,1%** (g. miejska. Golub-Dobrzyń)	**48,4%** (Kowalewo Pomorskie)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**2**	**2**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**23**	**23**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**31**	**32**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**841**	**731**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**25**	**56**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**14,8**	**13,9**	**25,3** (g. miejska Golub-Dobrzyń)	**1,7** (Ciechocin)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**2,3**	**2,3**	**5,6** (g. miejska Golub-Dobrzyń)	**0,8**[103] (Radomin)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**1**	**4**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**14,8%**	**12,7%**	**16,4%** (Zbójno)	**10,5%** (Ciechocin)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**59,4%**	**66,5%**	**68,6%** (Kowalewo Pomorskie)	**63,2%** (g. wiejska Golub-Dobrzyń)

[102] W związku z tym, że w powiecie golubsko-dobrzyńskim w 2013 roku tylko w 1 gminie funkcjonował żłobek, maksymalna wartość wskaźnika jest zarówno wartością minimalną.

[103] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 3 gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (były to następujące gminy: Ciechocin, gmina wiejska Golub-Dobrzyń i Zbójno).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**15,7%**	**14,1%**	**20,0%** (Zbójno)	**11,0%** (Kowalewo Pomorskie)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**39,3%**	**50,3%**	**71,0%** (g. miejska Golub-Dobrzyń)	**23,7%** (g. wiejska Golub-Dobrzyń)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**55,6%**	**57,2%**	**64,6%** (Kowalewo Pomorskie)	**37,7%** (Radomin)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**50,6%**	**45,5%**	**62,3%** (Radomin)	**39,8%** (Kowalewo Pomorskie)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**28**	**26**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 624**	**1 749**	**2 022** (Ciechocin)	**1 306** (Radomin)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**7**	**9**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**3**	**3**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**144**	**163**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**2,1%**	**2,5%**	**4,2%** (g. wiejska Golub-Dobrzyń)	**3,6%**[104] (Zbójno)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**18,3%**	**20,9%**	**25,2%** (Zbójno)	**17,7%** (Kowalewo Pomorskie)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**1**	**1**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**0,1%**	**0,05%**	**0,1%**[105] (g. miejska Golub-Dobrzyń)	

[104] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, w których w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (były to następujące gminy: gmina miejska Golub-Dobrzyń i Radomin).

[105] W związku z tym, że w powiecie golubsko-dobrzyńskim w 2014 roku tylko w 1 gminie OPS wykazał realizację poradnictwa specjalistycznego, maksymalna wartość wskaźnika jest zarówno wartością minimalną.

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**11**	**10**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**73**	**76**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**5**	**5**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,3%**	**1,2%**	**1,8%** (g. miejska Golub-Dobrzyń)	**0,4%**[106] (Zbójno)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**2 286**	**2 413**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**21,6%**	**22,8%**	**40,1%** (Zbójno)	**19,2%** (g. wiejska Golub-Dobrzyń)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**738,85 zł**	**758,12 zł**	**816,77 zł** (g. miejska Golub-Dobrzyń)	**688,64 zł** (Kowalewo Pomorskie)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**68**	**64**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**88,7%**	**87,2%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**28,2%**	**24,2%**

[106] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, która w 2014 roku nie realizowała wsparcia w formie usług opiekuńczych (była to gmina Ciechocin).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**2,6**	**2,6**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**9,9**	**9,9**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**3,4**	**3,1**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**134,52 zł**	**131,40 zł**

Karta powiatu grudziądzkiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

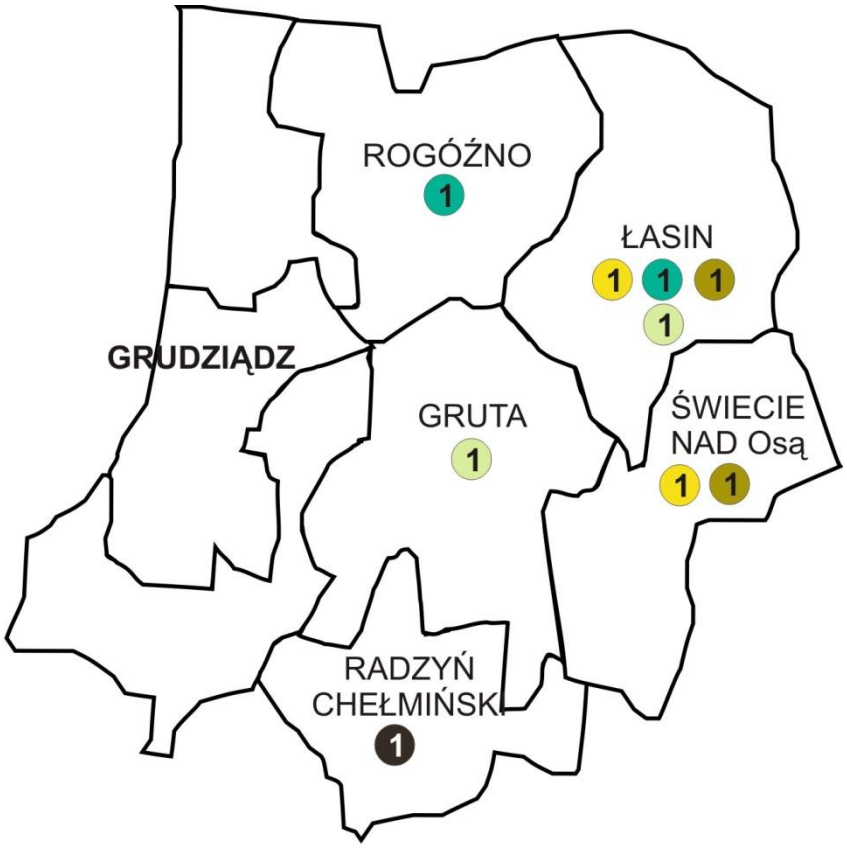

Legenda:
- środowiskowy dom samopomocy
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- centrum integracji społecznej
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**40 219**	**40 135**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**49,9%**	**50,0%**	**50,8%** (Łasin)	**48,9%** (Świecie nad Osą)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**21,9%**	**21,4%**	**23,3%** (Rogóźno)	**19,9%** (Łasin)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**64,0%**	**63,8%**	**64,4%** (g. wiejska Grudziądz, Gruta)	**61,3%** (Rogóźno)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**14,1%**	**14,7%**	**16,0%** (Łasin)	**13,7%** (Świecie nad Osą)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0**	**1,1%**	**6,8**[107] (Gruta)	
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**43,8%**	**44,7%**	**56,4%** (Łasin)	**28,4%** (Rogóźno)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**1**	**1**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**15**	**15**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**17**	**26**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**773**	**969**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**21**	**9**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**17,0**	**16,5**	**29,9** (Łasin)	**10,1** (g. wiejska Grudziądz)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**0,5**	**0,5**	**2,9** (Radzyń Chełmiński)	**0,2**[108] (Rogóźno)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**1**	**3**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**15,1%**	**11,6%**	**14,2%** (Rogóźno)	**9,4%** (g. wiejska Grudziądz)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**61,4%**	**63,7%**	**69,1%** (Łasin)	**59,5%** (Gruta)

[107] W związku z tym, że w powiecie grudziądzki w 2013 roku tylko w 1 gminie funkcjonował żłobek, maksymalna wartość wskaźnika jest zarówno wartością minimalną.

[108] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 3 gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (były to następujące gminy: gmina wiejska Grudziądz, Gruta i Łasin).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**20,5%**	**19,6%**	**37,3%** (Radzyń Chełmiński)	**12,5%** (g. wiejska Grudziądz)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**53,3%**	**56,0%**	**68,9%** (Świecie nad Osą)	**33,3%** (g. wiejska Grudziądz)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**53,5%**	**52,5%**	**56,8%** (Radzyń Chełmiński)	**43,2%** (Świecie nad Osą)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**47,5%**	**41,9%**	**57,4%** (Świecie nad Osą)	**22,1%** (Gruta)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**25**	**25**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 605**	**1 605**	**1 713** (g. wiejska Grudziądz)	**1 401** (Rogóźno)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**9**	**9**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**4**	**5**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**179**	**152**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**2,5%**	**2,0%**	**4,5%** (Łasin)	**1,2%**[109] (Rogóźno)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**23,2%**	**28,3%**	**45,3%** (Radzyń Chełmiński)	**18,1%** (g. wiejska Grudziądz)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**2**	**3**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**11,2%**	**13,8%**	**61,4%** (g. wiejska Grudziądz)	**5,9%**[110] (Świecie nad Osą)

[109] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono gminy, w której w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (były to gmina Radzyń Chełmiński).

[110] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 3 gmin, w których ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazały realizacji poradnictwa specjalistycznego (były to następujące gminy: Łasin, Radzyń Chełmiński i Rogóźno).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**7**	**7**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**90**	**96**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**5**	**5**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,0%**	**1,1%**	**3,3%** (Gruta)	**0,5%**[111] (Świecie nad Osą)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**2 508**	**2 085**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**26,4%**	**21,9%**	**40,6%** (Gruta)	**9,7%** (g. wiejska Grudziądz)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**812,88 zł**	**817,81 zł**	**1187,62 zł** (Radzyń Chełmiński)	**569,53 zł** (g. wiejska Grudziądz)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**31**	**32**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**37,2%**	**40,0%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**0**	**0**

[111] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, która w 2014 roku nie realizowała wsparcia w formie usług opiekuńczych (była to gmina Rogóźno).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**0**	**0**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**12,5**	**12,5**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**0**	**0**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**30,44 zł**	**30,65 zł**

Karta powiatu inowrocławskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

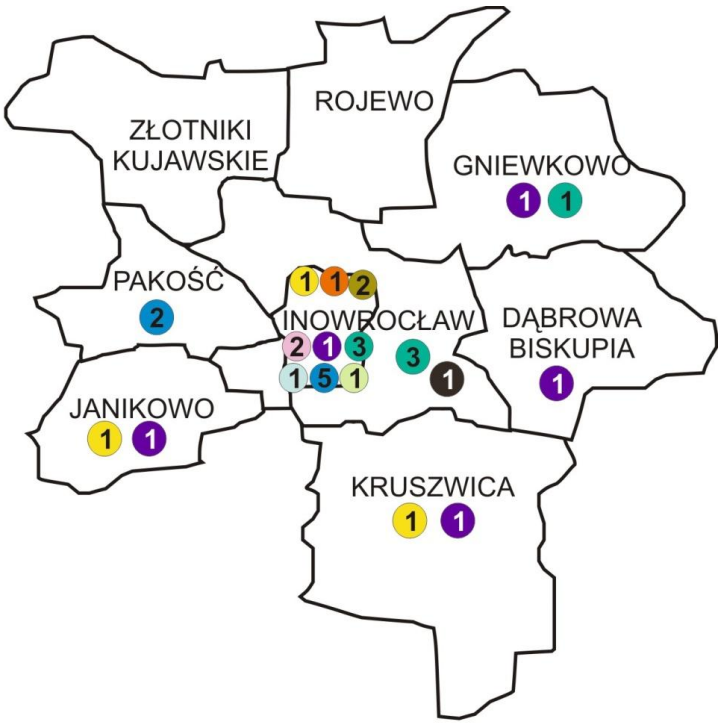

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- dzienny dom pomocy
- noclegownia, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- dom pomocy społecznej
- ośrodek interwencji kryzysowej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- centrum integracji społecznej
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**164 401**	**163 682**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**51,4%**	**51,4%**	**52,5%** (g. miejska Inowrocław)	**49,6%** (Rojewo, Złotniki Kujawskie)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**17,8%**	**17,4%**	**21,3%** (Rojewo)	**15,9%** (g. miejska Inowrocław)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**65,1%**	**64,7%**	**66,6%** (Złotniki Kujawskie)	**63,8%** (Gniewkowo)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**17,1%**	**17,9%**	**19,4%** (g. miejska Inowrocław)	**14,2%** (Rojewo)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**4,1%**	**3,5%**	**8,3%**[112] (g. miejska Inowrocław)	
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**64,4%**	**71,8%**	**83,1%** (g. miejska Inowrocław)	**32,2%** (Rojewo)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**2**	**3**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**180**	**195**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**75**	**75**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**5 000**	**5 117**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**6**	**2**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**35,6**	**35,0**	**65,3** (Janikowo)	**2,9** (Dąbrowa Biskupia)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**5,6**	**6,0**	**11,7** (g. miejska Inowrocław)	**0,2**[113] (Kruszwica)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**6**	**34**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**14,4%**	**11,7%**	**12,6%** (Pakość, Złotniki Kujawskie)	**10,9%** (Janikowo)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**59,6%**	**61,4%**	**65,5%** (Dąbrowa Biskupia)	**57,0%** (Gniewkowo)

[112] W związku z tym, że w powiecie inowrocławskim w 2013 roku zgodnie z danymi GUS tylko w 1 gminie funkcjonował żłobek, maksymalna wartość wskaźnika jest zarówno wartością minimalną.

[113] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (była to gmina Dąbrowa Biskupia).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**10,9%**	**10,2%**	**14,5%** (Złotniki Kujawskie)	**9,1%** (g. miejska Inowrocław)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**51,4%**	**53,5%**	**94,0%** (Kruszwica)	**39,6%** (g. miejska Inowrocław)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**65,9%**	**64,8%**	**69,3%** (Rojewo)	**56,6%** (Janikowo)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**39,7%**	**39,7%**	**59,6%** (Janikowo)	**31,0%** (Rojewo)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**101**	**96**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 621**	**1 705**	**1 977** (Pakość)	**1 189** (Rojewo)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**38**	**34**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**6**	**8**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**577**	**426**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**3,6%**	**3,6%**	**17,8%** (g. wiejska Inowrocław)	**1,2%**[114] (Kruszwica)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**9,4%**	**15,9%**	**20,2%** (Dąbrowa Biskupia)	**14,5%** (g. miejska Inowrocław)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**6**	**7**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**13,3%**	**15,3%**	**25,2%** (g. miejska Inowrocław)	**3,7%**[115] (Złotniki Kujawskie)

[114] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (była to gmina Janikowo).

[115] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, w których ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazały realizacji poradnictwa specjalistycznego (były to następujące gminy: Dąbrowa Biskupia i Pakość).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**11**	**10**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**131**	**148**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**8**	**7**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,6%**	**1,9%**	**2,9%** (g. miejska Inowrocław)	**0,6%**[116] (g. wiejska Inowrocław, Kruszwica)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**7**	**7**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**3 942**	**3 722**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**12,0%**	**11,3%**	**27,9%** (Rojewo)	**7,3%** (Pakość)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**639,67 zł**	**683,38 zł**	**742,98 zł** (g. miejska Inowrocław)	**593,97 zł** (Gniewkowo)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**195**	**166**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**62,3%**	**65,5%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**10,0%**	**12,2%**

[116] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, które w 2014 roku nie realizowały wsparcia w formie usług opiekuńczych (były to następujące gminy: Dąbrowa Biskupia i Rojewo).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**26,7**	**26,7**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**1**	**1**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**4,8**	**7,8**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**3,2**	**1,5**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**165,28 zł**	**167,80 zł**

Karta powiatu lipnowskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**67 474**	**67 231**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,3%**	**50,3%**	**51,7%** (g. miejska Lipno)	**48,9%** (Chrostkowo)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**21,5%**	**21,0%**	**22,6%** (Tłuchowo)	**19,3%** (g. miejska Lipno)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**63,4%**	**63,4%**	**64,4%** (Dobrzyń nad Wisłą)	**61,5%** (Chrostkowo)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**15,1%**	**15,5%**	**17,4%** (Chrostkowo)	**13,9%** (Bobrowniki)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0**	**0**	**0**	**0**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**50,0%**	**58,7%**	**74,2%** (g. miejska Lipno)	**44,9%** (g. wiejska Lipno)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**2**	**2**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**24**	**24**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**53**	**50**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**1 712**	**1 781**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**29**	**27**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**9,5**	**8,0**	**18,2** (g. miejska Lipno)	**1,7**[117] (Skępe)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**1,7**	**1,9**	**5,0** (Wielgie)	**0,5**[118] (g. wiejska Lipno)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**2**	**5**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**17,1%**	**14,7%**	**16,8%** (g. wiejska Lipno)	**12,0%** (g. miejska Lipno)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**60,6%**	**63,7%**	**67,3%** (Dobrzyń nad Wisłą)	**60,1%** (g. wiejska Lipno)

[117] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania komunalne (była to gmina Chrostkowo).

[118] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 4 gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (były to następujące gminy: Bobrowniki, Chrostkowo, Skępe i Tłuchowo).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**24,5%**	**23,4%**	**34,6%** (Wielgie)	**18,7%** (g. wiejska Lipno)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**62,9%**	**63,6%**	**98,7%** (Wielgie)	**36,0%** (Kikół)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**57,2%**	**58,2%**	**100,0%** (Bobrowniki)	**41,7%**[119] (Skępe)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**51,2%**	**47,5%**	**73,0%** (Chrostkowo)	**32,7%** (Dobrzyń nad Wisłą)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**45**	**45**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 494**	**1 494**	**1 939** (g. wiejska Lipno)	**793** (Bobrowniki)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**12**	**12**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**2**	**3**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**285**	**233**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**1,8%**	**1,6%**	**3,5%** (Bobrowniki)	**0,4%**[120] (Tłuchowo)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**28,6%**	**27,9%**	**52,5%** (Wielgie)	**17,6%** (g. wiejska Lipno)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**6**	**6**	**x**	**x**

[119] Wśród minimalnych wartości wskaźników nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie udzielono pomocy niepieniężnej (była to gmina Bobrowniki).

[120] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, w których w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (były to następujące gminy: Chrostkowo, Kikół).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**1,5%**	**3,8%**	**24,5%** (Skępe)	**0,8%**[121] (Tłuchowo)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**5**	**8**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**51**	**74**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**7**	**7**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,5%**	**1,7%**	**5,1%** (g. miejska Lipno)	**0,2%**[122] (g. wiejska Lipno)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**5 351**	**4 895**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**33,4%**	**30,6%**	**53,2%** (Wielgie)	**19,9%** (g. miejska Lipno)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**909,55 zł**	**940,74 zł**	**1 138,07 zł** (Wielgie)	**831,86 zł** (Tłuchowo)

[121] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 3 gmin, w których ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazały realizacji poradnictwa specjalistycznego (były to następujące gminy: Bobrowniki, gmina miejska Lipno i gmina wiejska Lipno).

[122] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, które w 2014 roku nie realizowały wsparcia w formie usług opiekuńczych (były to następujące gminy: Bobrowniki i Dobrzyń nad Wisłą).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**51**	**55**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**72,5%**	**76,1%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**7,6%**	**13,5%**
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**21,3**	**21,3**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**0**	**0**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**0**	**0**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**164,46 zł**	**174,59 zł**

Karta powiatu mogileńskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- noclegownia, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- dom pomocy społecznej
- ośrodek interwencji kryzysowej
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**46 855**	**46 590**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**51,0%**	**51,1%**	**51,3%** (Jeziora Wielkie, Strzelno)	**50,5%** (Dąbrowa)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**19,4%**	**19,0%**	**20,5%** (Dąbrowa)	**18,7%** (Jeziora Wielkie)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**64,1%**	**63,9%**	**64,4%** (Dąbrowa)	**63,8%** (Mogilno)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**16,5%**	**17,0%**	**17,3%** (Mogilno)	**15,1%** (Dąbrowa)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0**	**0**	**0**	**0**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**66,6%**	**69,6%**	**91,2%** (Dąbrowa)	**62,1%** (Jeziora Wielkie)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**0**	**0**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**0**	**0**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**22**	**25**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**1 375**	**1 419**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**0**	**0**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**26,0**	**25,7**	**56,3** (Strzelno)	**0,8** (Jeziora Wielkie)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**0,2**	**0,3**	**0,8** (Jeziora Wielkie)	**0,3**[123] (Mogilno)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**2**	**3**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**13,5%**	**10,9%**	**12,1%** (Jeziora Wielkie)	**10,2%** (Mogilno)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**56,0%**	**60,0%**	**62,0%** (Mogilno)	**57,1%** (Strzelno)

[123] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (były to następujące gminy: Dąbrowa i Strzelno).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**19,3%**	**20,6%**	**50,0%** (Strzelno)	**10,0%** (Dąbrowa)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**37,7%**	**41,5%**	**48,3%** (Mogilno)	**21,4%** (Jeziora Wielkie)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**76,7%**	**67,5%**	**79,7%** (Strzelno)	**48,8%** (Dąbrowa)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**33,1%**	**34,2%**	**49,0%** (Mogilno)	**20,3%** (Strzelno)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**25**	26	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 864**	**1 792**	**2 073** (Mogilno)	**1 176** (Dąbrowa)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**15**	**12**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**1**	**3**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**132**	**71**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**2,7%**	**0,7%**	**6,1%** (Dąbrowa)	**0,3%**[124] (Strzelno)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**12,1%**	**19,0%**	**34,4%** (Strzelno)	**11,5%** (Dąbrowa)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**1**	**1**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**1,9%**	**1,8%**	**5,6%**[125] (Mogilno)	

[124] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (była to gmina Mogilno).

[125] W związku z tym, że w powiecie mogileńskim w 2014 roku tylko w 1 gminie OPS wykazał realizację poradnictwa specjalistycznego, maksymalna wartość wskaźnika jest zarówno wartością minimalną.

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**6**	**7**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**46**	**45**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**4**	**4**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**2,1%**	**1,8%**	**2,1%** (Strzelno)	**0,4%** (Dąbrowa)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**1 263**	**1 307**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**12,5%**	**13,0%**	**31,8%** (Jeziora Wielkie)	**8,2%** (Mogilno)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**606,02 zł**	**628,81 zł**	**717,31 zł** (Strzelno)	**578,29 zł** (Jeziora Wielkie)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**46**	**43**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**100,0%**	**33,8%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**100,0%**	**42,4%**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**21,0**	**21,0**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**7,5**	**7,5**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**1,8**	**1,4**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**134,19 zł**	**141,42 zł**

Karta powiatu nakielskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

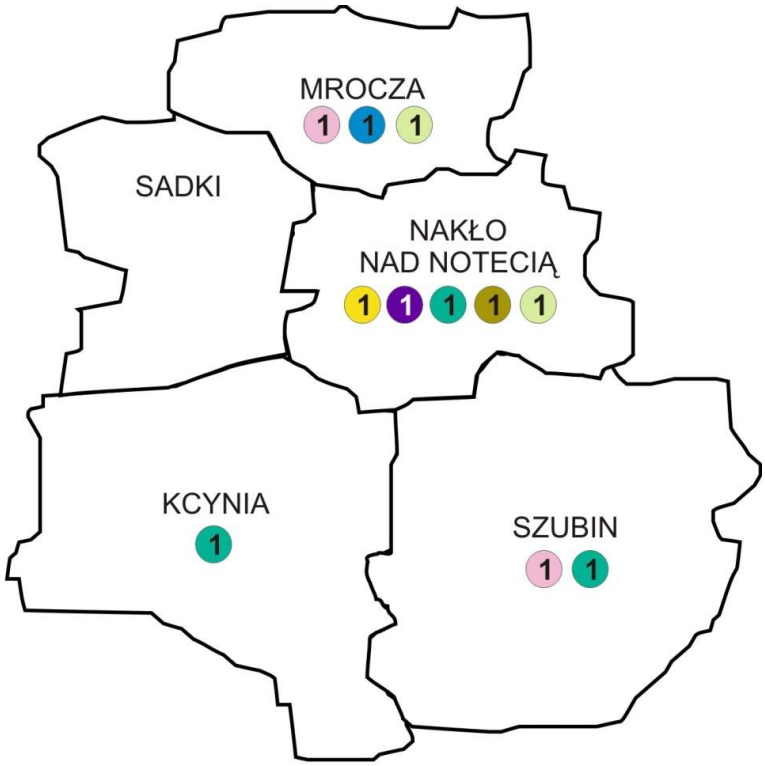

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- noclegownia, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- dom pomocy społecznej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**86 839**	**86 969**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,4%**	**50,4%**	**51,4%** (Nakło nad Notecią)	**49,2%** (Mrocza)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**20,8%**	**20,5%**	**22,4%** (Sadki)	**19,8%** (Nakło nad Notecią)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**64,4%**	**64,3%**	**64,8%** (Szubin)	**63,8%** (Sadki)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**14,8%**	**15,3%**	**16,1%** (Nakło nad Notecią)	**13,8%** (Sadki)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**1,9%**	**1,8%**	**4,7%** (Szubin)	**1,5%**[126] (Nakło nad Notecią)
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**60,5%**	**64,1%**	**75,4%** (Szubin)	**45,9%** (Mrocza)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**3**	**3**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**53**	**57**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**50**	**50**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**2 291**	**2 698**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**94**	**18**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**14,6**	**15,3**	**21,4** (Nakło nad Notecią)	**2,3** (Sadki)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**1,1**	**1,2**	**2,1** (Nakło nad Notecią)	**0,7**[127] (Kcynia i Szubin)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**1**	**5**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**12,0%**	**10,5%**	**12,7%** (Mrocza)	**9,5%** (Szubin)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**53,1%**	**56,4%**	**61,5%** (Kcynia)	**52,6%** (Szubin)

[126] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 3 gmin, w których w 2013 roku nie funkcjonował żłobek (były to następujące gminy: Kcynia, Mrocza i Sadki).

[127] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (była to gmina Sadki).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**13,2%**	**12,2%**	**17,9%** (Kcynia)	**8,8%** (Nakło nad Notecią)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**47,3%**	**55,2%**	**62,5%** (Kcynia)	**34,3%** (Mrocza)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**60,8%**	**61,3%**	**71,5%** (Kcynia)	**54,0%** (Sadki)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**45,5%**	**43,6%**	**52,5%** (Nakło nad Notecią)	**29,7%** (Kcynia)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**52**	**53**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 672**	**1 641**	**1 831** (Sadki)	**1 358** (Kcynia)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**23**	**23**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**2**	**5**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**559**	**599**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**5,5%**	**5,0%**	**8,8%** (Nakło nad Notecią)	**2,3%** (Kcynia)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**12,8%**	**18,1%**	**25,7%** (Mrocza)	**13,6%** (Nakło nad Notecią)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**4**	**4**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**5,0%**	**7,2%**	**46,4%** (Mrocza)	**0,6%**[128] (Szubin)

[128] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której ośrodek pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazał realizacji poradnictwa specjalistycznego (była to gmina Nakło nad Notecią).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**9**	**11**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**131**	**143**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**5**	**5**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**2,2%**	**2,4%**	**3,7%** (Szubin)	**0,5%** (Mrocza)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**9**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**3 045**	**2 375**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**15,4%**	**12,0%**	**28,4%** (Sadki)	**6,8%** (Nakło nad Notecią)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**700,76 zł**	**722,58 zł**	**1003,01 zł** (Kcynia)	**604,67 zł** (Nakło nad Notecią)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**91**	**86**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**81,1%**	**81,5%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**10,1%**	**19,1%**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**8,5**	**8,5**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**2,5**	**2,5**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**1,1**	**1,6**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**126,81 zł**	**130,45 zł**

Karta powiatu radziejowskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

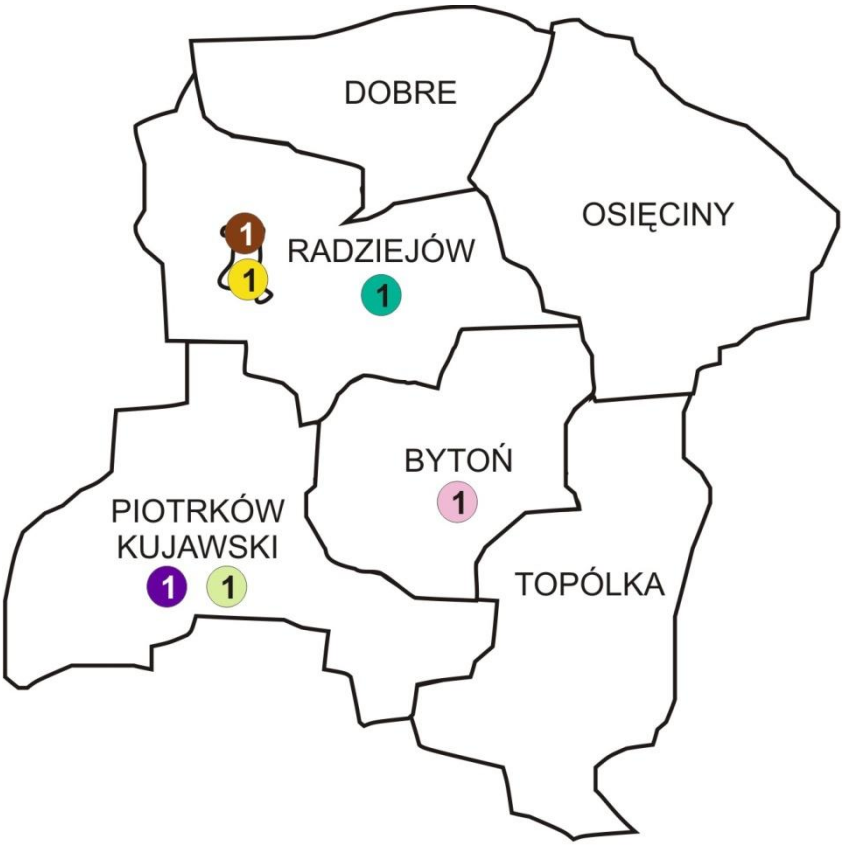

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- noclegownia, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- dom pomocy społecznej
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- warsztat terapii zajęciowej
- zakład aktywności zawodowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**41 905**	**41 646**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,5%**	**50,5%**	**52,2%** (g. miejska Radziejów)	**48,8%** (Topólka)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**18,4%**	**17,9%**	**18,7%** (g. wiejska Radziejów)	**16,7%** (g. miejska Radziejów)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**64,0%**	**63,9%**	**65,5%** (Dobre)	**62,4%** (Bytoń)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**17,6%**	**18,1%**	**20,1%** (Bytoń)	**17,3%** (Topólka)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0**	**0**	**0**	**0**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**47,4%**	**55,9%**	**79,2%** (g. miejska Radziejów)	**33,3%** (g. wiejska Radziejów)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**0**	**0**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**0**	**0**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**15**	**15**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**938**	**971**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**65**	**32**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**3,5**	**3,6**	**12,9** (g. miejska Radziejów)	**1,1** (g. wiejska Radziejów)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**0,9**	**0,8**	**5,7** (g. miejska Radziejów)	**0,1**[129] (Piotrków Kujawski)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**3**	**5**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**16,2%**	**13,9%**	**17,3%** (Dobre)	**10,6%** (g. wiejska Radziejów)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**61,3%**	**67,0%**	**72,4%** (Osięciny)	**60,0%** (g. miejska Radziejów)

[129] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 5 gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (były to następujące gminy: Bytoń, Dobre, Osięciny, gmina wiejska Radziejów i Topólka).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**15,8%**	**14,2%**	**27,5%** (g. wiejska Radziejów)	**8,3%** (Topólka)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**51,2%**	**52,4%**	**95,9%** (Topólka)	**35,9%** (g. wiejska Radziejów)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**55,5%**	**62,4%**	**73,8%** (Dobre)	**49,6%** (g. wiejska Radziejów)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**50,3%**	**44,5%**	**65,6%** (Bytoń)	**31,8%** (Osięciny)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**29**	**26**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 436**	**1 602**	**1 939** (g. miejska Radziejów)	**1 372** (Dobre)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**9**	**7**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia w zawodzie	**2**	**4**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**197**	**216**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**4,0%**	**3,9%**	**9,7%** (Topólka)	**0,2%** **(Bytoń)**
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**19,5%**	**17,4%**	**25,2%** (g. wiejska Radziejów)	**11,2%** (Topólka)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**2**	**3**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**0,8%**	**6,1%**	**25,4%** (Piotrków Kujawski)	**0,5%**[130] (Osięciny)

[130] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 4 gmin, w których ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazały realizacji poradnictwa specjalistycznego (były to następujące gminy: Bytoń, Dobre, gmina wiejska Radziejów i Topólka).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**6**	**9**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**63**	**89**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**4**	**6**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**0,6%**	**0,7%**	**2,6%** (g. miejska Radziejów)	**0,2%**[131] (Dobre)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**2 012**	**1 971**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**22,3%**	**21,8%**	**32,9%** (Topólka)	**10,1%** (Piotrków Kujawski)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**861,68 zł**	**885,24 zł**	**1036,66 zł** (Topólka)	**764,18 zł** (g. wiejska Radziejów)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**22**	**21**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**78,7%**	**75,7%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**0**	**0**

[131] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, która w 2014 roku nie realizowała wsparcia w formie usług opiekuńczych (była to gmina Bytoń).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**16,8**	**16,8**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**7,2**	**8,4**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**0**	**0,1**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**104,77 zł**	**114,20 zł**

Karta powiatu rypińskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

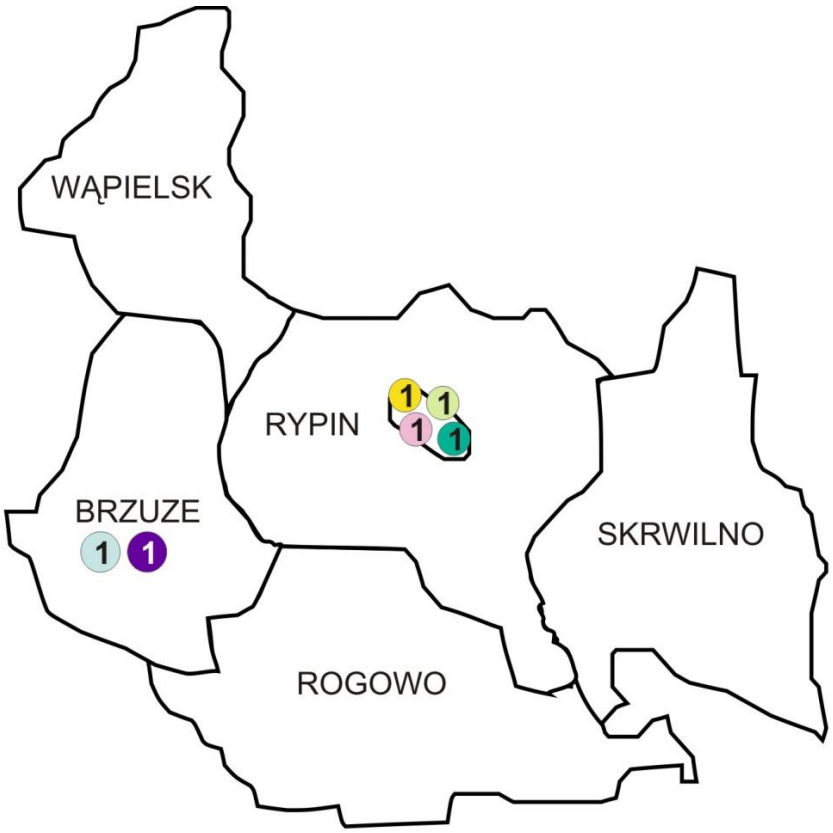

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- noclegownia, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- dom pomocy społecznej
- ośrodek interwencji kryzysowej
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**44 811**	**44 723**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,6%**	**50,5%**	**52,1%** (g. miejska Rypin)	**48,4%** (g. wiejska Rypin)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**20,6%**	**20,2%**	**21,7%** (Rogowo)	**18,8%** (g. miejska Rypin)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**62,8%**	**62,9%**	**64,3%** (g. miejska Rypin)	**61,4%** (Skrwilno, Wąpielsk)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**16,6%**	**17,0%**	**18,0%** (Skrwilno)	**16,1%** (g. wiejska Rypin)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0**	**0**	**0**	**0**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**48,2%**	**55,6%**	**74,0%** (g. miejska Rypin)	**32,8%** (Skrwilno)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**0**	**0**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**0**	**0**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**13**	**23**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**986**	**1 191**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**92**	**71**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**15,6**	**15,5**	**35,3** (g. miejska Rypin)	**1,5** (Skrwilno)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**1,5**	**1,5**	**4,5** (g .miejska Rypin)	**0,2**[132] (Brzuze)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**2**	**2**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**13,0%**	**11,1%**	**12,3%** (Brzuze)	**10,6%** (Skrwilno)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**61,2%**	**63,2%**	**67,4%** (Wąpielsk)	**59,5%** (Rogowo)

[132] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 3 gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (były to następujące gminy: Rogowo, Skrwilno i Wąpielsk).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**22,8%**	**21,3%**	**38,4%** (g. wiejska Rypin)	**11,5%** (Skrwilno)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**43,6%**	**56,9%**	**91,4%** (Skrwilno)	**44,5%** (g. wiejska Rypin)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**48,8%**	**46,8%**	**100,0%** (Skrwilno)	**17,6%** (Rogowo)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**77,5%**	**63,8%**	**100,0%** (Skrwilno)	**38,6%** (g. miejska Rypin)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**25**	**25**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 789**	**1 789**	**2 104** (g. miejska Rypin)	**1 371** (Wąpielsk)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**14**	**14**	**x**	**X**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**3**	**3**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**164**	**178**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**1,9%**	**3,2%**	**17,2%** (Skrwilno)	**1,1%**[133] (g. wiejska Rypin)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**33,8%**	**32,2%**	**50,0%** (Brzuze)	**20,5%** (g. wiejska Rypin)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**4**	**4**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**15,3%**	**20,9%**	**82,2%** (Brzuze)	**8,4%**[134] (g. wiejska Rypin)

[133] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (była to gmina miejska Rypin).

[134] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, w których ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazały realizacji poradnictwa specjalistycznego (były to następujące gminy: Rogowo i Wąpielsk).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**2**	**3**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**12**	**27**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**5**	**5**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**0,7%**	**0,7%**	**1,1%** (Rogowo)	**0,4%**[135] (Wąpielsk)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**2 284**	**2 256**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**22,7%**	**22,4%**	**39,5%** (Brzuze)	**13,5%** (g. miejska Rypin)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**722,34 zł**	**751,77 zł**	**816,20 zł** (Wąpielsk)	**682,32 zł** (g. wiejska Rypin)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**17**	**18**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**49,2%**	**48,4%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**17,2%**	**20,0%**

[135] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, która w 2014 roku nie realizowała wsparcia w formie usług opiekuńczych (była to gmina Skrwilno).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**11,2**	**11,2**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**8,9**	**8,9**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**2,3**	**0,4**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**119,95 zł**	**107,93 zł**

Karta powiatu sępoleńskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

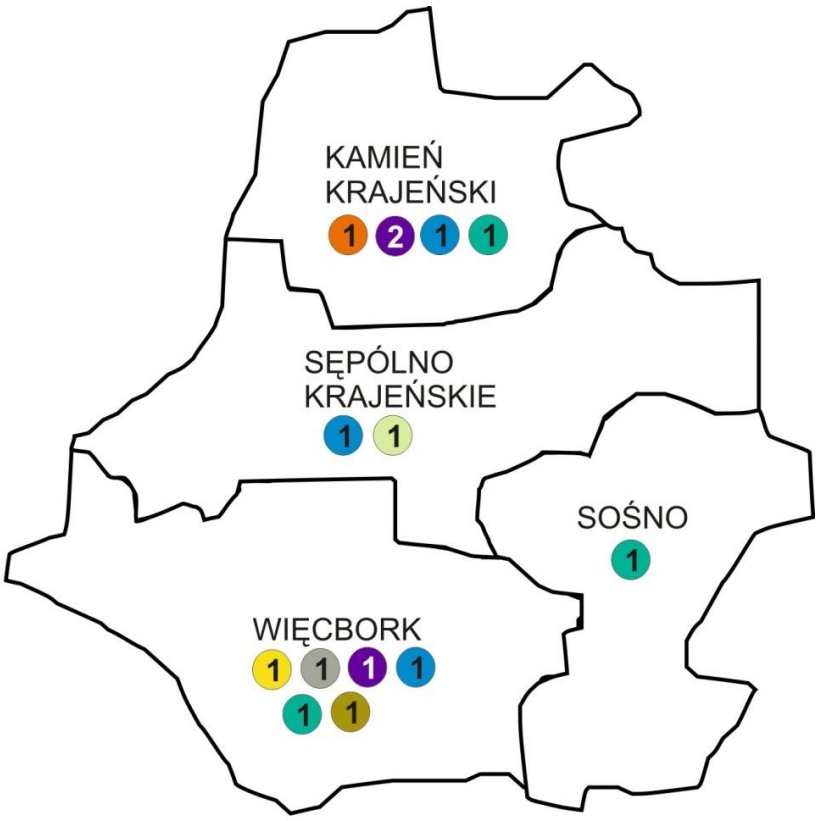

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- dzienny dom pomocy
- klub samopomocy
- dom pomocy społecznej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**41 689**	**41 636**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,2%**	**50,1%**	**51,2%** (Sępólno Krajeńskie)	**48,1%** (Sośno)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**21,1%**	**20,7%**	**21,7%** (Sośno)	**20,1%** (Sępólno Krajeńskie)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**63,2%**	**63,2%**	**63,7%** (Sępólno Krajeńskie)	**62,4%** (Więcbork)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**15,7%**	**16,1%**	**17,0%** (Więcbork)	**14,8%** (Kamień Krajeński)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0**	**4,5%**	**11,6%**[136] (Sępólno Krajeńskie)	
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**47,8%**	**55,9%**	**60,4%** (Więcbork)	**50,5%** (Sośno)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**3**	**2**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**73**	**60**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**19**	**34**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**1 345**	**1 260**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**34**	**9**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**16,1**	**16,4**	**19,2** (Więcbork)	**3,3** (Sośno)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**1,1**	**1,1**	**2,1** (Sępólno Krajeńskie)	**0,2** (Więcbork)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**1**	**1**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**13,7%**	**11,6%**	**12,2%** (Sośno)	**11,3%** (Więcbork)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**52,1%**	**55,1%**	**60,8%** (Sośno)	**50,2%** (Sępólno Krajeńskie)

[136] W związku z tym, że w powiecie sępoleńskim w 2013 roku tylko w 1 gminie funkcjonował żłobek, maksymalna wartość wskaźnika jest zarówno wartością minimalną.

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**13,6%**	**12,0%**	**18,1%** (Sośno)	**8,1%** (Sępólno Krajeńskie)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**44,6%**	**53,8%**	**76,6%** (Sośno)	**28,1%** (Sępólno Krajeńskie)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**41,3%**	**50,2%**	**61,1%** (Więcbork)	**36,4%** (Kamień Krajeński)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**63,7%**	**60,7%**	**79,0%** (Kamień Krajeński)	**50,2%** (Więcbork)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**26**	**26**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 601**	**1 601**	**1 715** (Sośno)	**1 406** (Kamień Krajeński)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**5**	**5**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**1**	**1**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**223**	**258**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**4,1%**	**5,2%**	**11,4%** (Sępólno Krajeńskie)	**3,8%**[137] (Kamień Krajeński)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**16,6%**	**16,9%**	**25,5%** (Kamień Krajeński)	**12,1%** (Sępólno Krajeńskie)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**3**	**4**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**14,1%**	**12,9%**	**19,0%** (Więcbork)	**0,3%** (Kamień Krajeński)

[137] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (była to gmina Sośno).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**6**	**7**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**78**	**77**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**4**	**4**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**2,9%**	**2,7%**	**5,7%** (Sośno)	**1,6%** (Sępólno Krajeńskie)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**2**	**2**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**2 289**	**2 206**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**24,2%**	**23,3%**	**30,4%** (Kamień Krajeński)	**14,7%** (Sępólno Krajeńskie)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**768,76 zł**	**778,53 zł**	**844,78 zł** (Więcbork)	**717,20 zł** (Kamień Krajeński)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**50**	**45**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**43,9%**	**50,8%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**0**	**0**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**46,8**	**46,8**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**1**	**1**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**7,2**	**8,4**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**0**	**0**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**344,23 zł**	**347,98 zł**

Karta powiatu świeckiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

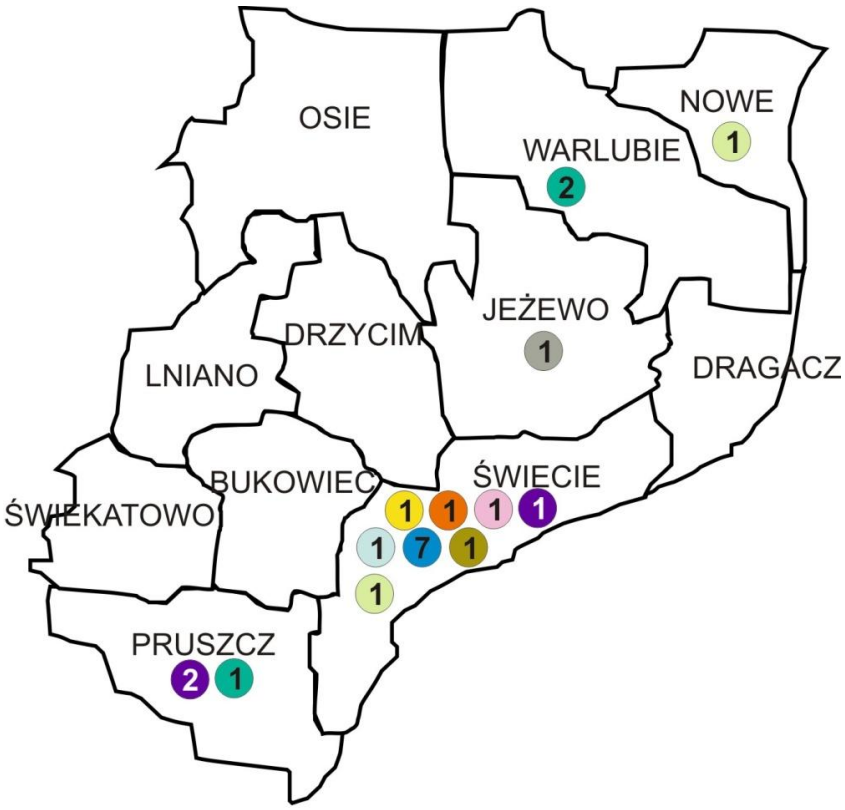

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- dzienny dom pomocy
- noclegowania, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- klub samopomocy
- dom pomocy społecznej
- ośrodek interwencji kryzysowej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**99 949**	**99 839**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,8%**	**50,7%**	**51,9%** (Świecie)	**49,0%** (Drzycim)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**20,2%**	**19,8%**	**21,5%** (Lniano, Świekatowo)	**18,3%** (Nowe)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**64,6%**	**64,3%**	**65,3%** (Drzycim)	**63,3%** (Świekatowo)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**15,2%**	**15,8%**	**17,1%** (Nowe, Świecie)	**14,1%** (Bukowiec)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**1,8%**	**1,5%**	**4,8%**[138] (Świecie)	
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**56,4%**	**61,4%**	**76,6%** (Świecie)	**36,3%** (Jeżewo)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**1**	**1**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**65**	**65**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**51**	**49**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**2 972**	**2 895**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**93**	**35**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**19,8**	**20,9**	**42,0** (Świecie)	**2,1** (Lniano, Pruszcz)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**1,8**	**2,0**	**3,9** (Świecie)	**0,2**[139] (Jeżewo)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**9**	**16**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**9,9%**	**8,2%**	**13,8%** (Nowe)	**6,6%** (Osie)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**57,1%**	**58,8%**	**66,1%** (Nowe)	**52,6%** (Osie)

[138] W związku z tym, że w powiecie świeckim w 2013 roku tylko w 1 gminie funkcjonował żłobek, maksymalna wartość wskaźnika jest zarówno wartością minimalną.

[139] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 4 gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (były to następujące gminy: Bukowiec, Drzycim, Osie i Świekatowo).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**13,7%**	**12,5%**	**16,2%** (Dragacz)	**10,0%** (Pruszcz)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**62,4%**	**59,8%**	**74,0%** (Nowe)	**29,8%** (Jeżewo)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**54,0%**	**58,8%**	**64,8%** (Świecie)	**44,4%** (Warlubie)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**50,1%**	**45,8%**	**56,2%** (Warlubie)	**39,0%** (Drzycim)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**61**	**55**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 637**	**1 815**	**2 677** (Jeżewo)	**1 177** (Świekatowo)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**18**	**20**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**1**	**7**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**406**	**373**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**5,0%**	**4,6%**	**32,0%** (Bukowiec)	**0,6%** (Warlubie)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**16,5%**	**19,9%**	**27,7%** (Dragacz)	**15,3%** (Pruszcz)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**3**	**6**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**8,7%**	**4,0%**	**8,8%** (Świecie)	**0,6%**[140] (Dragacz, Nowe)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**14**	**10**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**91**	**137**	**x**	**x**

[140] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 5 gmin, w których ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazały realizacji poradnictwa specjalistycznego (były to następujące gminy: Drzycim, Lniano, Osie, Pruszcz i Warlubie).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**11**	**11**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,6%**	**1,7%**	**4,7%** (Osie)	**0,3%** (Drzycim)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**6**	**4**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**3 000**	**2 802**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**13,8%**	**12,9%**	**30,9%** (Bukowiec)	**6,1%** (Świecie)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**699,95 zł**	**724,04 zł**	**862,83 zł** (Świekatowo)	**584,87 zł** (Jeżewo)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**112**	**117**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**75,1%**	**72,4%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**12,8%**	**2,7%**
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**22,6**	**22,6**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**1**	**1**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**3,0**	**3,0**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**4,7**	**3,3**

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**124,54 zł**	**143,04 zł**

Karta powiatu toruńskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

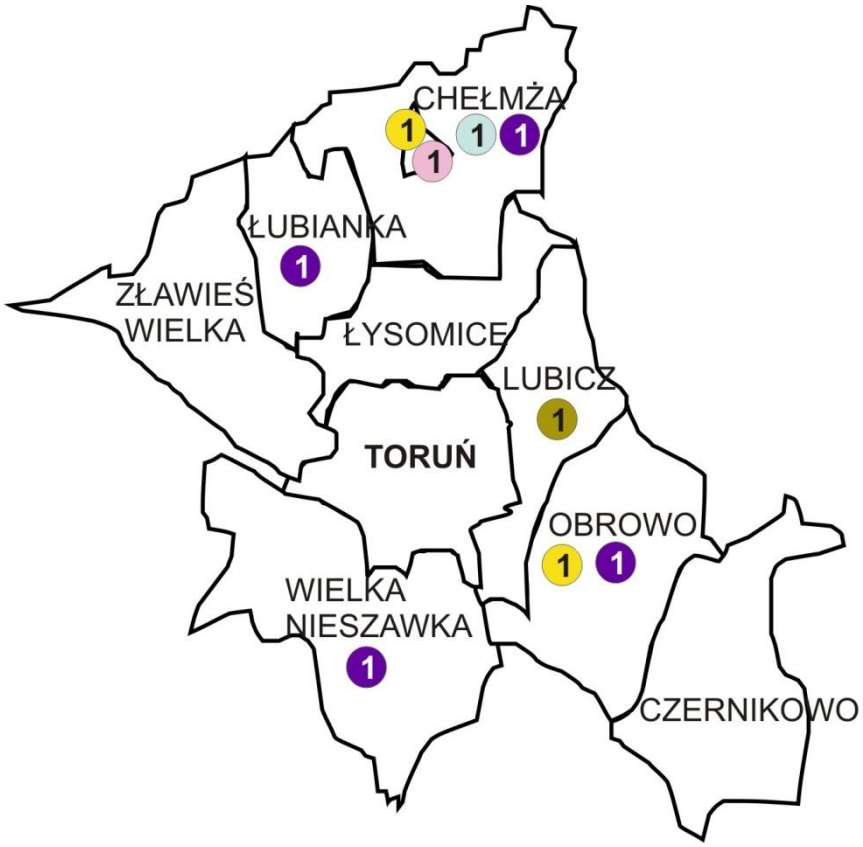

Legenda:

- środowiskowy dom samopomocy
- noclegownia, schronisko i inne miejsce schronienia dla osób bezdomnych
- dom pomocy społecznej
- ośrodek interwencji kryzysowej
- klub integracji społecznej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**99 891**	**100 972**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,7%**	**50,6%**	**52,0%** (g. miejska Chełmża)	**49,9%** (Łubianka)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**22,3%**	**21,9%**	**23,9%** (Obrowo)	**18,9%** (g. miejska Chełmża)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**64,7%**	**64,6%**	**65,8%** (Lubicz)	**62,9%** (Wielka Nieszawka)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**13,0%**	**13,4%**	**16,3%** (g. miejska Chełmża)	**11,5%** (Obrowo)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0,2%**	**1,2%**	**4,6%** (Obrowo)	**3,4%**[141] (g. miejska Chełmża)
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**48,0%**	**60,7%**	**87,4%** (Lubicz)	**46,2%** (Zławieś Wielka)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**2**	**3**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**55**	**74**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**64**	**75**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**2 801**	**3 064**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**42**	**57**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**11,8**	**11,7**	**56,2** (g. miejska Chełmża)	**0,5**[142] (Obrowo)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**0,8**	**0,8**	**4,5** (g. miejska Chełmża)	**0,2**[143] (Lubicz)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**8**	**10**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**11,3%**	**9,5%**	**15,7%** (Czernikowo)	**6,1%** (Wielka Nieszawka)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**53,1%**	**54,5%**	**62,9%** (g. miejska Chełmża, Czernikowo)	**45,0%** (Łubianka)

[141] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 7 gmin, w których w 2013 roku nie funkcjonował żłobek (były to następujące gminy: gmina wiejska Chełmża, Czernikowo, Lubicz, Łubianka, Łysomice, Wielka Nieszawka i Zławieś Wielka).

[142] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania komunalne (była to gmina Wielka Nieszawka).

[143] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 5 gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (były to gminy: Czernikowo, Łysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka i Zławieś Wielka).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**12,1%**	**11,5%**	**18,9%** (g. miejska Chełmża)	**8,0%** (Zławieś Wielka)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**49,7%**	**47,6%**	**63,1%** (Wielka Nieszawka)	**27,9%** (Obrowo)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**55,7%**	**58,6%**	**70,9%** (g. miejska Chełmża)	**45,5%** (Łysomice)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**47,7%**	**43,8%**	**55,8%** (Łysomice)	**32,3%** (g. miejska Chełmża)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**48**	**46**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**2 104**	**2 195**	**3 227** (g. wiejska Chełmża)	**1 632** (Wielka Nieszawka)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**15**	**10**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**2**	**6**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**358**	**204**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**3,4%**	**2,2%**	**5,6%** (Obrowo)	**0,3%**[144] (Łysomice)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**11,8%**	**15,6%**	**27,1%** (g. miejska Chełmża)	**8,5%** (Zławieś Wielka)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**4**	**4**	**x**	**x**

[144] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, w których w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (były to następujące gminy: gmina miejska Chełmża, gmina wiejska Chełmża).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**7,2%**	**7,0%**	**23,3%** (Lubicz, Łysomice)	**5,2%**[145] (Czernikowo)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**20**	**15**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**144**	**171**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**6**	**6**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,1%**	**1,2%**	**2,9%** (g. miejska Chełmża)	**0,7%**[146] (Czernikowo)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**2 895**	**3 300**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**12,3%**	**14,0%**	**26,9%** (g. miejska Chełmża)	**4,6%** (Wielka Nieszawka)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**509,53 zł**	**535,65 zł**	**890,30 zł** (g. miejska Chełmża)	**416,95 zł** (Wielka Nieszawka)

[145] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 5 gmin, w których ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazały realizacji poradnictwa specjalistycznego (były to następujące gminy: gmina miejska Chełmża, gmina wiejska Chełmża, Łubianka, Obrowo i Wielka Nieszawka).

[146] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 3 gmin, które w 2014 roku nie realizowały wsparcia w formie usług opiekuńczych (były to następujące gminy: gmina wiejska Chełmża, Łubianka i Wielka Nieszawka).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**110**	**117**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**100,0%**	**100,0%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**10,6%**	**14,3%**
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**34,3**	**34,3**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**6,7**	**8,4**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**2,5**	**2,7**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**196,80 zł**	**194,22 zł**

Karta powiatu tucholskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

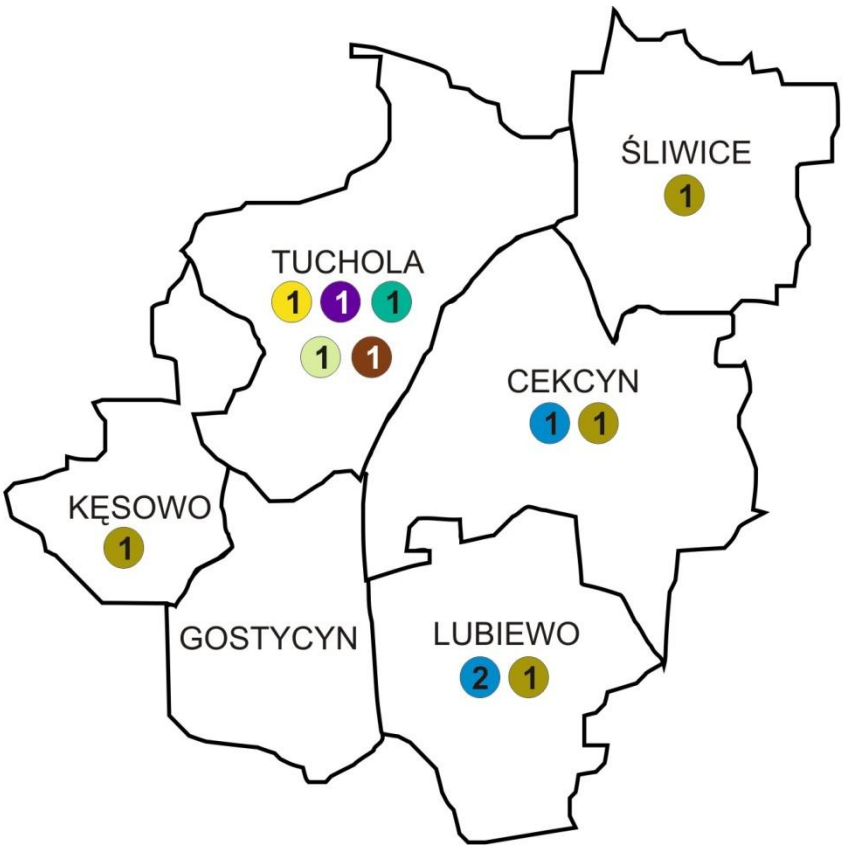

Legenda:
- środowiskowy dom samopomocy
- dom pomocy społecznej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej
- zakład aktywności zawodowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**48 327**	**48 283**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,2%**	**50,1%**	**51,1%** (Tuchola)	**48,8%** (Kęsowo)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**21,4%**	**21,1%**	**22,7%** (Śliwice)	**20,2%** (Tuchola)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**63,7%**	**63,5%**	**64,8%** (Cekcyn)	**62,5%** (Lubiewo)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**14,9%**	**15,3%**	**16,6%** (Tuchola)	**13,9%** (Kęsowo, Śliwice)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0,3%**	**1,1%**	**2,0%** (Cekcyn)	**1,9%**[147] (Tuchola)
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**58,8%**	**60,8%**	**77,0%** (Kęsowo)	**47,0%** (Gostycyn)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**0**	**2**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**0**	**30**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**35**	**34**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**1 660**	**1 600**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**54**	**4**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**8,3**	**9,9**	**17,7** (Tuchola)	**2,0** (Lubiewo)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**2,1**	**2,2**	**4,4** (Gostycyn)	**0,3**[148] (Cekcyn)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**8**	**8**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**13,0%**	**11,0%**	**11,7%** (Śliwice)	**9,6%** (Lubiewo)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**56,2%**	**59,3%**	**61,3%** (Gostycyn)	**58,3%** (Kęsowo)

[147] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 4 gmin, w których w 2013 roku nie funkcjonował żłobek (były to następujące gminy: Gostycyn, Kęsowo, Lubiewo i Śliwice).

[148] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (były to następujące gminy: Kęsowo i Śliwice).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**15,8%**	**14,4%**	**20,0%** (Śliwice)	**12,1%** (Tuchola)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**47,0%**	**51,7%**	**100,0%** (Gostycyn)	**33,3%** (Lubiewo)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**63,2%**	**57,9%**	**88,1%** (Gostycyn)	**36,8%** (Śliwice)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**45,2%**	**46,3%**	**11,9%** (Gostycyn)	**63,6%** (Śliwice)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**29**	**29**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 665**	**1 665**	**2 046** (Tuchola)	**1 305** (Gostycyn)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**12**	**11**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**6**	**8**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**347**	**315**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**7,3%**	**6,6%**	**14,6%** (Lubiewo)	**0,7%** (Tuchola)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**19,4%**	**23,3%**	**30,5%** (Cekcyn)	**17,6%** (Tuchola)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**6**	**4**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**6,6%**	**5,8%**	**18,3%** (Gostycyn)	**6,7%**[149] (Kęsowo)

[149] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, w których ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazały realizacji poradnictwa specjalistycznego (były to następujące gminy: Śliwice i Tuchola).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**9**	**8**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**46**	**79**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**4**	**4**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**0,6%**	**0,6%**	**1,7%** (Cekcyn)	**0,2%**[150] (Lubiewo)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**1 467**	**1 491**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**13,2%**	**13,4%**	**19,4%** (Kęsowo)	**10,3%** (Tuchola)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**666,29 zł**	**679,15 zł**	**733,70 zł** (Śliwice)	**587,78 zł** (Cekcyn)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**59**	**63**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**73,3%**	**78,7%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**20,8%**	**17,8%**

[150] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, które w 2014 roku nie realizowały wsparcia w formie usług opiekuńczych (były to następujące gminy: Gostycyn i Śliwice).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**9,5**	**9,5**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**9,3**	**9,3**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**0**	**0**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**151,05 zł**	**146,37 zł**

Karta powiatu wąbrzeskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

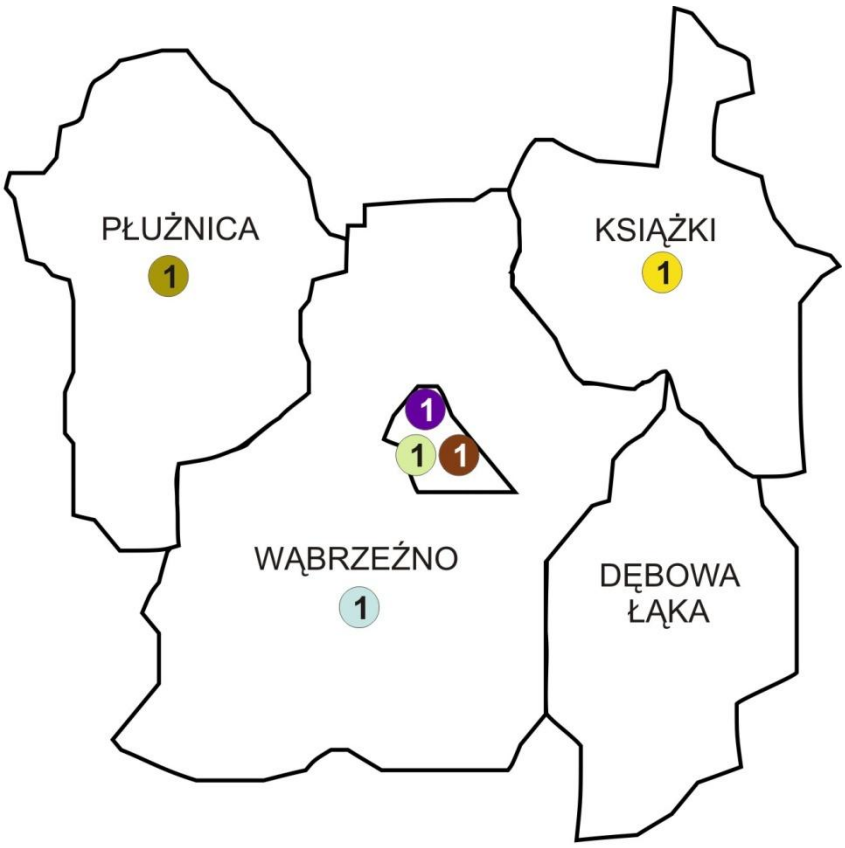

Legenda:
- środowiskowy dom samopomocy
- dom pomocy społecznej
- ośrodek interwencji kryzysowej
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej
- zakład aktywności zawodowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**35 229**	**35 034**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,8%**	**50,8%**	**52,3%** (g. miejska Wąbrzeźno)	**49,2%** (Płużnica)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**20,2%**	**19,7%**	**21,6%** (g. wiejska Wąbrzeźno)	**18,0%** (g. miejska Wąbrzeźno)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**63,5%**	**63,5%**	**64,3%** (Książki)	**62,3%** (Dębowa Łąka)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**16,3%**	**16,7%**	**18,6%** (g. miejska Wąbrzeźno)	**14,9%** (g. wiejska Wąbrzeźno)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0**	**0**	**0**	**0**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**39,6%**	**46,7%**	**62,3%** (g. miejska Wąbrzeźno)	**30,4%** (Dębowa Łąka)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**1**	**1**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**18**	**20**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**18**	**22**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**785**	**732**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**12**	**0**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**12,6**	**12,2**	**19,7** (g. miejska Wąbrzeźno)	**3,8** (Płużnica)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**5,6**	**5,8**	**13,2** (g. miejska Wąbrzeźno)	**3,2**[151] (Płużnica)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**2**	**10**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**14,2%**	**12,3%**	**13,1%** (g. wiejska Wąbrzeźno)	**11,7%** (Płużnica)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**61,7%**	**65,2%**	**68,5%** (Książki)	**62,9%** (Płużnica)

[151] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 3 gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (były to następujące gminy: Dębowa Łąka, Książki i gmina wiejska Wąbrzeźno).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**15,5%**	**14,1%**	**19,7%** (Płużnica)	**11,1%** (g. miejska Wąbrzeźno)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**45,5%**	**58,4%**	**68,0%** (g. wiejska Wąbrzeźno)	**38,2%** (Książki)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**53,1%**	**55,6%**	**60,8%** (g. miasta Wąbrzeźno)	**40,0%** (Dębowa Łąka)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**52,6%**	**48,3%**	**61,9%** (Dębowa Łąka)	**40,5%** (Książki)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**21**	**21**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 668**	**1 668**	**2 147** (g. wiejska Wąbrzeźno)	**1 051** (Dębowa Łąka)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**6**	**6**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**2**	**2**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**104**	**79**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**4,1%**	**3,0%**	**14,9%** (Książki)	**3,3%**[152] (Dębowa Łąka)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**18,5%**	**21,5%**	**29,4%** (Płużnica)	**19,0%** (Książki)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**2**	**1**	**x**	**x**

[152] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 2 gmin, w których w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (były to następujące gminy: gmina miejska Wąbrzeźno i gmina wiejska Wąbrzeźno).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**2,9%**	**1,5%**	**6,7%**[153] (g. wiejska Wąbrzeźno)	
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**8**	**17**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**64**	**72**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**5**	**5**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,3%**	**1,1%**	**2,3%** (Płużnica)	**0,2%** (Dębowa Łąka)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**13**	**17**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**1 136**	**1 177**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**14,6%**	**15,2%**	**24,5%** (Książki)	**12,3%** (g. miejska Wąbrzeźno)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**708,52 zł**	**758,41 zł**	**1 058,18 zł** (Płużnica)	**671,60 zł** (g. wiejska Wąbrzeźno)

[153] W związku z tym, że w powiecie wąbrzeskim w 2014 roku tylko w 1 gminie OPS wykazał realizację poradnictwa specjalistycznego, maksymalna wartość wskaźnika jest zarówno wartością minimalną.

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**59**	**45**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**100,0%**	**100,0%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**5,8%**	**4,3%**
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**21,4**	**21,4**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**7,1**	**8,6**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**0**	**0**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**169,92 zł**	**169,83 zł**

Karta powiatu włocławskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

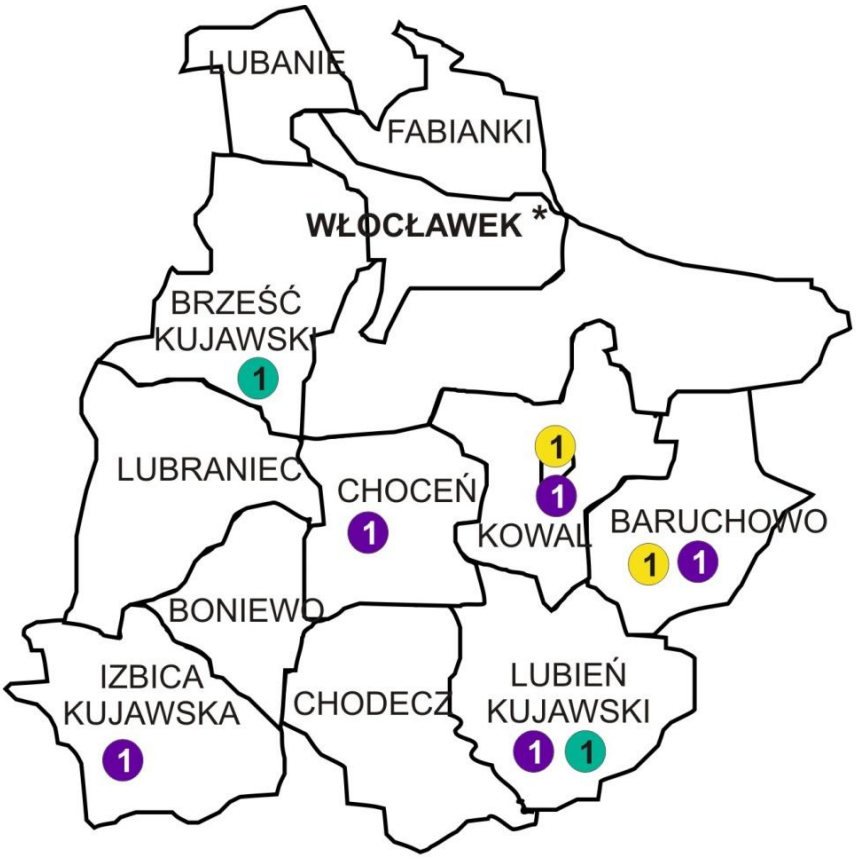

Legenda:
- środowiskowy dom samopomocy
- dom pomocy społecznej
- placówka opiekuńczo-wychowawcza

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**87 198**	**86 920**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,3%**	**50,4%**	**51,6%** (Brześć Kujawski)	**48,5%** (g. wiejska Kowal)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**19,3%**	**18,9%**	**20,3%** (Izbica Kujawska)	**15,8%** (g. miejska Kowal)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**63,8%**	**63,9%**	**67,8%** (g. miejska Kowal)	**60,5%** (Boniewo)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**16,8%**	**17,2%**	**19,4%** (Lubraniec)	**13,7%** (Fabianki)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**0**	**0**	**0**	**0**
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**48,9%**	**58,5%**	**103,3%**[154] (g. miejska Kowal)	**44,3%** (g. wiejska Kowal)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**0**	**0**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**0**	**0**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**36**	**46**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**1 806**	**2 055**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**20**	**0**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**11,9**	**11,7**	**44,7** (g. miejska Kowal)	**1,4** (Fabianki)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**0,3**	**0,3**	**1,3** (g. wiejska Kowal)	**0,1**[155] (Fabianki)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**2**	**6**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**16,5%**	**15,5%**	**19,3%** (Boniewo)	**12,4%** (Lubanie)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**68,6%**	**70,8%**	**75,6%** (Lubień Kujawski)	**66,8%** (Lubanie)

[154] Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat obejmuje również dzieci w wieku 3-5 lat, które objęte są wychowaniem przedszkolnym w placówkach na terenie innych gmin.

[155] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono gmin, w których w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (były to gminy: Baruchowo, Boniewo, Choceń, Izbica Kujawska, Lubanie, Lubień Kujawski i Włocławek (gmina wiejska).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**16,2%**	**15,4%**	**20,2%** (Chodecz)	**11,6%** (Lubanie)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**59,0%**	**61,0%**	**100,0%** (Boniewo)	**35,7%** (g. wiejska Włocławek)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**71,3%**	**70,3%**	**100,0%** (Boniewo)	**56,2%** (Izbica Kujawska)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**40,5%**	**34,8%**	**45,9%** (Izbica Kujawska)	**3,0%** (Boniewo)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**44**	**44**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 975**	**1 975**	**3 769** (Lubień Kujawski)	**1 186** (Baruchowo)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**7**	**9**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**4**	**5**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**302**	**338**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**2,6%**	**2,9%**	**12,8%** (g. wiejska Kowal)	**0,5%**[156] (Lubień Kujawski)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**17,3%**	**21,4%**	**30,2%** (Boniewo)	**15,1%** (g. wiejska Włocławek)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**4**	**5**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**3,5%**	**4,2%**	**45,3%** (Baruchowo)	**4,1%**[157] (g. miejska Kowal)

[156] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (była to gmina Lubraniec).

[157] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 8 gmin, w których ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku nie wykazały realizacji poradnictwa specjalistycznego (były to następujące gminy: Boniewo, Choceń, Fabianki, Izbica Kujawska, Lubanie, Lubien Kujawski, Lubraniec i gmina wiejska Włocławek).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**3**	**7**	**x**	**x**
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**27**	**79**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**11**	**12**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**1,1%**	**1,2%**	**2,8%** (Izbica Kujawska)	**0,2%**[158] (Baruchowo)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**5 044**	**4 501**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**26,1%**	**23,3%**	**38,7%** (Izbica Kujawska)	**11,9%**[159] (Lubanie)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**665,00 zł**	**681,70 zł**	**828,20 zł** (Boniewo)	**547,68 zł** (Lubanie)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**63**	**58**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**50,9%**	**53,4%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**7,3%**	**11,3%**

[158] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, która w 2014 roku nie realizowała wsparcia w formie usług opiekuńczych (była to gmina wiejska Kowal).

[159] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie udzielono żadnych stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych (była to gmina Chodecz).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**35,1**	**35,1**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**6,3**	**6,3**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**0**	**0**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**215,91 zł**	**193,91 zł**

Karta powiatu żnińskiego

Infrastruktura pomocy i integracji społecznej

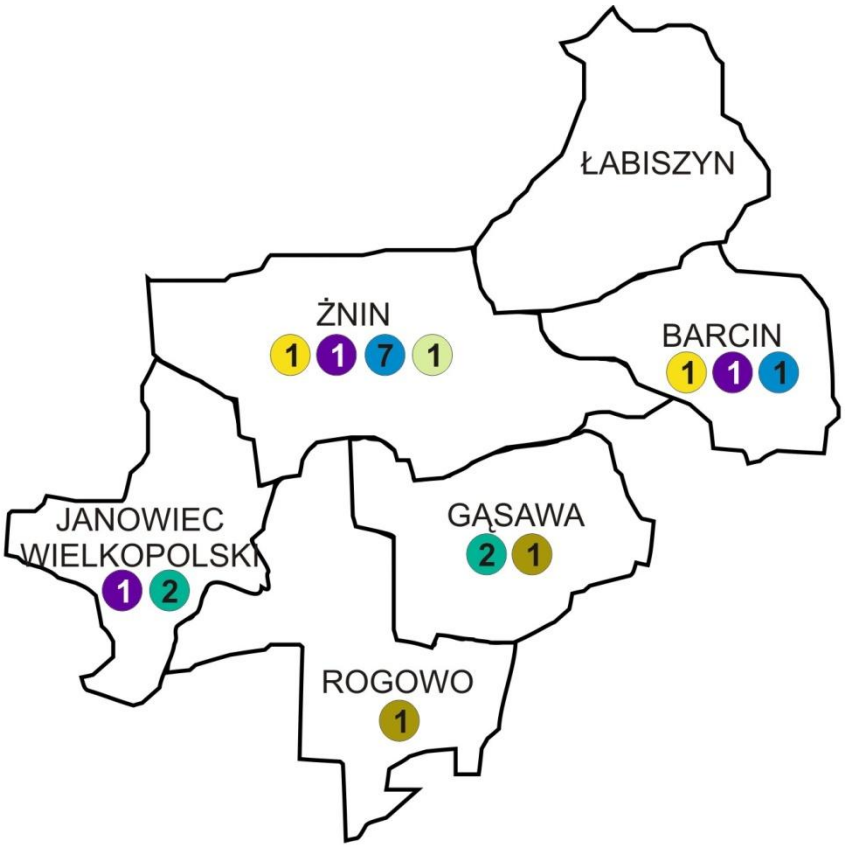

Legenda:
- środowiskowy dom samopomocy
- dom pomocy społecznej
- placówka wsparcia dziennego
- placówka opiekuńczo-wychowawcza
- klub integracji społecznej
- warsztat terapii zajęciowej

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Sytuacja demograficzna	1.	Liczba mieszkańców	**70 957**	**70 792**	**x**	**x**
	2.	Odsetek kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców	**50,5%**	**50,5%**	**51,0%** (Żnin)	**49,6%** (Łabiszyn)
	3.	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	**19,7%**	**19,5%**	**20,8%** (Łabiszyn)	**18,8%** (Barcin)
	4.	Odsetek osób w wieku produkcyjnym	**64,2%**	**63,7%**	**64,6%** (Łabiszyn)	**63,1%** (Rogowo)
	5.	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	**16,1%**	**16,8%**	**17,6%** (Żnin)	**14,5%** (Łabiszyn)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika (dane GUS)	2012	2013		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna	6.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	**1,0%**	**0,6%**	**3,3%**[160] (Barcin)	
	7.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	**61,0%**	**64,5%**	**75,1%** (Barcin)	**52,1%** (Łabiszyn)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Infrastruktura społeczna cd.	8.	Liczba żłobków / klubów dziecięcych / oddziałów żłobkowych w przedszkolach	**1**	**4**	**x**	**x**
	9.	Liczba miejsc w żłobkach / klubach dziecięcych / oddziałach żłobkowych w przedszkolach	**15**	**69**	**x**	**x**
	10.	Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	**25**	**29**	**x**	**x**
	11.	Liczba miejsc w przedszkolach (w tym w oddziałach przedszkolnych przy szkołach)	**1 720**	**2 261**	**x**	**x**
	12.	Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	**9**	**17**	**x**	**x**
	13.	Liczba mieszkań komunalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**14,9**	**14,7**	**22,7** (Żnin)	**0,4** (Gąsawa)
	14.	Liczba mieszkań socjalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	**1,5**	**1,5**	**4,2** (Barcin)	**0,4**[161] (Łabiszyn)
	15.	Liczba klubów/świetlic dla seniorów	**6**	**9**	**x**	**x**
Rynek pracy	16.	Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym	**13,1%**	**10,7%**	**12,1%** (Gąsawa)	**9,5%** (Barcin)
	17.	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	**56,1%**	**59,8%**	**64,9%** (Janowiec Wielkopolski)	**56,0%** (Rogowo)

[160] W związku z tym, że w powiecie żnińskim w 2013 roku zgodnie z danymi GUS tylko w jednej gminie funkcjonował żłobek, maksymalna wartość wskaźnika jest zarówno wartością minimalną.

[161] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono gminy, w której w 2014 roku nie funkcjonowały mieszkania socjalne (była to gmina Gąsawa).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
Natężenie korzystania z pomocy społecznej	18.	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**13,3%**	**12,5%**	**10,0%** (Gąsawa)	**16,8%** (Łabiszyn)
	19.	Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej (dot. ogólnej liczby osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**65,9%**	**65,7%**	**80,6%** (Łabiszyn)	**43,5%** (Gąsawa)
	20.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	**55,1%**	**58,5%**	**71,5%** (Janowiec Wielkopolski)	**47,3%** (Rogowo)
	21.	Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	**53,1%**	**51,1%**	**61,4%** (Żnin)	**35,2%** (Janowiec Wielkopolski)
Kadra pomocy społecznej	22.	Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**38**	**38**	**x**	**x**
	23.	Średnia liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika socjalnego zatrudnionego w OPS	**1 863**	**1 863**	**3 290** (Łabiszyn)	**1 543** (Janowiec Wielkopolski)
	24.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 1-go stopnia	**13**	**12**	**x**	**x**
	25.	Liczba pracowników socjalnych OPS posiadających specjalizację 2-go stopnia	**4**	**5**	**x**	**x**
Wybrane świadczenia i usługi społeczne	26.	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	**313**	**178**	**x**	**x**
	27.	Odsetek klientów pomocy społecznej, objętych kontraktem socjalnym zawartym w danym roku (dot. ogólnej liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej)	**6,7%**	**2,7%**	**6,1%** (Gąsawa)	**0,8%**[162] (Barcin)
	28.	Odsetek dzieci i młodzieży, którym przyznano pomoc w formie dożywiania w populacji osób w wieku 0-19	**15,7%**	**16,1%**	**17,6%** (Barcin)	**12,0%** (Janowiec Wielkopolski)
	29.	Liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego	**4**	**4**	**x**	**x**
	30.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej	**11,6%**	**11,5%**	**47,8%** (Gąsawa)	**1,0%** (Rogowo)
	31.	Liczba asystentów rodziny zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej	**11**	**12**	**x**	**x**

[162] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie zawarto kontraktu socjalnego z żadnym klientem pomocy społecznej (była to gmina Łabiszyn).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014		
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)	Max wartość (gmina)	Min wartość (gmina)
	32.	Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	**156**	**130**	**x**	**x**
	33.	Liczba gmin, na terenie których realizowane są usługi opiekuńcze	**6**	**6**	**x**	**x**
	34.	Odsetek osób objętych usługami opiekuńczymi w populacji osób w wieku poprodukcyjnym	**2,0%**	**2,0%**	**2,6%** (Żnin)	**0,5%** (Gąsawa)
	35.	Liczba osób bezdomnych objętych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności	**0**	**0**	**x**	**x**
	36.	Liczba osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne	**2 414**	**2 440**	**x**	**x**
	37.	Odsetek osób, które otrzymały stypendia socjalne i zasiłki szkolne w populacji osób w wieku 7-24 lata	**15,8**	**16,0%**	**30,6%** (Janowiec Wielkopolski)	**10,9%**[163] (Gąsawa)
Wydatki na pomoc społeczną	38.	Kwota wydatków z budżetów gmin w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**636,09 zł**	**655,69 zł**	**703,95 zł** (Żnin)	**514,05 zł** (Gąsawa)

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Piecza zastępcza	39.	Liczba rodzin zastępczych	**63**	**59**
	40.	Odsetek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w ogólnej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	**62,1%**	**59,3%**
	41.	Odsetek dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w ogólnej liczbie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	**12,6%**	**2,3%**

[163] Wśród minimalnych wartości wskaźnika nie uwzględniono 1 gminy, w której w 2014 roku nie udzielono żadnych stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych (była to gmina Łabiszyn).

Obszar	Lp	Rodzaj wskaźnika	2013	2014
			Wartość ogółem (powiat)	Wartość ogółem (powiat)
Infrastruktura pomocy i wsparcia	42.	Liczba miejsc w DPS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**33,2**	**33,2**
	43.	Liczba gmin, na terenie których funkcjonują DDP/dzienne domy seniora	**0**	**0**
	44.	Liczba miejsc w ŚDS przypadająca na 10 tys. mieszkańców	**10,6**	**10,6**
	45.	Liczba osób bezdomnych przypadająca na 1 miejsce w noclegowni/schronisku/ innym miejscu schronienia dla osób bezdomnym	**0**	**0**
Wydatki na pomoc społeczną	46.	Kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca	**152,15 zł**	**133,87 zł**

Rozszerzenie kart powiatów o dane dotyczące natężenia korzystania z pomocy społecznej w gminach w województwie kujawsko-pomorskim											
Lp.	Powiat	Gmina	Typ gminy	2013				2014			
				Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*
1	m. Bydgoszcz	M. Bydgoszcz	miejska	8 697	18 665	5,2	52	8 343	17 848	5,0	50
2	m. Grudziądz	M. Grudziądz	miejska	5 547	11 979	12,3	123	5 054	10 537	10,8	108
3	m. Toruń	M. Toruń	miejska	5 915	12 281	6,0	60	5 624	11 510	5,7	57
4	m. Włocławek	M. Włocławek	miejska	8 109	15 694	13,7	137	7 642	14 244	12,4	124
5	aleksandrowski	Aleksandrów Kujawski	miejska	693	1 540	12,3	123	707	1 588	12,7	127
6	aleksandrowski	Aleksandrów Kujawski	wiejska	770	2 251	19,4	194	743	2 161	18,6	186
7	aleksandrowski	Bądkowo	wiejska	146	455	10,2	102	145	477	10,7	107
8	aleksandrowski	Ciechocinek	miejska	588	1 142	10,6	106	523	987	9,1	91
9	aleksandrowski	Koneck	wiejska	233	749	23,0	230	244	739	22,7	227
10	aleksandrowski	Nieszawa	miejska	191	444	22,5	225	177	398	20,2	202
11	aleksandrowski	Raciążek	wiejska	341	600	19,0	190	325	567	18,0	180
12	aleksandrowski	Waganiec	wiejska	183	534	11,7	117	176	454	10,0	100
13	aleksandrowski	Zakrzewo	wiejska	176	495	13,8	138	173	468	13,0	130
14	brodnicki	Bobrowo	wiejska	204	760	12,0	120	207	743	11,7	117
15	brodnicki	Brodnica	miejska	994	2 482	8,7	87	992	2 395	8,4	84
16	brodnicki	Brodnica	wiejska	546	1 613	21,2	212	339	1 065	14,0	140
17	brodnicki	Brzozie	wiejska	186	693	18,4	184	189	658	17,5	175
18	brodnicki	Górzno	miejsko-wiejska	125	346	8,7	87	122	311	7,8	78
19	brodnicki	Bartniczka	wiejska	178	622	13,2	132	174	569	12,1	121

Rozszerzenie kart powiatów o dane dotyczące natężenia korzystania z pomocy społecznej w gminach w województwie kujawsko-pomorskim											
Lp.	Powiat	Gmina	Typ gminy	2013				2014			
				Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*
20	brodnicki	Jabłonowo Pomorskie	miejsko-wiejska	484	1 631	18,0	180	487	1 574	17,3	173
21	brodnicki	Osiek	wiejska	194	639	15,6	156	195	596	14,5	145
22	brodnicki	Świedziebnia	wiejska	253	1 031	19,8	198	222	902	17,3	173
23	brodnicki	Zbiczno	wiejska	254	844	17,8	178	262	819	17,2	172
24	bydgoski	Białe Błota	wiejska	326	1 058	5,5	55	297	837	4,4	44
25	bydgoski	Dąbrowa Chełmińska	wiejska	274	1 007	12,6	126	251	863	10,8	108
26	bydgoski	Dobrcz	wiejska	376	1 185	11,0	110	347	1 097	10,1	101
27	bydgoski	Koronowo	miejsko-wiejska	915	2 611	10,8	108	934	2 596	10,8	108
28	bydgoski	Nowa Wieś Wielka	wiejska	348	974	10,1	101	331	892	9,3	93
29	bydgoski	Osielsko	wiejska	269	720	5,9	59	293	753	6,1	61
30	bydgoski	Sicienko	wiejska	309	966	9,9	99	251	751	7,7	77
31	bydgoski	Solec Kujawski	miejsko-wiejska	601	1 557	9,3	93	496	1 197	7,1	71
32	chełmiński	Chełmno	miejska	1 337	3 476	16,9	169	924	2 569	12,5	125
33	chełmiński	Chełmno	wiejska	253	857	15,1	151	215	740	13,0	130
34	chełmiński	Kijewo Królewskie	wiejska	227	681	15,3	153	206	640	14,4	144
35	chełmiński	Lisewo	wiejska	216	848	16,0	160	186	705	13,3	133
36	chełmiński	Papowo Biskupie	wiejska	363	1 112	25,5	255	415	1 147	26,3	263

Rozszerzenie kart powiatów o dane dotyczące natężenia korzystania z pomocy społecznej w gminach w województwie kujawsko-pomorskim											
Lp.	Powiat	Gmina	Typ gminy	2013				2014			
				Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*
37	chełmiński	Stolno	wiejska	240	815	15,7	157	231	769	14,8	148
38	chełmiński	Unisław	wiejska	347	985	14,1	141	353	988	14,1	141
39	golubsko-dobrzyński	Ciechocin	wiejska	163	663	16,4	164	157	607	15,0	150
40	golubsko-dobrzyński	Golub-Dobrzyń	miejska	714	1 972	15,2	152	687	1 842	14,2	142
41	golubsko-dobrzyński	Golub-Dobrzyń	wiejska	421	1 409	16,6	166	386	1 275	15,0	150
42	golubsko-dobrzyński	Kowalewo Pomorskie	miejsko-wiejska	500	1 453	12,5	125	464	1 284	11,0	110
43	golubsko-dobrzyński	Radomin	wiejska	187	665	17,0	170	159	535	13,7	137
44	golubsko-dobrzyński	Zbójno	wiejska	274	984	22,1	221	252	891	20,0	200
45	grudziądzki	Grudziądz	wiejska	502	1 641	13,7	137	466	1 497	12,5	125
46	grudziądzki	Gruta	wiejska	528	1 485	22,6	226	509	1 324	20,1	201
47	grudziądzki	Łasin	miejsko-wiejska	428	1 459	17,7	177	390	1 334	16,2	162
48	grudziądzki	Radzyń Chełmiński	miejsko-wiejska	507	1 568	32,4	324	579	1 808	37,3	373
49	grudziądzki	Rogóźno	wiejska	235	796	18,9	189	224	747	17,8	178
50	grudziądzki	Świecie nad Osą	wiejska	367	1 290	30,1	301	341	1 167	27,2	272
51	inowrocławski	Dąbrowa	wiejska	229	744	14,4	144	205	653	12,6	126

Rozszerzenie kart powiatów o dane dotyczące natężenia korzystania z pomocy społecznej w gminach w województwie kujawsko-pomorskim											
Lp.	Powiat	Gmina	Typ gminy	2013				2014			
				Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*
		Biskupia									
52	inowrocławski	Gniewkowo	miejsko-wiejska	617	1 717	11,6	116	601	1 649	11,1	111
53	inowrocławski	Inowrocław	miejska	3 042	7 242	9,7	97	2 992	6 820	9,1	91
54	inowrocławski	Inowrocław	wiejska	458	1 352	11,7	117	423	1 236	10,7	107
55	inowrocławski	Janikowo	miejsko-wiejska	520	1 380	10,2	102	460	1 235	9,1	91
56	inowrocławski	Kruszwica	miejsko-wiejska	707	2 095	10,6	106	635	1 862	9,4	94
57	inowrocławski	Pakość	miejsko-wiejska	452	1 258	12,7	127	441	1 256	12,7	127
58	inowrocławski	Rojewo	wiejska	218	693	14,6	146	223	669	14,1	141
59	inowrocławski	Złotniki Kujawskie	wiejska	433	1 334	14,6	146	436	1 318	14,5	145
60	lipnowski	Bobrowniki	wiejska	312	949	29,9	299	413	1 042	32,8	328
61	lipnowski	Chrostkowo	wiejska	184	693	23,2	232	215	699	23,4	234
62	lipnowski	Dobrzyń nad Wisłą	miejsko-wiejska	797	1 926	24,4	244	796	1 877	23,8	238
63	lipnowski	Kikół	wiejska	665	1 844	25,2	252	666	1 753	23,9	239
64	lipnowski	Lipno	miejska	1 605	3 124	20,9	209	1 522	2 925	19,5	195
65	lipnowski	Lipno	wiejska	667	2 372	20,4	204	639	2 180	18,7	187
66	lipnowski	Skępe	miejsko-wiejska	555	1 855	23,9	239	548	1 774	22,9	229
67	lipnowski	Tłuchowo	wiejska	398	1 183	25,2	252	382	1 114	23,8	238

Rozszerzenie kart powiatów o dane dotyczące natężenia korzystania z pomocy społecznej w gminach w województwie kujawsko-pomorskim											
Lp.	Powiat	Gmina	Typ gminy	2013				2014			
				Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*
68	lipnowski	Wielgie	wiejska	739	2 504	36,8	368	706	2 354	34,6	346
69	mogileński	Dąbrowa	wiejska	134	443	9,4	94	148	472	10,0	100
70	mogileński	Jeziora Wielkie	wiejska	227	658	13,0	130	227	649	12,8	128
71	mogileński	Mogilno	miejsko-wiejska	973	2 682	10,8	108	923	2 498	10,0	100
72	mogileński	Strzelno	miejsko-wiejska	1 797	5 226	43,7	437	1 620	5 972	50,0	500
73	nakielski	Kcynia	miejsko-wiejska	1 066	2 680	19,7	197	950	2 427	17,9	179
74	nakielski	Mrocza	miejsko-wiejska	514	1 594	17,1	171	483	1 447	15,5	155
75	nakielski	Nakło nad Notecią	miejsko-wiejska	1 135	3 058	9,4	94	1 093	2 848	8,8	88
76	nakielski	Sadki	wiejska	287	934	12,8	128	249	773	10,6	106
77	nakielski	Szubin	miejsko-wiejska	1 116	3 226	13,3	133	1 080	3 123	12,9	129
78	radziejowski	Bytoń	wiejska	258	659	18,4	184	263	636	17,7	177
79	radziejowski	Dobre	wiejska	285	839	15,3	153	269	734	13,4	134
80	radziejowski	Osięciny	wiejska	441	1 175	14,9	149	407	1 034	13,1	131
81	radziejowski	Piotrków Kujawski	miejsko-wiejska	548	1 530	16,2	162	496	1 334	14,1	141
82	radziejowski	Radziejów	miejska	245	617	10,6	106	231	562	9,7	97
83	radziejowski	Radziejów	wiejska	359	1 297	29,2	292	356	1 221	27,5	275
84	radziejowski	Topólka	wiejska	149	462	9,3	93	141	412	8,3	83

Rozszerzenie kart powiatów o dane dotyczące natężenia korzystania z pomocy społecznej w gminach w województwie kujawsko-pomorskim											
Lp.	Powiat	Gmina	Typ gminy	2013				2014			
				Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*
85	rypiński	Brzuze	wiejska	346	1 210	22,3	223	353	1 240	22,9	229
86	rypiński	Rogowo	wiejska	451	1 744	35,9	359	458	1 732	35,7	357
87	rypiński	Rypin	miejska	838	2 160	12,8	128	843	2 160	12,8	128
88	rypiński	Rypin	wiejska	809	2 938	39,7	397	812	2 842	38,4	384
89	rypiński	Skrwilno	wiejska	344	1 287	21,1	211	217	704	11,5	115
90	rypiński	Wąpielsk	wiejska	238	872	21,2	212	242	864	21,0	210
91	sępoleński	Kamień Krajeński	miejsko-wiejska	413	1 482	21,1	211	339	1 198	17,0	170
92	sępoleński	Sępólno Krajeńskie	miejsko-wiejska	477	1 434	8,9	89	446	1 307	8,1	81
93	sępoleński	Sośno	wiejska	300	979	19,0	190	288	933	18,1	181
94	sępoleński	Więcbork	miejsko-wiejska	609	1 749	13,1	131	547	1 556	11,7	117
95	świecki	Bukowiec	wiejska	245	799	15,4	154	249	782	15,1	151
96	świecki	Dragacz	wiejska	359	1 175	16,4	164	352	1 163	16,2	162
97	świecki	Drzycim	wiejska	228	838	16,7	167	217	805	16,0	160
98	świecki	Jeżewo	wiejska	278	929	11,6	116	262	837	10,4	104
99	świecki	Lniano	wiejska	186	641	15,1	151	159	527	12,5	125
100	świecki	Nowe	miejsko-wiejska	520	1 507	14,1	141	475	1 304	12,2	122
101	świecki	Osie	wiejska	261	762	14,0	140	231	679	12,5	125
102	świecki	Pruszcz	wiejska	383	1 123	11,6	116	339	962	10,0	100
103	świecki	Świecie	miejsko-	1 695	4 265	12,4	124	1 609	4 010	11,7	117

Rozszerzenie kart powiatów o dane dotyczące natężenia korzystania z pomocy społecznej w gminach w województwie kujawsko-pomorskim											
Lp.	Powiat	Gmina	Typ gminy	2013				2014			
				Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*
			wiejska								
104	świecki	Świekatowo	wiejska	191	638	18,1	181	165	550	15,6	156
105	świecki	Warlubie	wiejska	299	992	15,1	151	278	902	13,7	137
106	toruński	Chełmża	miejska	1 150	2 835	18,9	189	1 158	2 831	18,9	189
107	toruński	Chełmża	wiejska	322	1 128	11,7	117	316	1 053	10,9	109
108	toruński	Czernikowo	wiejska	464	1 579	17,6	176	446	1 518	17,0	170
109	toruński	Lubicz	wiejska	615	1 803	9,5	95	576	1 680	8,8	88
110	toruński	Łubianka	wiejska	237	827	12,5	125	206	735	11,1	111
111	toruński	Łysomice	wiejska	365	1 169	12,4	124	343	1 094	11,6	116
112	toruński	Obrowo	wiejska	377	1 289	9,1	91	377	1 270	8,9	89
113	toruński	Wielka Nieszawka	wiejska	131	419	8,6	86	137	394	8,0	80
114	toruński	Zławieś Wielka	wiejska	344	1 152	8,7	87	328	1 056	8,0	80
115	tucholski	Cekcyn	wiejska	317	1 113	16,7	167	287	1 014	15,2	152
116	tucholski	Gostycyn	wiejska	291	989	18,9	189	218	672	12,9	129
117	tucholski	Kęsowo	wiejska	256	762	17,1	171	210	704	15,8	158
118	tucholski	Lubiewo	wiejska	262	1 002	17,0	170	255	979	16,6	166
119	tucholski	Śliwice	wiejska	311	1 193	21,4	214	302	1 115	20,0	200
120	tucholski	Tuchola	miejsko-wiejska	910	2 579	12,6	126	871	2 475	12,1	121
121	wąbrzeski	Dębowa Łąka	wiejska	148	591	18,7	187	143	549	17,4	174
122	wąbrzeski	Książki	wiejska	224	694	16,1	161	205	658	15,3	153
123	wąbrzeski	Płużnica	wiejska	326	1 028	20,8	208	302	975	19,7	197

Rozszerzenie kart powiatów o dane dotyczące natężenia korzystania z pomocy społecznej w gminach w województwie kujawsko-pomorskim											
Lp.	Powiat	Gmina	Typ gminy	2013				2014			
				Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*
124	wąbrzeski	Wąbrzeźno	miejska	631	1 805	12,9	129	574	1 561	11,1	111
125	wąbrzeski	Wąbrzeźno	wiejska	382	1 306	15,2	152	359	1 211	14,1	141
126	włocławski	Baruchowo	wiejska	209	553	15,5	155	192	508	14,3	143
127	włocławski	Boniewo	wiejska	329	562	16,0	160	334	559	15,9	159
128	włocławski	Brześć Kujawski	miejsko-wiejska	852	1 922	16,6	166	835	1 881	16,2	162
129	włocławski	Choceń	wiejska	639	1 541	19,1	191	640	1 526	18,9	189
130	włocławski	Chodecz	miejsko-wiejska	441	1 317	21,2	212	421	1 254	20,2	202
131	włocławski	Fabianki	wiejska	594	1 548	16,0	160	576	1 520	15,7	157
132	włocławski	Izbica Kujawska	miejsko-wiejska	341	1 059	13,5	135	311	934	11,9	119
133	włocławski	Kowal	miejska	270	547	15,5	155	246	501	14,2	142
134	włocławski	Kowal	wiejska	201	616	15,5	155	191	540	13,6	136
135	włocławski	Lubanie	wiejska	209	558	12,0	120	195	539	11,6	116
136	włocławski	Lubień Kujawski	miejsko-wiejska	528	1 274	16,9	169	533	1 314	17,4	174
137	włocławski	Lubraniec	miejsko-wiejska	474	1 288	13,1	131	454	1 231	12,6	126
138	włocławski	Włocławek	wiejska	433	1 331	19,2	192	419	1 104	15,9	159
139	żniński	Barcin	miejsko-wiejska	574	1 956	13,1	131	546	1 770	11,8	118
140	żniński	Gąsawa	wiejska	154	511	9,7	97	157	526	10,0	100

Rozszerzenie kart powiatów o dane dotyczące natężenia korzystania z pomocy społecznej w gminach w województwie kujawsko-pomorskim											
Lp.	Powiat	Gmina	Typ gminy	2013				2014			
				Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (dot. osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	Wskaźnik deprywacji lokalnej*
141	żniński	Janowiec Wielkopolski	miejsko-wiejska	404	1 103	11,9	119	422	1 054	11,4	114
142	żniński	Łabiszyn	miejsko-wiejska	629	1 710	17,3	173	645	1 655	16,8	168
143	żniński	Rogowo	wiejska	222	802	11,6	116	200	728	10,5	105
144	żniński	Żnin	miejsko-wiejska	1 255	3 323	13,6	136	1 186	3 137	12,8	128
			Ogółem	**94 657**	**251 380**	**12,0**	**120**	**89 645**	**233 905**	**11,2**	**112**

* Wskaźnik deprywacji lokalnej wyraża stosunek liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia pomocy społecznej do ogólnej liczby mieszkańców w przeliczeniu na 1 000 osób.

Errata

str.	wiersz	jest	powinno być
str. 8	Mapa 1. dot. mieszkań socjalnych przypadających na 1 000 mieszkańców w powiatach	W powiecie toruńskim jest wskaźnik 0,7.	W powiecie toruńskim powieniem być wskaźnik 0,8.
str. 17	Tabela 9 dot. natężenia korzystania ze świadczeń pomocy społecznej	W wierszu 1, w kolumnie 1 rok 2013 (odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej) jest 12,2%.	W wierszu 1, w kolumnie 1 rok 2013 (odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej) powinno być 12,0% z wyjaśnieniem, że dot. to osób objętych pomocą przez ops.
str. 17	5 wiersz od dołu	W województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku pomocą społeczną objęto 11,2% mieszkańców regionu. Wsparcie w postaci świadczeń pomocy społecznej otrzymało 89 645 rodzin, a w tych rodzinach 233 905 osób[20]. W stosunku do roku 2013 nastąpił spadek w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy społecznej o 21 970 osób, tj. o 8,6%. Wśród osób, którym przyznano decyzją świadczenie osoby długotrwale korzystające z pomocy[21] stanowiły 56%.	W województwie kujawsko-pomorskim w 2014 roku pomocą społeczną objęto 11,2% mieszkańców regionu. Wsparcie w postaci świadczeń pomocy społecznej otrzymało 89 645 rodzin, a w tych rodzinach 233 905 osób[20]. W stosunku do roku 2013 nastąpił spadek w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy społecznej świadczonej przez ops o 17 475 osób, tj. o blisko 7%. Wśród osób, którym przyznano decyzją świadczenie osoby długotrwale korzystające z pomocy[21] stanowiły 56%.
str. 19	5 wiersz od dołu	✓ wskaźnik deprywacji dla województwa w 2014 roku wynosił 112 osób korzystających z pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców (o 8 osób więcej niż w roku poprzednim);	✓ wskaźnik deprywacji dla województwa w 2014 roku wynosił 112 osób korzystających z pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców (o 8 osób mniej niż w roku poprzednim);
str. 29	Mapa 9. dot. realizacji kontraktów socjalnych w gminach	W powiecie inowrocławskim zaznaczono gminę Janikowo.	W powiecie inworocławskim powinna zostać zaznaczona gmina Złotniki Kujawskie oraz Rojewo, natomiast nie powinna zostać wskazana gmina Janikowo.
str. 30	Tabela 14 dot. poradnictwa specjalistycznego w województwie kujawsko-pomorskim	W wierszu 1, w kolumnie 2 (liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego w 2014 roku) jest 84.	W wierszu 1, w kolumnie 2 (liczba ośrodków pomocy społecznej, które wykazały realizację poradnictwa specjalistycznego w 2014 roku) powinno być 83.
		W wierszu 2, w kolumnie 2 (odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku) jest 7,9%.	W wierszu 2, w kolumnie 2 (odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem specjalistycznym wykazanym przez ośrodki pomocy społecznej w 2014 roku) powinno być 9,9%
str. 30	11 wiersz od dołu	W tegorocznym formularzu OZPS 84 ośrodki pomocy społecznej wykazały dane potwierdzające objęcie rodzin poradnictwem specjalistycznym (wzrost o 8 gmin w porównaniu z rokiem poprzednim). Wśród 89 645 rodzin korzystających w 2014 roku z pomocy społecznej, 8 856 rodzin (tj. zaledwie 7,9%) skorzystało ze wsparcia specjalistów udzielających porad prawnych, psychologicznych, rodzinnych i innych.	W tegorocznym formularzu OZPS 83 ośrodki pomocy społecznej wykazały dane potwierdzające objęcie rodzin poradnictwem specjalistycznym (wzrost o 7 gmin w porównaniu z rokiem poprzednim). Wśród 89 645 rodzin korzystających w 2014 roku z pomocy społecznej, 8 856 rodzin (tj. 9,9%) skorzystało ze wsparcia specjalistów udzielających porad prawnych, psychologicznych, rodzinnych i innych.

[20] Zaprezentowane dane dot. liczby rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą przez ośrodki pomocy społecznej.

[21] Dane przekazane w ramach OZPS pochodzą z gmin i zawierają informacje dot. liczby osób, które w ciągu 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy.

str.	wiersz	jest	powinno być
str. 31	Mapa 10. dot. realizacji poradnictwa specjalistycznego wykazanego przez ops	Zaznaczono gminy Nakło nad Notecią oraz gminę wiejską Radziejów.	Powinny zostać zaznaczone gmina Jeżewo, gmina miejska Radziejów oraz gmina Czernikowo. Gminy Nakło nad Notecią oraz gmina wiejska Radziejów nie powinny być wskazane.
str. 53	Mapa 17. dot. noclegowni, schronisk i innych miejsca schronienia dla osób bezdomnych	W tytule legendy jest: Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych (67).	W tytule legendy powinno być: Liczba noclegowni, schronisk i innych miejsc schronienia dla osób bezdomnych (22).
str. 59	Tabela 30 dot. podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym	Wiersz 1, kolumna 4 (liczba uczestników zajęć w CIS w 2014) jest 119.	Wiersz 1, kolumna 4 (liczba uczestników zajęć w 2014) powinno być 119 z wyjaśnieniem, że w liczbie uczestników zajęć nie wykazano uczestników z CIS w Toruniu.
		Wiersz 2, kolumna 5 (roczne koszty prowadzenia i utrzymania KIS) jest 470 tys. zł.	Wiersz 2, kolumna 5 (roczne koszty prowadzenia i utrzymania KIS) powinno być 2,5 ml zł z wyjaśnieniem, że w rocznych kosztach prowadzenia i utrzymania wskazano tylko wydatki w KIS prowadzonych przez jst lub na ich zlecenia.
str. 62	Tabela 31 dot. placówek wsparcia dziennego	Wiersz 1, kolumna 3 (liczba placówek prowadzonych przez jst) jest 62.	Wiersz 1, kolumna 3 (liczba placówek prowadzonych przez jst) powinno być 52.
		Wiersz 1, kolumna 5 (roczne koszty prowadzenia i utrzymania placówek wsparcia dziennego) jest 5,3 mln zł.	Wiersz 1, kolumna 5 (roczne koszty prowadzenia i utrzymania placówek wsparcia dziennego) powinno być 5,3 mln zł z wyjaśnieniem, że w rocznych kosztach prowadzenia i utrzymania wskazano tylko wydatki w placówkach prowadzonych przez jst lub na ich zlecenia.
str. 67	Tabela 32 dot. wydatków na pomoc społeczną i inne obszary polityki społecznej	Wiersz 1 i 2, kolumna 2 – wartości ogółem wpisano w 2013 rok.	Wiersz 1 i 2, kolumna 2 – wartości ogółem powinny być wpisane w rok 2014.
		Wiersz 2, kolumna 2 (kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku) jest 149,58 zł.	Wiersz 2, kolumna 2 (kwota wydatków z budżetów powiatu w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w 2014 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku) powinno być 156,28 zł.
str. 70	Wiersz 4 od góry	W ramach budżetów powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2014 w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatkowano średniorocznie 149,58 zł (tj. o ok 5 zł mniej w porównaniu do roku 2013). […] W przypadku ponad 40% powiatów ziemskich (8 z 19) wydatki w powyższym zakresie przekraczały średnie wydatki powiatów na 1 mieszkańca i plasowały się w przedziale od 168 zł do 328 zł.	W ramach budżetów powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2014 w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatkowano średniorocznie 156,28 zł (tj. o 2 zł więcej w porównaniu do roku 2013). […] W przypadku ponad 40% powiatów ziemskich (8 z 19) wydatki w powyższym zakresie przekraczały średnie wydatki powiatów na 1 mieszkańca i plasowały się w przedziale od 168 zł do 348 zł.

str.	wiersz	jest	powinno być
str. 70	Wykres 5 dot. wydatków w obszarze pomocy społecznej i wsparcia w ramach budżetów powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu w roku 2013 i 2014	W legendzie wykresu wydatki w roku 2014 oznaczono ciemnym kolorem, natomiast wydatki w roku 2013 jasnym kolorem.	W legendzie wykresu powinna być zamieniona kolorystyka: wydatki w roku 2013 powinny być oznaczone ciemnym kolorem, natomiast wydatki w roku 2014 jasnym kolorem.